

पत्र
No ६२ ५३-६६-

Shri Raghunatha Temple MSS. Library,
JAMMU

No.	१४ ग-९
Title	कात्यायन सूत्र
Author	म. कात्यायनः
Extent	(१५) पत्र
Age	सं. १९२४
Subject	(६५) सूत्र-पद्धति

नं. १४७९
कालापन १२२५
१२ २५ अथवा
१२ २५ अथवा

1872

7. 10. 1917:

[illegible]

2124

का.सू.

१

स्थि

ओं श्रीगणेशाय नमः ज्योतिष्मामधर्मा एकाह दशाहायास्त
दुष्टादर्शानां त्रयमस्य ब्राह्मणस्य साद्यः क्रयुवचना दग्निष्टु
ॐ अचे के दशरीहः सत्रमहीनश्चा सत उपयंतीति सत्रलिंगं यो
जन इत्यहीनस्या भयनातिरात्र ॐ सत्रमुपरिष्टादहीनस्य यज
मानाः सर्वे सत्रेष्टु दक्षिणा निचस्वामि योगा ऋह्यपतिर्यमान
मयुक्तत्वादर्शनाच्च सर्वे संस्कारादृष्टनिवचनादविभवति
गृह्यपत्यन्वारंभः परार्थेष्टकः कृतत्वा दग्निं च व्यमाराणाः समा
राह्यगृह्यपतिर्मध्ये मंथन्यर्क्ष इतर दक्षिणोत्तरा गृह्यपत्याह
वनीये गारप्राशनं तत्र प्राजापत्यः पशुः राज्येन पत्नी संस्था
जा गृह्यपतिवर्जं तदहर्दीक्षा शक्तौ नियतक्रियाः समारूढ
निर्मितं तद्युसर्वत्र दीक्षा काल उदग्बुः प्रायां पूर्ववत् नमंथनं
गार्हपत्ये प्राशनमत्राहवनीयस्ततस्तत्र दीक्षोपवसथप्र
मृतिप्रागग्नीषामप्रगायना इयशा य्यचिनात्येनां च
जाह्वार्या दक्षिणा नृणां धिस्थवद्वा प्रकृत्यर्थोक्तं गृह्यपत
१ राग्नीध्रीय उद्यते गारमर्के कं रुंरंति प्रतिचिति प्रालावा
यात्प्रत्यग्नि सवनीय ७ रोडाशाभूयाह विरुष्टिष्टमसत्स

पद्धति

१

का. सू. २ त्रान्तिगदददिरांगानयामीनीदमहममुमामुव्यायरागमुव्यपुत्रम
 मुव्याःपुत्रंकामायददिरांगानयामीनी २ एव्युःयउहःप्र
 यमातिष्ठामश्रुत्यःषोडशफचपाश्तरतत्रातिग्रास्वग्रहरां
 त्रहपूर्वोक्तएवस्वोत्तिष्ठनदृष्टमित्यन्तहमकैकंमुत्तरवा
 भायावीमाहं इमनुहामोनेवर्चस्विनिद्रौजिष्णुसूर्यज्वाजिष्णे
 तिभक्षरांयजमानेःष्टुकास्तिरयसःसाररांप्रथमददि
 रागवदिंदिनीयंहुंडुमिश्रयेनायाकररां नृनीयत्रयवज्ज
 नेश्रुत्यैरशिभ्यां मंथनंवाङ्मनुरुहोहोमश्रुत्यंचमसाव
 कायादयात्रायष्टेसांवासिननमान्दभिर्वत्संतसःसृज्य
 सदःपूर्वरागव्यावर्तयंतिस्वयमृत्तयाजेज्यावंचिमयय
 व्यंनृवाहरांउरयंचुंजाप्यामिह्वांविमाचनं एदुउह्वीं
 विमद्युनाहिकंगतमप्यासोमंपिवतंवाजिनीवस्इतिहान्
 प्रत्ययःप्रतिगरःप्राकृतंचान्याप्यत्वादितारयाउंषड्हान्न
 नवहुवदन्नान्यंष्टेन्नान्यंसेप्रब्रूयान्सधःप्राशनंघृत
 स्यवाच्याचंदामासुयउत्तरेत्यग्निंष्टामोविवाक्यंदशमं
 पत्नीसंयाजांनान्यहान्यंत्यवर्जं ३ एकेकोवाग्यतःसा
 माः २दत्त्यावाधनादसतीवरिपरिहरणादिवत्तसर्विकृ

पद्मति

क-

माझ्या इति श्रुतः पत्नी संयाजा म्मपूर्ववद्गृहपतिंचाययुष्टि
प्रथमं प्यंति गृहपतिः प्रथमः प्रथमः सर्वत्र जाते जाते गृह
पतिगा ह्यपत्ये प्रास्यंत्युभयत्रोपवस्य प्रभृति तुल्य ॐ सर्वेषु
रायोर्द्विगृहपत्ये र्यज्ञाग्निर्जनिष्यत सनः महवदनेन
यज्ञेन नैव्या मानेन वसुबंधेन तन्नः सहसद्गनः साधुदात्या
नाना पाप त्याव एव पापं करवत्तस्यैव तदित्फक्त्वा गृहप
तिः ममादोह यत्तस्वो प्रथमं यथास्वंचेत्तरदीक्षाकाले संवाद
प्रभृति पशुबंधस्थानं मात्ररगेत्येकाहवद्येन मप्रालागाह
पत्य पुरोडाशपत्नी संयाजा एकपुरोडाशपुत्रत्यासंभवा
दैर्द्र्यं च प्राशवमादनां निर्वीचत्युरोडाशं वायद्योदनीयंति यद्य
पुपीयंतीति श्रुतं तर्वाहस्यत्यमेवोदीक्षायादशोपसदश्चाधु
र्युर्गृहपतिर्दीक्षयति ब्रह्मादींश्चाध्वर्यादीन् प्रतिप्रस्तुतां प्रति
प्रस्तुतादीन्नेष्टानेष्टादीनुन्नतां नेतारं प्रस्तुतचारी स्नाता
कान्यावा ब्राह्मणानपूतः पावयदिति श्रुते रतुपति पत्नी
रुत्तरउत्तरस्त एवोन्नेतुर्दक्षिरागकाले कस्माजिनानि धूत्वाना
दक्षिणापत्येन जपेतागच्छंति यन्मे गदायुवः परागित्तागा

का. सू. बाहसुब्रह्मराय उपमाक्षयस्वेत्यत्कासमिदाधमन मप उपस्यर्श यद्वति

३

ताद्येत्तत्सत्रोच्छानं ४ अन्नराग्रयणां चावागन्तुस्तु नानाग्रहणां
प्रातःसवनेनिग्रासान्हीत्वायोडशिनंरवादि रराचतुःस
क्ति नानिषुद्वहीतिवा माध्यंदिनेवाग्रयणादुत्तराध
राग्रहं तवातिग्राह्यान्मृतभृतोवोयोकरिष्यन्त्युषमाश
निधमयाः दाम्यग्रहरामोदुंवेरेवाचतुःस्वक्तिना ७ प्रा.स्त
ह्मी ७ सर्वमनुचुसंश्लेषन्नः दानाः शुनिवपनोसर्जनस ८
कृत्यहरराग्रहरागहामान् हिररायं चापजिघ्रत्फराभ्यचा
प्रहररा ७ मन्त्रसहस्रसवीवदसवत्तययराजसूयाविश्वजित्स
र्वष्टुष्टुग्रहरामवकाशयश्चे द्वादशावत्सतार्यागभिरियोददिराग
मन्त्रे बुभूयतोदाभ्यंगत्ता त्यासिव्यनिग्राभ्याः पात्रेनास्मिंस्त ९
ह्मी त्रीन ७ श्रूतवध्याग्नयेत्वागायत्रष्टंदसामितिप्रतिमंत्र
मुपयामः सर्वत्राविशेषादिग्रहादिन्यग्रहप्रतिषध्याच्चातुष्टु ३
इत्यत्काधूनोत्य ७ शुभिर्वेशीनां त्वातिगष्टंताहवनायं न
स्मेतइतिजहात्य ७ श्रूतोमोनिदध्यात्फशिक्कमिनिप्रतिमं
त्र म ७ सुवददिराग च्यान्तयोडशचिरराभ्यस्तुष्टायेतंय
स्मानजानइतिचमसानुन्नीय ५ त्तराहिररायेत्तात्रोपाकर

३

ज्यंतस्वाध्यायसमिद्धोवातत्राप्यशानंदप्रभवसंनिधे
रक्तमिन्नसमिद्धाध्मनः सर्वेषु दशमपराक्षेपउपपत्त्यप्रयशा
लाप्रवशानः प्रालाहार्थेन्यायवेष्टिहरतिरिति जुहातयपदा
मुपसृजन्निष्कृत्तारदापरिक्रम्यापरदाहविघ्ननिंप्रविश्यो
त्तरस्य हविघ्निस्यापरकवरीमा लंभ्य सत्रस्य धिगाग्यंति
सत्रस्य ऋद्विरित्युत्तरवेदिप्रोरायावात्तरस्यां युक्तमिति
हदिरागस्याध्मेदं प्रांचो निष्कृत्तमिति सदः प्रविश्य पूर्वदिगात्वा
सनेरूपविशानिग्रहं गृह्णाति प्रजापत्यं वायुं एषि व्यापा
त्राग्राह्यामादनस्तत्रोपाकरदाहोम भक्षाहरणाभक्ष
रानिभनसा चतुर्हेति व्याख्यानं हानुर्गृह्यति रज्ज्वा
ननि प्रतिगृह्यात्परात्तु रिमयजमाना भद्रमेभ्या यजमाने
भ्यो भूदिति ब्रह्मो घंवदंति प्रजापत २७ रागाख्यान मप्रति
भायावातदादशम्राश्वमाधिकं वातामया दनस्तमिन्न
हीत्वोडुंवरीवाचं यष्टं त्यस्तमिन्न निष्कृत्तम्यापररागत्तरवेदि
मासने प्रतिप्रस्त्रातावसनीवरीः परिरुहति वाग्निं सज्जति
सत्रकामेन पृथक्कामे बुद्धं विवशति कृत्वा रत्याहानं गृह्यतेयं

का. सू.
४

कालोवचनात्कालोवचनात् ६ द्वादशोऽध्यायः १२ द्वादशा यद्गति
हृदयार्माः सात्रयु तद्गुरादर्शनाद्गुवामयनायेकाष्टकायां दी
दा' फाल्गुनीयोर्धामासचेत्यां चतुरहेवापुरस्तात्प्राक्पौराणि
स्याः श्रैत्र्या नंतर्थात्सर्वावा विशेषान्माह्वीवाक्रयभ्रतलो
कप्रत्ययादर्शवादाच्चपवमानेषूद्गतादमन्त्वा रमेरन् प्रयेतोमि
गायत्र्यं चंदो अनुत्वारमेस्वस्तिमासंपारय मुपरोगे सित्रिष्ट
पंचदाज्ञभुरसिजग चंदो १५ क्षीतरथाः सवतांनयुजयंति
मयिभर्गोमायि माहामायियशोमयिसर्वमिति सर्वत्रकेय
जनिशब्दान्प्रकरणात् १ अभिप्लवः षडहो ग्निष्टोमोप्रथ
मान्या उच्यते इतरतिरात्र्या चतुर्विंशं ग्रामहरतिष्टाम उच्यते
वाचत्वारान्तिष्ठवाः पृथुश्चमासः एवं चत्वार उत्तारयष्टे त्रया
भिप्लवाः पृथुोभिजिदग्निष्टोमास्त्रयः स्वरसामानो ग्निष्टो
मा ६ उच्यते वाग्निष्टोमो विष्णुवान्प्रान्नरनुवाकः संधिवला
या मुदिता यथोक्तं वा सौर्यउपालम्भः उडुत्यामितिगु
हग्रहरा मानिग्राहवद्भवर्जितं पूर्वपक्षप्रानिलोम मभि
जिस्स्यानेविष्णुजिदग्निष्टामः सर्वपृथुश्चेत्सर्वेतिग्राह्याः

रागाभ्यास्तमयः सामाह्यरच्युपावर्तधूमिति कस्मैश्च उपतिष्ठन्ती
 द्रष्टुं संश्रुतिभिर्भूतैरागमायात्रप्रक्षालनाकृत्वातिरात्रैश्चेत्ते सोम्ये न
 महाश्विनोदिकपालः सर्वत्र त्रयः पर्यायाश्च मासेश्च त्रमात्रः प
 र्याया हातुः प्रथमं प्रथमं मुहूर्त्तवदितारथु तदंतचमसानुग्रीय
 स्नात्रौपाकराः संधाहर्त्ताशः सत्याश्विनः शस्त्रांतस्नाश्विने
 न सर्वकृतेन चरत्येकप्रदानश्चैरेरश्विभ्यांतिरात्रा नः सामा
 नामनुवाचनप्रिया वैशाखः सवनीयान्वहः सामायनं वेका
 दशितावावि कृत्वा दश आद्यः सर्वसमासे वेदाग्नौ वा याव
 द्देषमुत्तरथु काम्यः सत्रमहीनव्यूढं दक्षिणदशारात्रस्य चतु
 र्यनवमयारद्वोराग्नयराग्रहरां प्रथमः शुक्रस्य षष्ठसप्तमा
 या रसादतमापूर्वेयां ग्रहरां नूपरिमाज्जनप्रभृति काले
 हि कृत्यसादन मव्यूढो विभयतोतिरात्रेति प्रेषिते गनीदाह
 ष्वः सत्यामिंद्राभ्यां प्रव्रवीमि विश्वेभ्यो देवेभ्यो ब्राह्मणेभ्यः
 नामपभ्यो ब्रह्मन्वाचं यच्छेति प्रायरागी यद्यं मुत्पामे के प्राप्न
 कातत्वा न पूर्वशेषादवादितात्वाच्च तस्माच्च शोभावा दग्नि
 मध्येति च प्रायरागीयाहुत्तरमहः स्वः कालाभावा न संपद्युतेः

का. सू. ५

पुरस्तादिमाचनं सदः स्रजि युडुंडुभीन्वादयंत्याग्नीध्रमपार
रा श्रम ३२ वालध्वनेचर्मरगावनसुवालध्वनेताहंति
गाधमवीरागाकाः कांडवीरागाश्रयन्यावादयंत्यपगायंत्यंत्यां
शब्दानकुर्वंत्य दकुंभाशिरः सकृत्वा माज्जिलीयंदास्यः परियं
ति वाचयन्त्येताः पर्यायादिषु हेमहा ३ हेमहा ३ इति गावाहा
रेसु रभय इदं मधुगावागुलुलुगंधय इदं मधुगावाच्यतस्य
मातर इदं मधुता इह संतुभूयसीरिदं मधुतकावयं प्रवामह
इदं मधुश्रम्याः प्रतरतामिव दं मधु नवैगावोमंदीरस्यगंगा
यानुदकं पयुः पयुः सरस्वती नंदीताः प्राच्य उज्जिगा हीर इदं
मधुनिगीर्यसंघ्रिताधि ॥ इदं मधुमध्वित्याकर्षेः कुशैर्ययेदं
माध्वित्ययसव्यं प्रदक्षिणां चास्तोत्रां ह्वा त्रिस्त्रिर्वा निधिच्यं
३ माज्जिलीयपुराणि निदधत्वा भिगरादिस्त्यमाने सर्वैक
यते तिरात्रः श्रसिस्मानूवंध्य मेत्रावकुरागीवेष्वदेवीवा
हस्यत्य संवत्सरावरेषु सत्रेषु सारस्वतयुसहस्रदक्षिणाव
रेषु चानूवंध्यतया होमानुदक्षिणास्यो वेदिश्रोणां सर्वकेश
श्रमश्रुलोमवपनं पत्न्यश्रुत्रे धमतव्य हवसा तीयासर्वज्ञान

यद्वति

यष्टे मासे त्रायाभिप्लवा गोम्रायुषी दशरात्रो महाम्रतमग्निष्टामः
 प्राजायत्युपालंभो ग्रहं गृह्णाति विन इन्द्रवत्स्यति विश्वकर्म
 त्रितिव तैशास्त्रवदुपमायंतु मज्जयः सनीडा उयमाजदु रूप
 मामनीया प्रिया महंतं पश्यमानो मयि रामा देवानात्तज्जसे
 ब्रह्मवर्चसा यन्ति भक्षरां यजमानैः पृथ्वीया करणं वारा न शततं
 तज्जामो ज्ञास्तत वाचे तसं वादनं २ वृषीष्य विप्रान्ति प्रंवाह
 ताफलके धर्युः प्रतिगृह्णात्कृत्ता संद्यां प्रादेशाया घा ७ सा
 मासंदी वदंत्य दंतर्वद्यभिगाराय गारा वाक्रो शतयेवः प्रश ७
 सत्ययदः -- पुंश्चलू ब्रह्मचारिणा वन्या न्यमा क्रोशतः प्रू
 द्राये चिर्मणिपरिमंडले व्याय स्ते जय न्याय्य मा ज्जालीयं
 दक्षिणानपरिवृत्तमिष्टुन ७ संभवति द्वात्रिय ७ संनाहय
 ति दक्षिणां वदिष्वादी मयारराम मर्माणि न इति क वचं प्र
 यच्छति तृष्णी मन्येभ्यः स्त्रिः समंतं परियंति शालामया
 ररागोत्तारराचात्वालं वशाचर्मकटे विशारव्या वास्तीर्ण
 मुखितं वा विष्टं त्पनिव्यत्रंदक्षिणो न वर्मयंति त्रिविहा

का. सू. सक्तुहीत्वारंभेकमेकत्वाङ्कयरावेद्यांभराप्रवर्ग्योत्सादनाग्निप्रका पद्मति
 ६ यनहविर्हनाग्नीयामाराणं सदम्नाग्नीध्रिधिस्यनिवयनवसती
 वरिग्रहणापरिहररोचुच कम्पान्तिरत्वात्त्राकमुत्पायाः सामाङ्की
 यमावागत्सहितंददिरातःसीसनपरिस्तुतःक्रयरां कशावानूद
 व्यारांवापर्युत्थमादोनुहरांददिरागोनप्रवेश्यददिरागोनोपत्का
 परंताननष्टासुरांकरोतिरवरंकुत्वा नाराशं सत्स्थानेपरंददिरातः
 संधिकरोति दूपावस्थानं सप्तदशाभिर्ब्रह्मैव्यदग्रंथनंवापरिव्य
 यराकालेष्टोवासवनीयसूक्तीर्षाःसमाग्योगोद्धूमवधालःमुत्पा
 दौहिररायस्वजोयिनस्तथिहृत्तायलमानः यत्तीचसुत्यस्य
 तच्छृणुत्सर्वत्राविशेषा दकधनप्रवेशनकालेसुरांतस्थापर
 राप्रवश्यवरवरकरोति संधितापात्रारायाहृत्पत्रेवालेनपुनाति पा
 प्रातःसवतीतिग्राह्यावृहीत्वायोडाशिनं पंचवेद्वान् १ ६
 वसदमितिप्रतिमंत्र मन्तिग्राह्यवद्भोमः सप्तदशापरान्नीष्टा
 वत्तावतः सौरान्ध्यत्यासंग्रहणा मन्तिक्रमरांग्रहारागमुपयु दानः
 पर्यक्षमध्वर्युद्गरित्पथ्येध्येनेष्टासंप्रचाविति विष्टचावित्या
 हरतोहिररामयनमधुग्रहंगृहीत्वारवरमध्येसादयत्फच्छाद्यति

भृष्यादुदेत्यज्योतिष्यामाग्निष्टामः एष्टुशमनीयः सहस्रददि
 रागावेकाहमेवे सत्रांगं प्रकरणात्फलश्रुतेश्च नफलत्याया
 त्कालप्राध्यत्याच्चसहस्रददिरोग्रिरात्रिप्रतिविभज्यनयनीहि
 रागीमुपधुस्तामप्रवीतामग्निरेचयति त्रिरूपांवाधेहन्प्रथ
 मान्नयेदंत्येवापश्चाद्विह्वानाग्नीध्रंतरद्वाकाकलशामना
 माह्वापयत्याजिघ्रेत्ती उरत्तइतिददिराक्या करीयजमा
 नोजपति वोचेरितिवाते सर्वज्ञानवसदशमीकृत्वाहोत्रेद
 घा उन्नेतारौवाहृत्वाताम्रावयतदशदशमेदेनददिरादघाद
 नृवंध्यवपाहमांस्तदघादेनामुदवसानीयायावान्यदिष्टं
 हगीशाव्यक्रामताद्यन्वहं वसूतीवरिग्रहरांचेकेमाध्यंदिने
 वनीयमाध्यंदिनेवनीय ४ ज्योदशो ध्यायः वाजयेयः च
 रद्यविप्रयस्योभयतः शुक्लपुदौवृहस्पतिसंवेनयजते ज्यो॥
 स्ता तिष्ठोमेतवा द्वादशावा पुरंदयुदज्योतिष्यामः पार्थिका
 तीत्तरथु प्रतिलोमं पार्थिकान्यापरिसर्वाग्निष्टामेवांतरा
 जस्तयसोमेः प्रतिलोममुपरितान्नादीक्षाः परियज्ञाः काल
 भेदात्सप्तदशदाक्षा देवसवितरिति जुहोतियजत्यादिथु

का.सू.

७

व्यंत्रीवाहस्पत्यमनामावापयतिवाजिनइति चतुर्थ्युजोयुनक्त्य
परास्तूष्णीवहिर्वेदियोडश देवस्याहमितिब्रह्मारथचक्रमाराह
त्फत्करनाभिमात्रेस्तृारोगिच्छित्तमेन्द्राः द्वात्रिंशस्यचक्रडुंडुभ्यां।
सप्तदशडुंडुभीनासजत्यनुवेदियश्चादाग्नीध्रहृहस्यतेवाजि।
मित्येकंडुंडुभिमाहंतिनूष्णीमिनरांन् द्वात्रिंशः सप्तदशयु
प्रव्याध्यनस्यतितीर्थीडुदीस्वांत्योमितोतयोडुंवरींशारवां
देवस्याहमितियजुर्गुक्तमारोहति यजमानोध्युर्गुक्तनूष्णी
ब्रह्मचायीतवासीवावाचनायेनरथांमकस्मिन्नाजत्यावे
प्रयोवासौरप्रतिग्रहायाजिंशीघ्रंयंति वाजनइतिवाचय
ति ३ ब्रह्मात्रिःसामगायति डुंडुभीत्वादयंत्येवस्यइति
प्रत्तुचंजुहान्त्यनुमंत्रयन्नवान्नरशाचत्रिचनसुचंजयतिशा
स्वांश्रददिरांकृत्वायंत्यागन्नयुब्रह्मावराहानि देवस्याह
मित्यथावइतिमंत्राहन्तमवहरते नूष्णीमिनरांनिवरुह्य
नैवाकूमालभतेतीर्थेस्त्रितमामावाजस्येति यजुर्गुक्तनावापय
यतिवाजिनइति चतुर्थ्युक्ताध्ययीवददातिसर्वेभ्यःयोडशाधु
र्युयजमानोमधुग्रहंशौरप्रतिग्रहायप्रयच्छतउत्तरस्यांवदिष्वा

पठति

७

रात्रयश्च नुपकृत्य वशांष्ट्रिंशं मरुतः उज्जैष्यभ्यस्तदभावष्ट्रिं
प्राजापत्यांश्च सप्तदशायामहूपरानवस्तां स्तदुरागाभावसर्व
यामकदशेऽपि वाचउज्जममकमार्हेद्रांनवशावपाचररागमवदा
नेश्चैधः ॐ भुतेः पूर्वभ्यो देवतास्त्रिष्टुक्क्यामवघत्फत्तराणि
विवाददानि वामदेव्यग्रहांतप्राजापत्यानां ॐ स्करव्यहनात्त्रा
ग्नविद्यायथ्यान्यायं वामायावशायाश्चैकं द्वं च श्रयरा मदानं
चविशामा धंदिनीयैः सह नैवारचरुर्वर्हस्पत्यः सप्तदशशा
वः संख्यामुष्टिनिवृत्तिः सामान्या न्नयजानि प्राश्नात्सप्तदश
सप्तदशशान्तातिददाति गावस्त्राजावीनां ॐ सप्तदशवृषत्या
निष्टुक्कं व्योहस्तिवह्नकमहानसातां जानर्जानिश्चा सप्तदश
गवांष्ट्ररागाद्व्येषुवासप्तदशान्ता सप्तदश सप्तदशा निददा
तीति श्रुतं २ मरुत्वतीयां तं इंद्रस्य वज्रं इति रथावहरां
दक्षिराग नचा त्वालमावर्त्तयति वाजस्येति धूर्तहीनमम्यान्त्रा
देत्यापावनीयमानोत्तानात्वागता नश्चतारिति दवीराप
इति वासमुच्चयोवा दक्षिरां युनक्ति वातां वत्फत्तरं वातरं
हा इति दक्षिरागं प्रष्टुं जवोयस्त्र इत्युक्तं अतुष्येति गच्छति स

का.सू. जस्येमामितिप्रतिमं ७ शायरागाभिधिंचतियजमानद पद्मति

८

वस्यत्वेतिसरस्वत्येवाचरुचानेविश्वेयांत्वादवाना ७ स
 रस्वत्येत्वेनिवा सम्राडयमसावित्याहनामेग्राहं त्रि
 चैरग्निरकाक्षरगत्यनुचाकं द्वादशवत्कृतवानेवारस्विष्ट
 कृदिडं करोति माहं द्वादचा वरुह्यगच्छति स्तात्रायप्र
 हिते उज्जितिभ्योवात्तरामादरः ७ आडप्रयत्नस्तान्त्रव
 मसैरवत्विक्कमसयुसप्त दशावनयतिदोषावेकंनष्ट
 रुदवसानोयांनस्यपवेष्टनान्यध्वर्यवददाति यथो १
 पमुक्त ७ हिरायस्त्रजोहिरायस्त्रजः ५ चन्द्रमो ७ ध्या
 यः १४ राज्ञोराजस्त्रजानिष्टिनाबाजयेयनेति सा
 मयशवाभिन्नतत्राः कालभेदात्पवित्रश्चन्द्रदीनः
 सहस्रददिरागामाचीपक्षयजनीयदीना तदन्तर्हरा
 कुतिर्गृहस्थि छत्तावरददिरागा श्वः प्रभृत्यन्वहंपंचो
 न्नरारायष्टाकपालोन्मन्त्येष्टांम्यायाः पश्चाद्भवि
 व्येष्टानं ७ कवेकत्वाददिरागाग्न्युक्तमादायुदवि
 रागागत्वास्वयंप्रदीरा ईरिरावाग्नेजुहान्येवमनिर्ह

८

रागा उपविष्टायने द्याच सोरान्यश्चि मननिर्झृत्य शालामपस्याङ्ग
 त्वैकं प्रयच्छन्ताह नैनत इमं निष्क्री रागमीति ब्रह्मरोगमधुग्रहं
 ददाति सयात्रं तं सयय्येष्टं कुरुत ४ द्वादशास्तुचाहुतीजि
 हात्याययस्वाहेति प्रतिमंत्रवाचयति वा यद्देत रानि द्यापन्ती
 मानस्यत्कोशावासः परिधमपयति चंडातकं दहरवां नरस्य
 दित्तवसनां निश्चयरागी यूप उष्ट्रयत्यक्त रादादीरागां वा रा
 द्यजाया मामंत्रयने जाय ए हि स्वाराहावति राहावति प्रत्या
 हप्रजापतिरित्या रोहतः स्वरिति गोधूममालभन शिरसाय
 यमुजिहीतमृता इत्यसौ वइति दिशो दीक्षते सप्तदशाम्
 छपत्रोपन द्रान्त्यपुटानुदस्यंत्यस्मै विशः प्रतिगृह्णात्ये
 नान्नमामात्र इति भूमिमवेक्षत सकर्तवस्तचर्मरायव
 रोहति भूमौ वा तस्वेदिमपररोगोऽुवरीमासं दीवस्तचर्म
 रागास्तृणाजीयंत इति सन्वंतमस्यामुपवेशयानि यं
 त्वासीति नेवाररागप्रचरति प्राकस्विष्टं कृतं अडंवरपात्रेप
 न्नासिच्य पयश्च सप्तदशान्नान्यावषति यावत्स्मरति
 वैकवर्जसभोजनंतं कुर्याच्छुसात्सुदेरासं भृताजुहातिवा

का.सू. सर्वत्रा ग्नायोस्मैऽंद्रापोस्मैऽ पौस्मः प्रथामादक्षिरागनी पद्मति
 २५ यामीय ऐंद्रासोम्यः सोम्यो वभुर्दक्षिरौकादशकपा
 लः प्रथमः प्रथमश्चरवश्चर वेस्मवक्कपालोवाप्सोवैष्वा न
 राक्षादशकपालो वारुणाश्चेकतंत्रे षोविकरुयंनः पूर्वस्य
 दक्षिरागा कृष्मंवासउत्तरस्याभावेकृष्मम् २ द्वादशोत्तरा
 रीरुत्तरु वीऽं विप्रतिगृहमेकैकऽं षष्ठः समारूढतिर्म
 धिते ग्रयनीकवने सनान्यो वारुस्फन्य षष्ठः पुरोहि
 तस्येन्द्रोयजमानस्यादित्यैमहिष्यावारुणाः सूतस्यमरु
 तोग्रामरायः सावित्रः दक्षुरश्विनः संगृहीतुः पौस्मोभागदुः
 चस्यरोद्रोयजमानस्यादावापगाविकर्त्तृगृहेभ्योऽवेद्युकानां
 चतुर्गृहीतजुषाराणां ह्यज्यस्य (वात्विनिहृतस्य) तैर्जनः प
 रितृप्त्यैकृष्मव्रीहीराणां नखनिभिन्नानां दर्विदामग्यननि
 र्जनश्चित्तिजहतिवयद्रुतवा यथासंखंदक्षिरागाहिराय
 ऽं शीतिपृष्ठं रुखभोधेनुरश्चः पृष्ठं ष्ये नानद्वा न्यमावभा
 वन्नुपूर्वजो प्रथामास्त्रिदक्षिरागारोद्रः शीतिवारु शीति
 वालयोरन्यतरोसिर्नखरो वालदामवद्भमदावपरामु

त इत्यनायदा मन्थानुमनस्य संवपनादिकरातिवासादेव्य ३ हिर
रायमागता वेष्मवे पुनरुत्तरदृष्टाग्नेरानीष्टोमीयेन द्रव्यं तस्य ३
ऐं द्राग्नेरानीष्टोमीयेन द्रव्यं तस्य ३ फाल्गुन्यां पौराभि
सेन कृष्णयदानेन्यामावास्तेन शुक्लानां शुक्लासीरीयान्य
वित्रदीक्षास्थाने सुनासीरीयं पंचवानीयमाहवनीयं प्र
तिदिशं व्यूहमध्यं चक्रवेगाग्निषु जुहोत्याग्नेनेत्रेभ्य इ
ति प्रतिमंत्रमुत्तराः समस्य ये देवा इति प्रतिमंत्रं त्रिष्टुक्ता
श्वरथो दक्षिणा व्याघ्रतस्याप्येव मिंद्रतुरीयमाग्नेयवा
रुणो यवमयश्चरन्त्यत्रापि रोद्रश्च गावधुको वहिनी दध्ये
इ ७ सेवदक्षिणा १ अपामाग्रहोमः स्क्रवेपात्ताश्रोविंकक
तैवापामाग्रतैडुलात्कुत्वात्र्यवकवदिगृणी प्राचीवाग्नेस
हस्तेन्यकलमुक्तादानं देवस्य त्वेति जुहोति रक्षसां त्वेति स्क्र
वमस्य तितां दिशं यस्यां जुहोत्यवाधिष्मरदा इत्यायं न्यन
येक्षमभिचर्य भाराणां पितृणां दिशं गत्वाभिचरतानां मादिशो
होमः स्क्रवप्रासनागमनेषु त्रिव्यं युक्ते स्वाग्ना वेष्मव
ऐं द्रावेष्मवा वेष्मवा वा मानो दक्षिणा मलिमग्रत्तसो वेष्म

चरिः पं. २

का. सू. १०

पद्मि

पञ्चयत्नयेनं नन्दे मित्राय सत्याय वरुणाय धर्मयत्नय इत्येत
मनं त्वामविना त्वेन्माह यजमानवाहुं दक्षिणां गृहीत्वाना
मास्य गृह्णाति मन्त्रेयथा स्थानं माना पित्रोश्च यस्याश्च जाति
राजा भवति देशस्यान चरिषु तत्प्राप्त्युपरोडाशानं त्रप्राथ्य
त्यादितर रमां वाभयस्वान्तिवष्टु कष्टु तश्चेदं तयो गृह्णाति
यूपमुत्तरैवानेमि मित्ति कीरसंभवा इत्येतराः पृथक्वात्रेष्टो
डुवरयुसारस्वती रवगा ह्यावगाटान्यशोः पुरुषा द्वापूर्वा
परा कुम्भी स्यंदमानाः प्रतिदो मास्त्रपयतीर्न दीयति ॐ स
द्याः काष्ठं वाच्छिताः निवध्याः स्यंदमाना ना ॐ स्त्रावराः प्रत्या
तापन्न रिक्ता त्वाति गृह्णात्मा तपवध्याः सरस्याः कृष्णाः
पृथ्वा मयुगो कल्ब्याः पयो घृतं ॐ सारस्वती गृह्णात्यपादे
वा इति जुहात्पुनरास्त्रुवत्तु गृहीतानि वृक्ष कुम्भीदिभिः
स्वाहा कारी ति पूर्वैः पूर्वैः प्रतिमन्त्रमुत्तरैरुत्तरैर्गृह्णात्यपः
स्वराज इति मरीची गृहीत्वा गृहीत्वा जालिता सर्वाः सः ॐ स
जत्यो डुवरपात्रे समारसि चत्येताम धुमन्ती मिति मैत्रावरु
णाधिप्यस्य परस्तान्नि उदि दध्मन्ता धृष्टाः सीदन्ते निया

तस्यैकदा वेष्टितं धनुश्चर्मरूरायः सेवुका लोहिततडस्मी
 यः कुस्मापरिभूरार्यपहतात्रमस्यचाहमामेधेशायाता
 त्सीदिनि सोमारोद्रोतश्चक्रः शुक्लापयासिष्पुल्लवत्सायाः
 सेवदक्षिरागानूचानोप्यवशायजित्किलासावासंतु मे
 त्रावार्हस्यन्यश्चक्रवार्हस्यन्यमधिश्चिन्त्याश्चक्षीयास्वयंभग्न
 प्राच्यदीचीवाशाखातन्पात्रेणापिदध्यति विनाटाद्रथपर्षदा
 न्नवतीत ॐ स्वतंजानमाज्यमसिच्यर्षत्रेनस्मिच्छविष्ठास्तंठ
 लान्मित्रायावपत्स्यमहणाष्टनाभवत्परिगृह्णानित्तरस्मिन्ने
 कंप्रदानं गोर्दक्षिरागमिष्यचतीत्यदशयेययोर्दक्षिरागान्ते
 देवयजतेदक्षिरागमभिषेचनीयस्यफाल्गुनीपक्षयजनी
 योभिषेचनीयायदीक्षते ३ भार्गवोहोतापंचापवर्गः सो
 मंक्रत्वाधेद्यमुपनह्यपर्यु लोकं ब्रह्मागारेतिदध्यन्यग्नी
 योमीयस्यप्रभुं पुरोडाशमनुदेवस्तहवी ॐ विनिर्वपन्निय
 ज्ञाप्रियागिह्नाम्युक्तानां ॐ सवित्रे सत्यप्रसवायाभूतामग्न
 येगृहपतय्यउज्जरेचरवः श्यामाकः सामाष्टवनस्पत
 येनेवारावृहत्स्वतयेवाचेरुवतानागमिंद्रयज्येष्टुयारुद्राय

का. मू. ११

११

सदोन्नत उपाविष्टा वसुन्वतमाक्रमयंदिशः प्राचीमारोहतिवाच यद्गति
यतिप्रतिमंत्रं प्रतिदिशायथा लिंगमाक्रम्यादादतसीसतिरस्य
ति प्रत्यस्तमिनिव्याघ्रचर्मरिहयति सामस्यत्वियिरिति रु
क्ममधः पदं कुरुते मृत्योरिति शिरसि च नक्तर्त्त ३ शान्तनर्त्त
खोजोत्सीति वारु उरुक्ताति हिरराय रूपा विनिमित्रो सिवरु
णा सीति वारिष्ठे नं प्रांचमाभिधि चानिपुरोहितो ध्वर्युर्वा पुर
स्तात्यालाशेन प्रथमं पश्चादितरदिनीयेन स्वस्त्युत्तीयन
मित्रो राजन्यो विश्यश्चतुर्थेन सामस्यत्वाद्यमेते निप्र
तिमंत्रं मभिः विंचामीनी सर्वत्र साकांक्षत्वात् तत्रारागाद्वा
त्रपति रेधीति चे मम मुख्येति च प्रथमोदवस्तुवत्पार्थाना
मिंद्राय स्वाहेति यद्गुहोति प्रतिमंत्रं ५ शोनः शपंच प्रेथ्य
ति कृत्वा न वाममिन्त्येचा प्रतिगरस्वयेति गाथाना ३ हा
ना ध्वर्युर्हिररामयोः काशिरपुनोरुपविष्टो शोनः त्रापांते
एथ गत ददाति स हस्ते वासने च कंदूर्यन्याति यके रागप्रति
यने प्रपन्नस्येति चर्मस्मिन्निर्विक्रमयति विष्पारिति
प्रतिमंत्रं पात्वा शोशोयानामिच्य पुत्राय प्रयच्छति प्रियत्त

११

त्राणि च त्संसी पा ला शो डुं व र नै य ग्नो ध पा दा ष्व च न्य भि वे ।
 का यो च्यः ष्वः प य स्या मि त्रा व रु र गी मा ध्यं दि नी यैः सह षा
 न ८ सह त्रा शि द दि रा गा ४ म रु त्व नी यां त पा त्रा णि पु र्वे
 रा व्या ष्व च म्मा स्त्रि रा गा नि सो म स्य ति धि रि त्य परि त्ता सी सं
 नि द धा ति पा र्था ना म म्मा ये स्वा हे ति य डु हो ति प्र ति मं त्रं प ।
 वि त्रे क्त्वा हि रा य मे न योः प्र व य ति ता त्पा मु त्पु ना त्प य
 स वि नु र्वः इ त्यं भि वे च नी य वे ना व्या त या नि स ध मा ट व
 ति ता र्प्यं परि ध्म य य नि दो मं त्रि पा रां वा च न्ता न्ता म वे
 य रू रू प स्य क तं पा इ नि वा स्त धी वा सं प्र ति मु च्यो ह्मी य ३
 सं ख द्या नि वी त्र व गू ह ते ना भि द शो परि रु र त वा ता र्प्यं प्र भ
 ती नि द त्रा स्य ति प्र ति मं त्रं दी दित्त व स ना नि वृ त्ति वि रा धा
 न्मा हं द्रा दो वा पु नः परि ध्म ने नि ध्म ये ता नी द्र स्य वा र्त्तं प्र मि
 ति ध नु रा त ना ति मि त्र स्य व रु रा स्ये त्प्य स्य वा हू वि म्मा र्थि
 ध नुः प्र य छ ति त्व या य मि ति ह वा सी ति प्र ति मं त्र मा दा ।
 या ती स्र इ द्दः प्र य छ ति पा ते न मि ति प्र ति मं त्र मा वि र्म र्या
 इ ति वा च य त्प्य व द्या इ ति लो हा य स मा वि ध्या ति क श वा स्ये

का. सू.
१२

वृक्षावनुवत्सीमोंडुंवरीं शारवाभुपगूह्युपसृशानि शान्तमाना
वियदसीति नो ब्रह्मरा दत्त्वोर्गसीति शारवाभुपकृष्टशान्ती इत्य
वामित्यवहरनेवाहूयस्यायां व्याघ्रचर्मदेशोस्त्रितायां स
शुकं धनुः प्रयच्छत्फत्तरवेदिं कृत्वापयस्यया प्रचरति प्राक्त्रि
शुकुतः ६ खादिरीमासंदीं रजहतां व्याघ्रचर्मदेशो निद
धति स्योनासीत्यधीवासमस्यामास्तदगातिद्वित्रस्ययो
निरिति सत्त्वं तमस्यामुपवेष्टायति स्वात्मा मासीदेति नि
यसादेत्पुरास्यालभतेति भूरित्यस्यैपंचाक्षान्याराणावाध्या
ययश्चादेनं यज्ञियवृक्षदंडैः शानेस्तस्मीं धृतिपाप्मानं तप
हं नो नित्वावधं नयामीति वाचरं वृत्वा ब्रह्मं नित्यामंत्रय
ते पंचकृत्वः प्रत्याहव्यत्यासः सविता वरुणा इन्द्रो रुद्र इति
त्वं ब्रह्मासीत्यादिभिरादिनैवांत्यं बहुकारोति च ह्यत्येकना
मानं स्यमस्यै प्रयच्छति परोहि नो धार्युर्वेदस्य वद इति रा
जा राजभ्रातास्तत्तच्छपत्यो रत्यतरो ग्रामरागीः सज्जानश्चैवं
पूर्वः पूर्व उत्तरं सै प्रत्तेन सज्जानः प्राति प्रस्थाता च पूर्वा गतिसहि
तां शुक्र परो रुचा धूत भूमि कुरुतो मां चिता विमिर्त धूत भू

पद्मति

१२

मायेदं एकमर्दं वीर्यं पुत्रोनुसंतानात्विनिशालावा^{र्व} हतिपुत्रेत्ता
 रथे प्रजापत इति पुत्र यजमानयोर्नामगृह्णाति पितृशब्दं पुत्रे हत्वा
 यथायथं यश्चादाग्नीध्रीयेपालाशेन शेषां जुहति रुद्रयन्त्र इत्य
 तराईगवा उं शतमाधिकं वा स्वस्या हवती यस्योत्तरतः स्थापय
 ति पूर्वमिदं न च साग्निवाजयेयवद्रथमवहत्पदादिरास्याव
 दिश्रो रोगोयुनक्ति पूर्ववन्मित्रावरुणायोरिति चतुर्भिर्दिक्षिणा
 पथ्येन यात्वा परेरात्वात्वाल उं स्थापयत्यव्यथायेत्वेति मुत्वं
 तारो हति मरुतामिति दक्षिणा धुर्यं प्राजतिगवांमध्ये स्थाप
 यत्यायामानि धनुरान्यो पस्पृशति गां यजमानः समिन्द्रिय
 शोति जिनामीमाः कुर्वइमा इति चाहता चङ्गुयावागो स्वामि
 नैदत्वा पूर्विराद्यपंपरीत्यांतः पान्त्वदेशे स्थापयति मात इत्य
 न्तये ॥ हयतय इति चत्वारि रथविमाचनीयानि जुहति प्र
 ति मंत्रं पशूना उं रसो सीति वरा होपान हा उपमुचंते भूमिमाव
 त्कृतप्राथिविमातरित्यवरो हतिह उं सः शुचियदिति विमुच्य
 सयंत्रिक उं रथवाहवो गाकरोत्यनस्तत्कर्मशालायादक्षिणा
 तापप्रवेतयेत्ता रथवाहगास्य दक्षिणोत्तरात् शतमाना वासजति

का. सू.
१३

यदीक्षाभ्या सोचचतात्स ज्ञम्या ब्रह्मागारात्सोममा रुत्यासं
घमिमर्शनादिकरोत्यफयसदेवताहवीः विनिर्वयत्यफयस
दंत इष्टं न्यप्योक्तं पितामहदशागरा ॐ सोमपानाः संख्या
यसर्षराः सवित्रे निवानु वाकमुक्ता दश दशौ के कंच
मसमनुभदयन्नियजमानस्यराजन्या ब्राह्मराणा वानस्त
ल्याः संख्या एयागाद्ब्रह्मरागाददाश्रुत्यः भवदक्षिरागाहिराम
यीः स्रजमुद्गात्रेरुक्मः होत्रे हिरामयोषाकाशावधुर्युभ्या
मश्वं प्रस्तोत्रवशां मैत्रावरुणा यक्षभं ब्राह्मराणा छ ॐ सि
नवाससीनय्या पातभ्यामन्यतरतो युक्तं यवाचितमष्टा
वाका यगामग्नीधेभिषवनीयांते के प्रावयता र्ये निवर्तन
ॐ संवत्सरं भूम्यनधिष्ठानं चा उपानतकस्यथावज्जीवम्
८ उत्तरमुक्ते पंचविलम्बाग्नेय ऐंद्रः साम्यो वा वैश्वदेव
श्रुतः ययस्यामैत्रावरुणी वा हस्पत्यश्रुतः प्रतिदिशमासा
दन्तमाग्नेयं ९ स्ताम्रदक्षिरागामेनराणि मध्येत्यं पूर्वैश्च रि
त्वाचरित्वा मध्यमसः स्रवा सवतमाग्नेयां हिरंराय दक्षिणा
धेददात्यै इत्यक्षभः सोमस्य वभ्रु ब्रह्मरागा वैश्वदेवस्य

पद्मति

१३

मौहिररायंनिधंयामिजुहोति चतुर्दशीतनाग्निः ऐधुरित्य
दांनिवपति स्वाहाकृता इति गांदीव्यधूमित्याहकृतादिवा नि
धमद्राजप्रभृतिभ्यः सजाताय कलिङ्गामस्यानीयधुनि पूर्वा
ग्निवाहदक्षिराणा यस्यास्विष्टकृदिडंकरातिमाहेन्द्रादिवाव
रुह्यगच्छति स्ताताय प्रहितावभृथ्यामकेनताप्यादीनिचेडु
दित्येकेनदीक्षितवसनचप्रास्यत्यनूवंध्यवपाहोमांतदद्या
देनां न्यदवसानीवार्यावात्रैधमतव्यदवसानीयेन्द्रावैस्म
वाद्वादशकपालो ब्रीहियवा सांत्तनीयं यवानां मध्येऽग्निश्च
सांतिस्त्रिस्त्रि ददाति शतमानानि ब्रह्मणो धेनू हरित्रवासा
स्य धुर्यावगामग्नीधेभ्यज्याभिचारयारथ्या ७ दशो न
राशिस्तुं सृपाहवीं विनिर्वपति दवयजनीतरमेकैकेनो
त्सर्प्य निशालाया मंत्यं सावित्रसास्वतन्वा द्युपोऽस्येन्द्रा
हस्यत्यवारुणाग्नेयसोम्यवैस्मवानियथोक्तं प्रतीक्षिषुं
उरीकारिणश्च छति हिररामयागनिर्वासादुभिभृषुपंच
तंयां सृजं प्रतिमुंचते तदीक्षो भवत्येकतंत्रौ क्रये कत्वां
तानावावभृथदीक्षाश्रुतिभ्यामकत्वात्तुर्ध्वयोगादवभृ

३

का. सू.
१४

तमह्लाविः सारत्तत्तु कभमिंद्राय सुत्राक्रेत नुरागा भावेजाः प्रथमो
लोहितं स्त्रियुपोवेका दक्षिणिलिंगादग्नीवरुणा प्रच्छासवद्वदिद्वि
रोगवयामार्जनांतकुशैः परिकृतं पुनाति वायुः पूतशक्ति कुवलक
कंधुवदूरचुरागिनिवावपति ग्रहं गृह्णाति कुविदंगति त्रीन्वाप्रतिदे
वतमे तयैव समस्यानुवाचतं यजातिचप्रथमं स्यानुहाममिति रौप्य
रिसुहोमोददिरागाग्नीभक्षमाहुत्यपरिक्कथेयमासिच्यरुक्मव
धिं द्रुं म३ शिकेत्तत्त्वोपरिददिरागस्य ध्वजयत्तत्र वंतमुपति सुत
त्रिवैः सामवनीवर्हिषदामग्निश्चात्तानामिति हवीं विनिर्वप
तिसावित्रवारुणौं द्वाविं यथोक्तं पशुपुरोडाशा र्थेन पु३ सकोददि
सारथ्यवाहीवावडुवासेमानि पूजस्तप्येष्टानुयांजांतं पुरोडाशा
र्थे अरस्याश्चिनेन प्रागवदानेष्ट्यो हविर्भिर्घ्नींश्चिन्ताभावराजस्तय
याजितः कर्माववर्मे वा सौत्रामणीवैद्यतव्यानुपूर्व्ययोगाद्धैध्य
तव्यानुपूर्व्ययोगात् १० इति पंचदशोऽध्यायः समाप्तः १५ सा
भागंत नुरागव्यतिषंगादिष्टतः समहाव्रतेनियमो न प्रथमाहा
रुत्तरवेद्यग्निरिध्यनाच्चिकीयमावा उत्तरस्यां फाल्गुन्यां पौ
र्णिमासेनेष्ट्या पंचयमूना लभते दक्षिरागान्ब्रह्मरोवादद्यादमावा

यद्वति

पशु

सु

आग्निः

१४

एष न हो त्रेययस्या यावशा भावे प्रवीता धुर्युर्भ्यां वा हस्यत्य
 स्या शि ति एस्मो ब्रह्मरो न्नाद्य कामस्याप्येषा दशो जरा
 दिगप्रयुग्गुहवीऽधि मासां नरा राया हवनी या द्वा प्रस्ता
 षभ्या प्राप्ति शम्या प्राप्ति ज्ञानेय सोम्य सा वित्रवा हस्यत्य
 त्वा द्वा वेष्वा नरा यथोक्त मेव मा रजस्य चरवः सारस्व
 तयोऽस्म मेत्रा द्वा त्रय त्पवा रुगा दित्याः षट् षट् वैकातं
 त्रे पूर्वाग्नि वा हो हो हो यस्माऽयस्यां ददि रागो षोप दीवत्
 सुवं धैराग्नि रागीभ्याऽस्व गुणा ददि रागो प्रथेत्या दित्येभ्य
 दित्ये वा वेष्वा देवी एव ती मा रुनी वान दंते केशवपनी
 याति रात्रः पौरा मासी मुत्प उत्तर त्व मासां नरा कर्ण
 दि रात्रो ग्नि य्या माति रात्रौ द्वा त्र द्वा त्रि क्तु मुभयत एको त्रि
 षो मज्योति षो मावभिः षवनी या द्वा संवत्सरा त्ते शवपनी याति रात्रः
 सा माय द्वा र्ज उत्तरे षक्ते सोत्रा मरागी द्वी ही त्वि क्ता विक दं द्वी म
 पन ह्य क्री रागा ति ह्की वा त्ती सेन प चो दनं विक टो म्भू स्मी क्त्या
 शि भ्यां पच्यते ति स्ऽसृजति सिऽह्व क व्या ब्रह्मो मा निचा वपति
 पशुषु त्रिपशुः पशुवं ध म्भू त्पु प्यं पि क्ता यां वा शि ना ज्ञः श्वे

वापरोडाशधर्मद्रव्यसामान्या यावदुक्तऽ सीमिकागुरात्वात् ८ जु १६

15

का.सू. स्यमुक्तवन्त्योवायव्यस्य वयायावातुल्यमन्यत्सर्वेषु १ उ यद्वन्ति

१५

स्वासंभरराममष्टम्यां माहवतीयस्यपुवस्तान्मन्याचत्तरम् १
 श्वभ्रेमृत्पिंडमद्यदध्यतिभूमिसमं पिंडमपरराव्यद्वैवल्मीक
 वृषीष्टिद्रां निदध्यन्त्याहवनीयददिरानतिवृत्तमुजपंचांगी
 वद्वाक्तिष्टुनिप्रांतोश्चगर्दभाजाः पूर्वापरारासभोमध्येश्वर्या
 उत्तरत्तम्राहवनीयस्यावृत्तिमात्रउभयतस्तीक्ष्णतावेरावी
 सुधिरामिः कल्माष्यभावेकल्माषीप्रादेशमात्र्यमतिमात्र्यावा
 हिरराममीमकष्टगृहीवज्जुहोति संततमुद्गुरुन्युजानशति देव
 स्वत्वेत्यभिमादायतस्तत्राध्ययत्येतामभिमेवयतऽश्वप्रती ४
 श्वप्रत्यचंप्रवृत्तं पुजायां योगेयाग इत्यनुपस्यतनुक्रमयत्ये
 नान्प्राचः प्रतिमंत्रं प्रवृत्तं नुर्वन्ति रिद्धं पृथिव्याः सधस्त्रादित्यग्नि
 शुक्ललक्ष्मिपिंडंगद्यंत्यग्निपुरीष्यमिति ददिरातन्मपश्रवो
 युगपदनद्रापुकवमीदन्ते देवपितृमनुष्यान्पृथक्कमग्निं पु
 रीष्यमिति वल्मीकवपामादाय छिद्ररापिंडमूरीदन्तं चाग्नि
 रिति दृष्टानिदध्यन्त्येनामागत्येत्याभिमेवयतेश्वमाक्रम्य
 त्येतेनपिंडमाध्यापयति योस्तशतिपृथक्स्योपरियारिणाद्य

४

१५

स्याद्यामेकगिन्धः कामायपुरुषाश्च गाव्यजान्विर्विश्वरशनः पुरुषो
 नुष्टर्वा इत्येव ॐ सर्वेषां वाहल्याः समिध्यमानः समिद्रवन्त्यंतर
 समास्त्वाग्न इति नवदध्यन्त्या प्रियादादशो ह्यग्निस्तेत्येकादशी
 तशासप्रेयादिकरीतिपरिवृत्ते पुरुषसंज्ञपनमजस्यशुं धातिप्र
 चररायोगात्सर्वेषां वाविशेषाद्वैश्यः पुरुषो राजन्यो वाकं वैशु
 त्वागमं तर्ह्यं शिरा ॐ स्यादन्ते च त्वागमं पूडकायप्रासनं नात्ता
 मुदिष्टकार्यपि मृज्जेन चरति स ॐ स्थिततस्य शेषप्रासनं ॐ सा
 वैवक एकस्यापि किंततः संभरेदिति श्रुतं वैश्वानरः पशुपुरोडा
 शाउपा ॐ पशुदेवतावा प्रतय्यो याजानुवाक्याः कामवन्त्योः
 मैथुनं वर्जयेदापयस्यायाः मा ॐ साययसिने वैश्वानरं स्त्वं ब्रूहि
 स्तोत्रानि द्युतात्कानि शिरा ॐ सिनिदध्यति सकलानि वदन्त्या
 निवाहिरामयानि वा मृत्मया निवा ॐ तालभ्येतां श्यामरू
 परोवा प्राजापत्यः षड्ध्या द्विरायगर्भ इत्युच्चास्त्रवाधारः
 पूर्वदेवता सामान्या उत्तरे तु सामान्योपदेशाभ्यां द्वायवे
 गानि युत्वा तल्लुदो षड्ध्यात्प्राजापत्यः पशुपुरोडाशो
 दादशकपाल उभयाः वा द्वायया ज्यानुवाक्याः प्राजापत्य

का.सू.
१६

१७
स्यर्तः सत्यमित्या नित्यनादायं न्यावर्त्य यभूजः पुनस्तादा वदति
सभो मध्येन द्वा पुरुषभीक्ष्णतसर्ववदग्निपुदीष्यामिन्त्यक्तनरा
हवतीयस्योद्गतावादिनसिकान्तापकीदोषिरिवृते प्राग्द्वापिंडं
निदध्यन्त्यायधय इति विपाजसेति प्रमुच्येनमजलोमां न्याद
यप्रागुदीचः पप्रुत्तुत्तजन्त्यापाहिद्येति पराकषाययधकमुद
कमासिंचति पिंडे फेनं च नृस्मीतनः कृत्वा जलोमभिः सः सृज
ति मित्रः सः सृज्येति शार्कराया २ साश्मचूरीं श्वरुद्राः सः सृज्येति
सः सृष्ट्यामिति संयोन्यथा टींकारातिमहिषो प्रथमाविता तदा
ख्या यजमानयादमां व्रीत्रालिखिता यजमान उरवां करो
ति मृदमादाय म्रवस्य शिरः प्रादेशमां व्रीतिर्यगूश्च
पंचप्रादेशां मिषुमां व्रीवातिर्यक् च पशूवसवस्त्वेति प्रथ
यत्यंता नुन्नीय सर्वतः प्रथमं ध्यतुमादध्यनि रुद्रास्त्वेति
संलिप्य भूदां राक्त्वेन रमादित्यास्त्विति विष्टेत्वा नि समी
करोति वितृताय उत्तरेवर्तिः सर्वतः कारात्यदित्येवास्ते
त्यक्त्वा नृस्मी प्रादिति शंचतस्त्राऽपरावर्ति प्राप्ता ३ इति
तानिवाग्नेयं न्याति वितृतामष्टस्तनामेको विलंग्गस्त

का.सू.
१७

मे

स्तीर्णाग्नं नारदशरणमासुभिश्चात्रितिति संनुद दृष्टुं रुक्मप्रति
माचनविष्णुक्रमवात्सप्रेषुचाऽग्रावारूढे त्रयोदशोऽस्यामूपा
देशमात्रीः समिधश्चादध्यत्यनारोहृत्यंगाराणाथैकेष्टता
नांकार्मुकीं द्वन्द्वइतिवैकं कृत्वापरस्याइत्योडुंवरीपरमस्या
इत्यपरशुवृक्षां यदग्नइत्यऽधः शायोयदतीति - लाश्रीः
प्रत्येचमहरहरित्यफषात्रमादात्रियस्येष्टनुत्तमापुरोहि
तस्यान्यस्योत्वाहकारसर्वसिखायामौदुभरागादिदे
उत्तमत्रैके ४ यजमन्नकठैककमप्रतिमुचत परिमंडला
मकविंशतिपिंडं कृष्णाजिननिष्ठुतं ताम्रसुप्तमृत्तमस्य
शुशरासूत्रे त्रिवृत्या तसुपरिनामिवहिषिडदृशानाकृक्म
इतीधशिक्षासदीषु मुजरजोवस्त्रिवृत्तोमुद्दिध्यः परिमं
डलाभ्यामिध्याभ्यासुरवांपरिगृह्णाति नकोयासेतिहरति
घावादानेत्याहवनीयस्यपुरस्ताद्भात्रासदीवदासंधाचतु
र्थीउश्वाशिक्षवत्पांनिदध्यतिदेवा अग्निमित्तिशिक्षया
शंप्रतिमुचतेषुदुधामंविष्णारूपाणीति सशिक्षां प्रांचं प्रगृ
ह्णाति सुपरिगीर्णीति पिंडं वदति च विरुत्यामिमन्त्रैकेन

पद्मति

दितिष्ट इति कृत्वा यतिनिदध्यति तिस्र एक इष्टक मस्तुति स्राविष्म
 ज्येति यः पृथग्लक्षणाग्न्या लिखिताः मृदमुपश्रयानिदध्य
 निसप्तभिर्भुश्रुत्तुद्रुत्वा धूपयति ददिराग्न्यादीष्वेरे किं के
 नवसवस्त्वेति प्रतिमंत्रमभ्यास्य मंत्रं चतुरश्रं नवनत्यदिनिष्टेति
 श्रपराग्न्या स्तीर्य यथा कृतमवदध्यति देवानां त्वत्परवान्कप्या
 उं श्रपराग्न्या वध्या घृक्षदिराग्न्या गतिना दीपयति धिषरागास्त्व
 तिनिष्टेन वा धूपन श्रपराग्न्या वरुनीष्टेनीक्षमाग्न्या जपयत्यत्र
 रतिमित्रस्येति यावद्वाचरे दिषेव श्रदरुना श्रररा उदपति श्र
 पराग्न्या दवस्त्वेत्यश्वमुज्जानाकारात्य व्यप्यमाने त्यक्ष्यत्य
 छायेति पारिगट स्यात्त्रैकरोति मित्रेतां त इत्यजापयसावसि
 वतिवसवस्त्वेति प्रतिमंत्रमिष्टका क्रियातस्या लिखिताना
 मपरिमित लिखिता बोत्तरयोः पूर्ववदग्निः पाके दीक्षामावा
 स्या यो मामावा स्येनेष्टाग्नावैश्ववेष्मानरोष्टेते वरुनादि
 त्वेभ्यः प्राकृतानोः भराग्न्या निजत्वासप्तग्निका न्याकृति
 मिनि प्रतिमंत्रदंडो श्रपराग्न्यां कृत्वा धूपयजमानयारव्य
 तर उद्यामा हवनीया धि श्रयति मुंजकुलाय शराकुलायाव

सं

मं

इत्यपरवाग्न्या संभरता = पं. १२

३ =

का.सू.
१८

त्सराहिनाग्नेर्जितस्य च वरामास्यमंत्यमवयनं वापरस्मै प्रागनः पद्मति
 कृत्वा रव्यस्योत्तरतः सामिदाध्यनः समिध्यग्निमिति सासं दीक
 मुद्यंभ्यामुचो निददिमा। तानामिकरोति रक्षाल्या गा हीयन्त्यं पद्मा
 दन्मृहो युत्काप्रेदन् इति प्राश्रुत्वा यथाप्यर्मा रोहेत्याश्वन्तावागश्चे
 दक्षोरवज्जन्त्यं क्रंददग्निरिति जपति वासेव ह्यन्त्यं कृत्वा वादित उत्तर
 तः सामिदाध्यनं प्राप्रतिवनी वाहने सेतहीक्षासु यदेष्टे दमूरव्य
 भस्मावपनं क्रयणीयादावन्त्यं च च्छून्वनी वाहनाक्रमयोगा
 न्यलाश उदेतापो देवी रित्येकया ननो द्वाभ्यामाद्याभ्यां वापु
 र्वमनामिकया प्रास्तादादने प्रसद्येति प्रास्थोरवायामुपति
 धुते वोध्यम इति प्रायश्चित्तिः समिध्येप हृत्या ६ आज्यां वि
 श्वकर्मणा इति जुहोत्यच्छाया दध्यति समिध्यं पुनरुत्वेति गा
 ह्यन्त्ये नुगातिनिर्मथ्य सुत्यास्वाहवनीये सांकाशिनो न रुत्वा
 ग्नीधीय मुत्तरगा सदः प्रवृज्या दावृत्तारव्ये धुरप्रायश्चित्तिं च स
 र्वेषु यथा कालं पूर्वाह्नी मुखामेदने नवस्त्राल्यामहा मुख्या।
 मुख्या कपालमवध्ययावपत्फुरवा पशायोपिष्टुमृदा सहारवा
 करोत्यावृत्तापकायामावपत्तिकपालं चोरवापशायोपिष्टुमृदासं

३

परीयः सप्तः पं-२

चिन्तां चित्वां निशरा विद्रुच्य चक्रचित्कं कचित्त्रुगचिद्रुभय
तः प्रुगः समुह्यपरीये प्रतिदिशं परीया हरणं विष्कृत्तमा
क्रमने विष्मोरिर्ति प्रतिमंत्रमगत्कद्रुभरांचन किमंस्तस्मि
न्तं क्रममभ्युत्थेदिशो वीक्षते दिशो नु विक्रमस्वेति पिंडव
त्प्रागुदं च प्रगट्क्लान्त्यक्रंददग्निरित्यवहरत्यगतेभ्यावर्त्तनि
त्यपरिनामिध्वरयं नात्वा हार्थमित्यामिमंत्रयने पाशा उ
त्तुच्योदुत्तमामिति पिंडवत्प्रागदक्षिणा प्रगट्क्लान्त्यग्रे वृह
तित्यवहरति रुः सः शुचिवा दित्या संघां करोति वृहदित्य
वात्स पत्ति युत्तुसीदत्त्वामिति प्रोवाच दिवस्परीत्य काटप्राभिरनु
वाकने केत्री दीक्षितो यामित्या वृत्तिरत्नः संवत्सरं ५
उरवाया भस्मोदपना मस्तमिति पात्रे वाचं विस्तृत्य समिध
ध्वनं रात्रीं रात्रीं मप्रयावमित्येव मुदिते भस्मोदपनाय
हरहरित्या ध्वनं विष्कृत्तमं वात्स प्रेचा हव्यं न्यासुमुदिते समि
धमाध्ययुरुक्रमप्रतिमोचना दिप्रागवात्स प्राद्विष्कृत्तमाः
सामाविरो घेन वात्स त्प्राधान्याभ्यज्य समिधं व्रते प्रत्त प्रत्ते
नपत्त इत्या ध्वनं संवत्सरं पिसवत्सरं सोव्यतः संव
भृते

का. सु. यम्यमध्यमेशंकुः पञ्चादङ्गुलपुरुषे चामुच्यर्ष्वर्षान्यश्चाङ्गुलिप्रति॥ पञ्चनि
 १८ मुच्यदक्षिरागायम्यमध्यमेशंकुः रभिर्नोङ्गुलपुरुषयाम्भेवमुन्नरो॥
 तोः दक्षिणोपाम्भेर्वर्षवदायम्यपञ्चमभागीयशंकुः सप्तस्मिन्या
 प्रांप्रतिमुच्यर्ष्वर्षे चामुच्यर्ष्वर्षपञ्चमभागीयाङ्गुलपुरुषीययोः
 सानियान्त्यनास्मिधं कुर्वन् पञ्चादिवमुन्नरः पदः सप्तपञ्चवि
 तस्त्येष्यत्यङ्गुलपुच्छाप्ययेषु चतुरङ्गुलं चतुरङ्गुलं संकर्वन्ति॥
 विकर्षत्यंतपञ्चारन्निः पुरुषोः दशपदो द्वादशाङ्गुलं यदं प्रक्रम
 स्त्रिपदः समविभक्तस्य परितन्त्यरद्वासी हितं वहीरडूकयष्टे
 प्राप्ते परिरिश्तिनामिनोति चतुरङ्गुलं वज्रा निवात्री रम्पुर्द्धाः शर्क
 राः रवान्तुत्तरेषु पुरुषोच्चयेनेकशतविध्यधयागितिवदोष्ट
 कप्रमारा मंतः पात्यगाहपत्ययो रिष्टं नुत्तरपदस्यापरस्या
 ॐ स्वन्तयां परिरिश्तिनामिनोति कुञ्जामात्री नामिमात्री मुखमा
 त्रीमिति मुखमात्रीमिति ८ षोडशोऽध्यायः १६ आभ्य
 वहरयाग्निदिशायश्चित्यंतं कृत्वा विष्णुक्रमवात्सप्रसमासेवा
 त्संप्रकृत्वा पास्त्रयंचत्पलाशशारदया गाहपत्यं व्यूहन्त्यपेन
 दीननतिपथः प्रतिदिशं पुरस्तात्प्रथममुदीचीं ॐ शारवामु

३

सृज्यति दध्यन्त्यभ्यात्मचयतमुपविश्य सव्यवाजमंतरं लब्धो
 तत्तलक्षणाभिरिष्टकाभिर्नित्येसादेतस्सुददोहमाउपध्याताडु
 त्प्रेतया देवतयाताम्रस्येत्यविशेषोपदेशादनाम्नात्तप्रति
 षध्यच्चैकचोदनास्वेकदेशासुतंत्ररागात्मनियज्जुष्मन्नीलोकिं
 पुराणसुदशासुदशासुमंत्रोलोकं पुराणेत्यसादनंचप्रतिचिनिधे
 हेउपध्यायायुग्मगरागमध्यमानूकएकाचाभिन्नायुग्माउदंच।
 वर्गाः पूर्वापरप्रांचोददिरागोत्तरेभिन्नतस्मया रचयनंदीक्षाणा
 मुत्तमहनिवेद्यगितमानसुरव्यसृजनेर्द्व्यामेनगार्हपत्यस्यपरि
 तिरवातिमंडलादाप्रक्रमरागमंतः पान्त्यस्यपश्चाद्गूपावद्यात्पा
 दमात्रेचित्त्यस्ययजमानेनोर्ध्वबाहुः प्रपदोधिजेनसमस्तिष्ठते
 नवा ७ द्विपुरुषाउरज्जमिन्वाभयनः पाशोमध्ये लक्षरागम
 भित्तोर्द्विपुरुषयोश्चमध्यमान्पुरुषपंचमेर्ध्वचानुष्टुप्पामाय
 म्यपाशयोः शंक्रमध्येर्ध्वपुरुषयोश्चपाशाउन्मुच्यार्धपुरु
 षीययोः प्रतिमुच्यददिरागायम्यमध्यमेनिनादकरोत्क
 लुच्यपाशावेकमध्यमप्रतिमुच्यददिरागाधितिनादमायं
 म्यमध्यमेशंकुः क्तास्मित्याशाप्रतिमुच्यपूर्वार्धचददिरागा।

य्या

70

का. सू.
२.

यद्वृत्ति

मुनिवृत्तिनामाभ्यासनापदमेत्यशालावापिस्थानं नि
 व्रतान्ति प्रायरागीयहविष्णुदत्तमहावेदेस्माद्यासंभर्षिता
 त्करोति प्रायरागीयांतसीरयुनक्तैषाडुंवरसौजंविष्टद्रजव्य
 ऽवद्वादशचतुर्विंशतिवायुनक्तिष्टुर्वप्रागांतरां संददिरागा
 मगित्प्रोरागामयरेरातिवृत्त्यज्यमानमभिमंत्रयतेसी
 रांयुंजंतित्यात्मनिज्ञयत्यनुपरिश्रिष्टुतः सुफालाशतिप्र
 त्यचंददिरागतः प्राची प्रददिरागमितरास्तस्मीनिस्वस्तिसः
 प्रददिरागान्तिर्यगन्तुके ऽदरायाप्रोरायः सायारन्तुकेप्रो
 रायः सायादीर्घप्रयुक्ते सुवापरुषाकृषंत्यूनडुहाविमुच्य
 विमुच्यधमितिपशुवडुत्तुज्यददिरागकालेपयंवेददाति
 सीरमुक्करकृत्वा २ कुशसंवन्मुपदध्यतिमध्येन्तस्मीपंच
 गृहीतेतोऽङ्गं नक्तिजुहोतिसज्जरयइतिचतस्तुव्री
 स्त्रीनुदचमसान्तिनयतिवप्यात्तयमोडुवरराचतः
 त्रकितात्रीकृष्टाकृष्टायाः कृष्टमात्रेतातगस्मत्सर्वविध
 भावपत्येकवजमभोजनंतस्याष्टागमा धातुवधोरिति
 त्वेर्वपत्युदयात्रवत्सोमानिवपनाद्यातिथ्यहविःभूतः

२०

दस्यावांतिवपतिं ^{ज्ञा} नमिति मं ^३ लं द्यादयति सिकता आग्ने ।
 भस्मन्तु यवत्परिष्पिः परिष्पयति पूर्ववदेकविंशत्यावि
 तस्तेति मध्ये ईदृहतीश्च तस्त्रोददिरागो जराः प्राचीरुपदध्यति दासि
 रात उदउ. यउ सो द्यागतिरिति प्रत्युचः सकृन्नित्यपश्चात्साहि
 तपादमात्रोतिरश्म्यो पुरस्ताच्चापारगापरिक्रम्यपरिक्रम्यचय ।
 नमिडामग्नश्चिपश्चिमेप्रतिमंत्रमुत्तरतस्मिदसीति पूर्वददिरातः
 प्रतिमंत्रं निरतिरश्मिषु सक्तिषु पादमात्रीः पूर्वददिरास्यामद्रूप
 दोशो विद्वेष्टो वक्रास्त्रिस्तुलाकं पुराणमुमंत्रोदश्रासु च द्वयोः यदि
 श्रमस्वेकस्यावचात्वालदश्रासुरीयं निवपती इविष्वाशानि समी
 विलाकृत्वोरव्यानिवपति सामिनामिति रक्तान्तरवेदोत्तरवां
 सिकताभिः समं विलाकृत्वा मानेव पुत्रा मिति शिक्वादिमुद्यमि
 वं निध्ययासिंचति पयो मध्ये तूष्णीं त्रिचिन्मैकेनेर्हतीः कृत्वा
 सुखपक्षास्तिस्त्रालदरागाः पादमात्रीर्हविष्य शान्तो मवद्वेशो
 ददिरागो जराः कृत्वा ददिरागामुखेन उपस्पृशन् १ असुत्वंत
 मिति प्रत्युचयरावीरभ्यात्मऽकानित्याभावः शिक्वरूपाशं
 दासंदीः पुराणस्य नित्यं तद्वत्कदाप्यत्र निविच्यान्तरात्मेष्टक

त्ये प्रतीष्टकं

का

का.सू.

२१

ति

३ पुष्करयस्मिन्पदं ध्याति संवेष्टुर्ववज्जास्मिन्क कममधः पिंडं ब्रह्म
यज्ञानामित्यक्तानं प्राचः ॥ हिरण्यपुष्कयस्तस्मिन् हिरण्यगर्भ इति
पुरुषे चैत्रे सामगायति पूर्वरागपरीत्योऽपतिवृत्तयजमानो
नमोस्त्वित्यपविश्य पंचगृहीतज्जुहोति पुरुषे च रागपञ्चपाज्ज इति
अन्ये च प्रदिशं परिसर्प्य प्रत्येत्य दक्षिरातः पश्चात्प्रपथमान्येषु
रुषमवष्टाद्योऽस्या स्पृष्ट्वा कोः प्रापरागां तालिखति तत्र सुगुप
ध्वनं प्राच्योः कार्यमयमयी दक्षिरातः पारिणामान् पुष्करावा
हुमात्री पादमात्री वा सामायादिद्युमपुराणि मम द्युत्पिवमोऽव
री सुनरातदधिपराणि मिदं स्यत्वोतीति रश्म्यावके च यमान्तरां
पुरुषशर्करो छिद्रं ध्रुवासीति भरित्येकस्या ॥ सामगायत्य
न्यत्रापि व्याहृतीषु मूलग्रवन्ती हवन्ति स्यात्पुरस्ताद्भूमिप्राज्ञा
कांडात्कांडादिति पूर्वपूर्वमुत्तरायास्त इति द्वियजुर्वेद्वितीय
उल्लरवलस्य रतः सिग्बलायामरतिमान् भूतविराहुराडि
ति रतः सिचो प्रतिमंत्र प्रजायति रिति विश्वज्यातिवृत्तव्ये
मधुश्च माध्वेत्यथाठासीत्यथाठा ॥ स्वयमान्तरां रतः ॥
सिग्विश्वज्योतिर्ज्ञतव्याथाठासलक्षरागति कुरुतरब्धो वेला

यद्गति

२१

नि

कृत्वा हवनीयपरिश्रिताभिर्मंत्रयते चित्तस्वेति सप्तसप्तवालोगेष्ट
कास्फेना हृत्य वहिर्विदेर नृकांतश्च पदध्यति तिष्ठन्मामाहिंसी
दिति प्रत्येकं प्रतिदिशं पुरस्तात्प्रथममुत्तराय परस्याः पश्चादुत्तर
रस्याः सिकताः प्रमाद्विजुहामि मदिमित्युत्तरावदि वपति च
त्वारिंशत्पदां गमात्री वा सर्वतः कुशासं वगैतवेति सि
कतान्यथ दद्यात्प्राप्तमानमाप्यायास्वति सिकतालंभन
मृगभामानिष्य शयाघापसदः कृत्वा राहित चर्मरायान उ
दुहंतः पात्य पुरस्तादिष्टकाः काराति प्रथमचित्ते रितरासां
च स्वयमान्तरागमत्याचा ज्येन्यज्यजुः कुशाग्राणि हूस्मी प्रोक्षति
श्वेने श्वे पुरस्तात्तिष्ठति श्वेताभावे श्वेन श्वाभावन दुह्यग्नियः
प्रहियमारोग्यो नुवाच यति विरुक्तायामश्च पूर्वचित्तिं ह
त्वा पुष्टा दक्षिरागानि दध्यति तीर्थेनाश्चमारोहयत्युत्तरपद
मपारगा पुरस्तात्पश्चाद्वेके नुयजुः कृष्टं परिगायत्युत्तरतः प्र
थमं प्रत्येकं मागतं चिति मवद्याप्य परीरगियात्स्वजति पशु
वदुत्तरवेदि प्रोक्षरागाद्या संभारनि वपना कृत्वा उत्तरवेदि मपरगा
राति सुत्य जमलो मयि गट्क्लामी निजपति सत्य सामगायति ।

का.सू. रिहरन्नंगुलिंप्रधिष्वेशिरस्येत्यच ५ त्वंविद्येतिचित्तोपस्थानं यद्वति

२२

मपाररास्वयमात्तरागमेत्यापस्याः पंचपंचानूकांतेक्षुपांत्वेमं
नितिप्रतिमंत्रं व्याघाररावत्प्रांरागभृत्तः कस्मिन्साहितादशदश
पुरुषमुपायेयीकरत्तः सिग्वेलायांचसर्वतायथायागमयं
पुरश्चिप्रतिमंत्रं द्वितीयमयंपश्चादिनिलोकंहरागदक्षिणां
ध्या सादमध्यात्प्रदक्षिणागमानूकांतात्सर्वस्मात्प्रत्येत्यशेष
क्षपुष्पानिपरागिभिरप्ययभ्योध्यतः सर्वत्रमध्येपुरीषंनिवप
तिपूर्ववत्पूर्वमूर्ध्निनूकांछादयतिप्रदक्षिणागमात्मानंयक्षपु
ष्पानिचैव सर्वत्र ६ चितिपुरीषवतीमुपनिषुतेवात्रहत्या
येतिसप्तभिरष्टाभिराकदशभिर्वपिसत्तुडयोर्वार्त्तिकेवपापराहि
कंत्तरचयनपुरीषानिवपनिविश्वपरिरागीयापास्तमयंपश्च
वहत्सुज्यतावत्प्रतिपर्यतिपरिराद्यनमागितिनिध्यतात्त्रक
पसत्केदप्रथमायातिस्त्रोमध्यमायांपंचगृहीताद्युत्तमोत्त
रासुचसुपुरीषावद्देकेदशोपसत्कव्यत्यासंचितिपुरीष
विकस्म्यधिकदशया चत्तमासापसत्केददशहशःषड्विंश
दहशः षड्विंशदहशःसंवत्सरतापाश्रितमांसशश्चितीपुरी

२२

प्यानि कूर्मं दधि मधु द्युते रनक्ति मधुवाता इत्यरभिमात्रे व्याकां द
 क्षिरागेनावकास्तरपरिष्ठाच्च पुरुषमभिमुखं ४ अथागंभं निति
 तिस्तुभिर्बुद्ध्यानि मध्यमयो लूरवलमुसले स्वयं मातृगामु
 तिः नरेरागर मात्र उडुं वरे प्रादेशामात्र चतुरश्रमूलूरवलं मध्य
 संगृहीतमूर्ध्वं वृत्तं मुसलं दक्षिणामूलूरवलादिष्कोः कर्मरागी
 त्यलूरवल उरवां कृत्वा पश्यापि दृष्ट्वा न्ये च पुरस्ताद्भुवासीत्यु
 खामगते युद्धाहीति प्रत्ये च सुवाहुनी जुहोत्युखवासा मुप
 स्नानं वा संवत्सरभृत्तिनः प्रति शीरः सप्त सप्त हिरराय शकला
 न्मुखे करोति सम्यक् स्रवंती न्युत्तरां द्वौ द्वौ नासिक्यासी च
 त्वेत्थ द्योभसि त्वेति श्रोत्रयो रभ्रदिदमिति सर्वा नथे कस्मि
 न्नैक उरवायां प्रत्यं चि स हस्त्रदा इति पुरुषा शीर उडु ह्यम ध्ये
 स्वाद्यो रुत्तरनः पूर्वापरे गोजया श्रदक्षिरानः आदित्यं मर्भ
 मिति प्रति मंत्रं मंत्रं क्रमरा चित्रं देवानां मिर्द्रशः स्ववाहु
 ती मध्यमे वाहिर्बुध दंड तिष्ठं नुपतिष्ठत उत्सर्गै रिमं माहि उ
 सीरिति प्रति मंत्रं मुखं परिक्लाम मेक उपध्ययां पध्ययवानस्प
 तस्यायथा सिंगं सर्वं मंत्रा नथे कस्मिन्नैक उपध्ययन मंत्रा चिप

त्यङ्गं

का.सू.
२३

पंचाक्षकांत रः म्रप्रविव्य इति प्रतिमंत्रं चतस्रः पुरस्ताद्दिशा यजति
तुज्ज रत्नः यश्चाद्दिशाश्चोराधिलोकं पुराणः पूर्ववत्
८ तृतीयायां स्वयमात्तस्य मिश्रानां इति मध्ये नूकेषु
पंचदिश्या वेष्टे देवी वद्रा इत्युक्तीति प्रतिमंत्रं विष्णुवर्त्म
तिविष्णुज्योतिषमुपरि पूर्वस्याः उज्जमाया चर्तव्येन भ
श्चनभस्यश्चेत्यवकाः कर्मवदिव्यश्चेत्तश्चेत्यपरः पूर्वार्द्धे
प्राणाभ्युदशा युर्म इति प्रतिमंत्रं चतस्रः दक्षिणाद्दिशा
व्याप्य सुभासं दक्षिणं प्रतिमंत्रं चालारिविल्यालोकं पश्चाच्छि
ष्टुवालारिविल्याः सप्त पुरस्तात्प्राणाभ्युदशा वापराद्दिशा
भ्योपराक्तं मूर्ध्नि मिश्रादिनिप्रान्तिमंत्रं यजुष्मतीश्च जान
तुज्जराश्चोराधिलोकं पुराणः पूर्ववत् ८ चतुर्थ्यामि
तृकांतेषु दक्षिणात्तारद्वेष्टे पूर्वोभ्यामपराश्चतुर्दशमा
भ्यः षष्ट्वदक्षिणावांतरदक्षिणा एक उज्जरा वा दक्षिणाभ्या
मुज्जरा पूर्वपाराश्चुष्टिद्विदक्षिणा मपरयोर्दक्षिणा ए
कविंशति दक्षिणा दक्षिणाया भान्तिः पंचदश इति द
क्षिणा मुज्जरा योव्यामा सप्तदश इति चतुर्दश प्रतिमंत्रं

येवतस्तदां पंचम्यामसपन्नाविराजः प्रथमेहं हस्तभाग
 अन्वहं मासं पुरीयं त्रसमी नाकसन्त्रभानिमासं पुरीयांचान्त
 मयारक्तोर्विकस्योदिष्टेर्वीधिसाहस्रीप्रथमालाकं पुराणां पंचा
 शद्वीतान्तराश्वत्रिसाहस्रमा वक्रालिरिवतानां ददिराक्त
 रेमध्यश्तरमाऽं वृद्धिं शश्रत्यावात्तनीयाद्युदशदशश
 त्याश्तरागार्हपत्यलोकं पुराणः प्रथमायां धिसीया उत्तमा
 यामपरिमितेष्टको वा प्रथमात्तमयाऽपादमात्रीरतिरिक्ता
 दशगुराणाधिकामित्वात्करकुर्यात् ७ द्वितीयायामाश्विनी
 प्रातिदिशोरतः सिग्वेलायामनूकमुत्तररागपूर्वाध्वितीयेददि
 रागपूर्वरागापराददिरागानात्तरापररागददिरागामुत्तररा
 पंचमी वैष्णवेदेवीः पूर्वददिरागानददिरागामपररागऽपरा
 मुत्तररागान्तरापूर्वरागवैष्णवेदेवीभ्यः प्रारागभूतः प्रारागभू
 त्प्रोपस्याः पूर्ववत् पंचम्यः सर्वासामाश्विनी पूर्वदिति
 रिति प्रातिमंत्रं मुक्तश्चमुविश्वेत्तव्येष्टुर्वयोऽरुपायुता
 राश्ववेष्णवेदेवीः सन्तर्हन्नाभिरिति प्रातिमंत्रमुत्तराश्वप्रा
 रागभूतः प्रारागमइत्येयः पित्वेत्तपरस्यागीवयस्याः पंच

का. सू. २४. योयव्यं पुर इति पंच चूडाः प्रतिमंत्रं प्रतिदिशं यथा लिङं पद्मति
 यस्मिन्मोक्षमाः छंदस्यास्ति स्वस्तिस्त्वनूकां वषु पुरस्ताद्भा
 यत्रीरगिनि मूर्ध्नि ति प्रत्यक्षं मुत्तराश्च पुरस्तात्त्रिंशुभारितः
 सिग्विलायां भुवो यज्ञस्येति जगतीश्च पश्चादयं मिहेऽ
 न्यप्रास्ताभ्यो नुबुभः सरवायः संवत्स्यथा दावेलायाः
 पुरस्ताद्दहतीरेनां वशति भद्रो नरति ककुभस्ताभ्यो बृह
 त्यंतदः श्राते मंत्रि क्रमरागा इतान्यपक्ष्ये छन्नपरागा
 यत्रीभ्यो डासिहाग्नेवाजस्येत्यनूकांतदक्षिरा पंक्तीर
 गिनंतसित्यक्तनरपदपंङ्गीरग्नेतममघेति पुरीषवक्त्याः
 पूर्वमिति छंदसं प्राच्यो पुरीषसहितमभद्रारातिर्द्वित्रत्ये
 वेदिच्छराग्निं उहता एमिन्यग्नेत्वमिन्यनूकांतपरेदि
 पदमध्येषु कंगार्हपत्यं पुनश्चित्वा परित्रयधेनश
 वय इति प्रत्यक्षं पुष्टसंध्यवेके पूर्वो द्विवागा हपत्यं पुष्ट
 संध्यै कृत्वन्त्येत्तपश्चतपस्यश्चेति विष्मज्योतिषपरमे
 ष्ठीत्वेति दक्षिरा ॐ सा त्वन्त्यगारतिमात्रा दधिलाकंष्ट
 रागाः पूर्ववत्प्रष्टाद्य पुरीषरागविकरा विव्यमान्तरस्य शर्क

प्रहृत्तिरुष्टादश इति दक्षिणी पूर्वयारगेतर्भागा इत्युत्तरामप
 रथोर्मित्रस्य भाग इत्युत्तरां दक्षिणा पार्श्वे च दक्षिणा भागाद्
 व्युत्तरामुत्तरयोरिंद्रस्य भाग इति यद्युत्तिमंत्रं वस्त्वनां भा
 ग इत्युत्तरव्येसहस्रसहस्यश्चेति रेतः सिग्वेलायां च सप्तद
 शसर्वतो नवदक्षिणो नानूकः ॐ स्तुष्टीरक यास्तु वत्तति प्र
 तिमंत्रमुत्तरा ॐ सा दधिलोकं पुराणाः पूर्ववत् १० पंचम्या
 मंतव्याश्चिनी वदसपत्नाः दक्षिणा योररन्त्यन्तरमग्नेजा
 तानिति प्रतिमंत्रं यश्चिमादिनीया विराजो दश दश प्र
 तिदिशां पुरस्तात्त्राप्यममेव दृष्ट इति प्रतिमंत्रं गाव्यत्र
 सपत्नी गारा मध्यसंभवा डुस्मिभ्यो वा परा अर्द्धयथा १
 उपध्यायाऽसपत्ना स्पृशो न्यनोत्तराः सर्वतायां ठावे
 लाया ॐ स्तामभागा राविमना सत्या येति प्रतिमंत्रं पंच
 दश दक्षिणो नानूकं वेद्यस्त्रीः क्षत्राय क्षत्रं जिन्वेति त्रिः
 शन्नमीमेक पुरीषमास्वा वपतिमंत्रं रावा तापश्चित १
 स्यत्तस्त्री ॐ श्रुतेः ११ नाकसदो नूके यु पूर्ववर्जाम् १
 तव्या वेलाया माश्चिनी वदस्यसीति प्रतिमंत्रं पुरीषमो

का. सू.
२५

यत्तीमामशतिमंदूकावकावेतसशाखावरेणोक्त्वावकयति यद्वति
मंत्रकृष्टवत्समुद्रास्यत्वेतिप्रत्तचपक्षपुच्छानिचाभ्यात्मा
मग्नेयावकरोचिष्यत्यंत्यमुत्तरं विराडमुत्करेदत्त्वाचित्त
मालभ्यतिष्ठन् २ हिंक्रत्यसामगायानिपुरस्ताङ्गायत्र
दक्षिणोपक्षोरथत्तरमुत्तरेव हृदात्मनिवामादव्यं पुच्छेय
ज्ञाय क्षियं दक्षिणो निकक्षे प्रजापतिरुदयमन्त्यक्षं ॐ श
ॐ सेन्याहोपवसथ्ये विष्टसृवा विषे च गृहीत हिररायशु
कलान्द्रास्यातिपंचदधि मधुचूतयात्र्या ॐ समासिच्य
सृष्ट्या वामहामुरव्याकुशो मधुचिंचापयुग्मयमादाय
चित्त्या रोहतां नमस्तुतिस्वयमान्तरागायां पंचगृहीत
ते जुहोतिनाभिवाहिररायादर्शनं दन्वदेवदिति प्रति
मंत्रं ॐ समासिक्तात्कुशैः प्रोक्षति सपरिश्चित्तवाह
नचये देवा इति प्रारादा इत्येव ह त्वेवमारोहतां वरा
हतामनेः उपसदने प्रवर्ग्यात्सा दनं यथोक्तं मग्ने
परिष्यं देवास्त्वयमान्तरागास्पृष्टप्रथमं पंचगृहीतं जु
होत्याग्निस्तिगत्यनेन च वासा इष्टा गृहीता इमं नुदाक

रेसंस्पृष्टेष्टिद्राप्रोचदृष्टइत्युत्तरां विकर्त्तमायो। दूतिस्वय
 मात्तराणं संशंति त्वेषुरुषाभिहामवन्तिष्ठन्नग्निं प्रोक्षन्ति। ह्रि
 रायशकलसहस्रेणाशतदेवेष्टाकिरन्ति सहस्रास्यतिप्रतिमं
 त्रं सहस्रस्यतिप्रतिमं १२ सप्तदशोऽध्यायः १७ शान्त
 रुद्रियहमे उत्तरपक्षस्यापरस्यां स्तत्रपांयपरिष्पित्त्वापि
 नार्धकाष्टेन शान्तयत्संस्ततज्जानि लामिप्रान्तावेद्युकावस
 कूनजादीरमेकानिष्ठुदुदङ्गमस्तइत्यध्यायेन त्र्यनुवाकां
 तस्वाहाकारोजानुमात्रे पंचान्तचनाभिमात्रे प्राकप्रत्यव
 राहेभ्यामुरवमात्रे प्रतिलोमं प्रत्यवरोहं जुहान्ति प्रमारो
 युन। मास्तिवतिप्रान्तिमंत्रं हवने प्रास्यति चान्वाले १ चि
 त्त्यं परिक्लिप्त्यग्नीहोत्रेन निकक्षेद्रिकृत्वा त्रिमं दूर्जमित्य
 द्ररध्यशमं स्तदुदित्यद्वैकुंभं कृत्वा मायित कुर्गित्यादाये
 वंदिरपरं तावत्प्रतिपद्येति कुंभेद्रिकृत्वा ददिरास्यां वं
 दिष्ट्या गौशोड्विंशददिरागास्यति यद्विष्म इत्याभिन्नेभेत्त
 विष्ट्या कुंभेभेदनं समा मय्यादशमं निवार्य वादाह्वाच
 त्वाच्चानयेदमेत्योदद्व्याद्विष्टुना त्मनरुपरि प्रापरात्तज

२३५

16

का.स. चम्याः सपूर्वोपस्थानं सर्वपिध्यनाद्रिस्थान्वाचित्वोन्न पद्मति
 २६ मासंयागादिभिर्मृगाशदिष्टं तसंवत्सरोसीत्येवंयथाचि

वि

तिवैश्वानरमारुत्तांतिर्वपति यथोक्तं वैश्वानरम
 धिश्चिन्त्यदाक्षिरागोत्तरोमारुत्तोपश्चाच्च संतुष्टतरावे
 दमपरोपश्चादरायेनूद्यं होतासादनयोश्चपुष्टद
 पराकुशानास्तीर्थाहवनीयुसाहिना न्वातत्रासादनं
 विष्णामरागप्रचयसर्वज्ञतेन हस्तेनमारुत्तांजुहोत्य
 यश्ववैश्वानरेवाविश्वानरपुष्टत्वाभ्युक्रज्योति
 रितिप्रतिमंविमुरवनारायेनूच्यमिन्द्रदेवीरितिजपतीमं
 स्तनामितिवाचयान्तिवा ४ वसोऽङ्गिरांजुहोतिबुडुंवर्यपिच
 गृहीतं संततंयजमानासरायेनूच्योग्निप्राप्तवाजश्चमश्नत्य
 श्चानुवाकेनहुत्वास्तुकाप्तनमगर्नयेत्स्वाहेतिब्रह्माप्याति
 जुहोतिवाजं सर्वायानिवप्रावत्संमृत्यचमसवस्त्राव
 रावाजयेयका निवाजस्यमामित्याग्निकानिचवाजमयन्वि
 त्सुवेप्रास्यपरिश्रितस्य कृत्वाजिनिमारुत्तीर्यपुष्टाडुत्तरं
 शिष्यपुष्टत्वाभिषेकसामप्यान् दीरोक्तेवावाजयेय

२६

शोवेरागचक्षुवःपितेत्यपरमनुवाकेनाद्रौडं वरीर्यतोपिना १
 स्मिस्त्रउदेनामित्यादध्यतिप्रत्येचमग्निं प्रसायति । प्रथ्य
 त्कछेष्टेष्ट्यमुपयष्टोमयमनीरगतयेप्रज्ञेयमाराग्या
 तुद्रूयगनीदकस्फययातुदहिब्रह्मन्नप्रतिरथ्यंजयेति
 त्रिकत्तायासुचम्योडुत्तितिचित्यंगद्यंतिपंचदिशइ
 न्यागनीधु । दशाहृदिरांष्ट्र्यासहितंष्ट्र्यप्रमानमुप
 दध्यतिविमानइतिननित्येतिध्ययेनमन्त्रिकामंतींद्र
 चिष्वाइति ३ क्रमध्वमग्निनतिचित्यंमाराहंतिस्व ।
 यमान्तरागामध्यध्यगितंध्यरयंशुक्लवत्साययसाभि
 जुहोतिहृसायादोहतेनस्वयमान्तरागामवसिंचनत्तो
 यासोतिपत्तदारवाघत्रैकतस्यामग्निंनिदध्यतिस्त्रुप
 रौसीनिवृद्धारेरागितिन्येचसमिदाध्यनंश्यमी
 लीवैकंकत्योडुवयस्तु ४ सविन्द्ररितिप्रत्येचमुद्रम
 सकराकाकराकभावेदधिद्रप्सात्तात्क्रवाहुतीज
 होत्यग्निं तमद्येतिचप्रत्येचहरागिहृतिचसप्ततइति
 तिष्ठंत्समिधःसर्वत्रमध्यतस्याहुतीरुपविशयान्नयं

27

का.सू. त्रवचन ७ हात्री यत्रिरेकविंशत्याः ब्राह्मरागाश्च ७ तस्य। यद्वति
 २७ द्विरेकादशसु वरामाज्जालीययावदिष्टकंपरिस्थितः
 परिनिध्ययपुरीषं चत्वरसीमनुदेशाद्यापुरोडाशस्विष्ट
 कृत्ताभिषिचनीयव दग्नि याजनं प्रातस्तनुचक्रमुपाक
 रिष्यन्त्यारिधीनालम्बयथापूर्वमग्निं युनज्मीति प्र
 तिष्ठ च मार्गितसारतस्तान्नपुरस्तादिमाचनं परिधिषं
 ध्यादिबोद्धेति प्रत्येचं प्राणीयेति रात्रेयुचोदयनी। य
 यविमाकमेकध्वसमिष्टयजुरनश्वायशशतिप्रत्य
 चमपरेषामुपुरोडाशमन्वन्वध्वस्यदेविकाहवीं
 धिनिर्वपति यजप्रेषारायनुमतिराकासिनीवालीकु
 ह्मभ्यश्चरवाध्यत्रोद्वादशकपालः सर्वहुताहदयम्
 लान्तस्कवाहुतीर्जुहोतिथ्यदाकृतादिप्रत्येचमये
 चित्रोसीति चिन्त्यामकृत्यापतिष्टयेन्मग्नयशतिप
 यस्यामैत्रावरुणात्तृप्तामथुनदक्षिरागाद्वसूनीया
 तिवर्यन्त्यसररामन्तः पक्षभोजनं सर्वरागायायीधि
 तीयस्त्वामिवत्तीयनकोचनयावज्जीवं दत्ताय वि

य

त

२७

कानीनिष्कालतत्राभिधिच्यतत्रत्नवर्चसकामश्चित्कंचार
 प्लेदेवस्यत्वेतिनिष्कनृबुभूभूतिउपविष्टो वस्तचमीणि
 पुष्टीष्टुभये ह्युभयाः रकेददिरातश्चित्येवा प्रास्य
 चमसामिद्रायकुचाहेतियद्गुहोतिप्रतिमंत्र द्वादशाष्ट
 हीतंविग्राहंजुहोत्युतायाइतिप्रतिस्वाहाकारउंरा
 यभुतोवाङ्कारानः पूर्वः पूर्वमंत्रः पंचगृहीतंचरस्य
 शिरस्य ध्येध्याहवनीयो ध्येयमारोपंचकृत्वः सनाभ
 वनस्पतिप्रदक्षिणां उरयनी दुपरिहारः पुरुषाहुति
 वधा ध्युराक्षिमुखवारथशिरः ५ वातहामांजुहोत्यज
 लिनाह्युपुस्तताह्विहिविदेरा ध्येदक्षिणास्याधुयु
 न्नरतउन्नरस्यादक्षिणात्तादक्षिणाष्टष्टः समुद्रोमीति
 तिप्रतिमंत्रया क्रपरिहरांचस्वत्रप्रगृह्याध्वयोरा
 वसथ्यहररादक्षिणाकाले ध्येयवेददासश्चाश्चन
 वजुहोतियस्तुशतिप्रतिमंत्र जानन्नब्राह्मरोगात्ताज
 रुयाघाहविघ्नानप्रक्षालनाद्याग्नीध्यालभनात्कृत्वा
 धिस्म्याश्चिनात्प्रष्टेष्टकालोक्तंहराभिश्चतः सवन्ती
 स्तिरश्चोत्कथयन्कथ्यष्टम्यश्मावाग्नीध्रीयंसहस्रं

४
७

शुः

का.सू.
२८

पद्मति

निविध्यचूरीः सः सृज्य निदध्यति तन्मासरमादूतौ चूरीः
 मासारेः सः सृज्य स्वांहीत्वा ॐ तातशनिविरात्रिनिदध्य
 त्येकस्याः पयसाणा तत्तनाम्बिनेनपरिविचिन्तिपरीताः
 विचिन्तिभिः शब्दचूरीतिचावपतिसारस्वतेन द्वायाः प्रा
 तः स्नाकाचूरीति विंदुराणोत्तमनिस्टराणालाजचूरीति
 च १ विदीमिमीरतिवस्सरां प्रघास्तवत्प्रक्रमत्ततीय
 तावृत्तेनान्तरा ॐ सामवत्तयाः पश्चात्तवरोकरातिष्ठः
 प्ररायनीयाध्यनादिकुरात्याज्यासादनात्स्फादिक
 रातिदक्षिणस्यावरुणाप्रघासवत्सोरामवास्या ॐ श्व
 स्वात्वारवरमपरैराचर्मवध्ययपरिस्तुतमासिच्य
 कारांतरं भवदध्यतिकरातराद्याचर्मरीगमंत्रलिंगा
 त्पुतामादने सिंचतिपरिविचिन्तीति सत्तपुनाति
 गाश्ववालावालेन पुनातिनेपरिस्तुतमिति वायाः
 सत्तशतिसामातिपुनस्य प्राडिः तितद्वामिना उत्तरस्या
 पया वित्तसजाविलोमपवित्रेरावृत्तदोत्रमिति ब्रह्मा
 तुमंत्रसामध्वर्योऽग्निभिरिति ययाग्रहमृदङ्गानि कु

२८

शेषान्सं वत्सरं वा कालस्यानवस्थितत्वात्तद्वत्तत्क्रांतः
 अचिन्त्याशक्तो पुनः सामेज्यायाऽं स्वयमोत्तरादि.
 अज्योतिर्नव्यानामन्यत्रमाः पुनाश्चिन्तिमचयन
 वाचिन्त्यास्याहवनीयाभिसंपत्तेश्चिन्त्यास्याहवनीया
 भिसंपत्ते ६ ५ दशो ध्यायुः १८ ब्राह्मरायज्ञः
 सोत्रामराष्ट्रिकामस्याग्निचिन्त्योमयाजिसामान्ति
 एतसामवामेनाऽं रात्रोपरुद्रस्योत्तपशोरपशोरादि
 त्यश्वकरं तवा मिनायावापूर्वाद्यनुर्द्धदिरागावत्सः ९
 धेमान्तान्तरेभ्यादध्यमीति प्रत्येचमाहवनीयातिस्त्रः
 समिध्यभ्यादध्यतिस्त्यवादी इत्ताष्टिष्टमदत्तश्च
 रात्रमग्निहात्रेजुहात्येद्रः पशुश्चरुपाश्चाव्विपर्यासा
 मुकेनः पात्यस्त्रानेचर्मरिोसुरासोमविक्रयीराः सी
 सेनशब्दक्रयास्नाक्तानामूरगमिल्लजानाऽं स्त्रैः
 सुरासोमविक्रयिन्क्रय्यास्ते सुरासोमा ३३ त्यामंत्र्या
 मंत्र्यसर्वेषु क्रीवादेक दक्षिणान्नत्वा नग्नं कुक्षुराणि
 निहत्वा तान् श्रवीं हिश्यामाको हनयाः पृथगाचामो

का.सू. लाशैः सोरान्न मृन्मयमाहुतिमानश इति श्रुतेर्यस्त यद्वति
 २८ इत्यध्वर्युः प्रातिप्रस्त्राताग्नीधमश्वितेत्याश्वितं भक्षयति

दिर्दिशवर्त्तुं हान्त्वा ब्रह्ममेवावरुणाः सारस्वतमाश्वित
 वृष्टेयं शेषमासिंचत्फत्तरपूर्वस्थे द्रव्यजमानो यद
 त्रानि सोरान् भक्षयन्ति यथा भक्षितं प्राचीनां वीतिना
 दक्षिरान्नः प्राणभक्षमेकं परिक्रीतावा विप्रयराजन्य
 यारं न्यतरांगारेषु वा वहिष्य विधिदक्षिरान्नाज्ज हान्त्वा
 श्वितमुत्तरे मध्यमे सारस्वतमे द्रव्यदक्षिणोपित्तरभ्यः।
 तिप्रतिमंत्रं भक्षयन्ति तदश्विप्रक्षालने त्वापासिंचति।
 पित्रः सुंधधामिति जपन्ति कुंभीमासज्यकुंभवच्छत
 वित्त्वाणां बालपवित्राहिरायान्येतद्रायतुर्वर्चवाचप
 तिपुनंतुमोति सोमवती वहिषदामग्निश्वात्तानां च
 पूर्ववत्सोमाग्निश्च तसमाना इति यजमानो जुहान्त्वा
 तरेच यज्ञोपवीत्फत्तरयात्वारश्चे सुहुनिधेयत्ती
 इति शेषं यजमानो भक्षयन्तीदुं हविरिति चात्वालो
 माज्जयन्ति सपत्नीका हिरण्यमनतद्राय ३ यमुपुरो

पथा

श्रेय

विदं गतिरुच्यमुपयामयानीपुवरयाः सादतनामिदं
माश्वच्छेनगो धूमकृवलचूराणि निवाचयति तेजोसीति
सारस्वतमोडुवरेराणोपवाकवदूरचूराणि निचवीर्यमः
सीत्येद्रनेयग्राधेनयवकध धुचूराणि निचवलमसी
तिरुच्छालीभिः सौरां चानाहवा मिनिव्यत्यासंपयाः
ग्रहान्वाह्वं संराग्रहं व्रीराणां त्यो जोसीति दृक्कव्या
घासिं हलामाभिः प्रुतिमत्रा मिश्रेष्वेकेयप्यासरव्यं
सामराजित्यन्तुवाकनग्राहानुपतिष्ठनेयुगपच्चतुर्भि
वापियाग्रहसंख्येरासौरादीनां वत्यावयनान्तः पान्त्ये
श्येनपत्राभ्यां व्याघ्रमित्यग्निं प्रक्षयानियदापिपे
येतिपयाग्रहसंमप्रति संष्टचस्तेति विष्टचस्तेति
२ सौराराणामभ्यादिकरोत्याश्चिनाजो धूम्रः सा
रस्वतोमथ ऐंद्रकृबभोमधेयदुपोदक्षिराणान्तरा वि
द्रवाया धसद्यार्चपा मार्जनां तैग्रहमादाय पूर्वव
दनुवाचनं संरासामेभ्यो नुब्रूहीति संप्रख्यन्तु शास्त्रि
तामिति च त्रिपशोः सर्वं संरावेनामिति ज्ञोतिषा

३०

का.सू.त्यालम्बेतकयत्यगानिचालभनेयथासिङ्ग०शिरो॥ यद्वति
३० मइतिप्रतिमत्रमुद्यच्छन्त्येन०शतकद्रियवत्प्रमाणे
बुद्धस्याजिनेवरोहतिप्रतिदत्तशक्तित्रयसि०शंवसा
गृहगृहज्ञानियाभूतानामित्याज्यग्रहमाश्विचोने
के ४ सामाप्रव्यत्येद्यावृहत्यागायतिस०श्रवसे
विश्रवसेसत्यश्रवसेश्रवसेश्रवसेश्रवसेश्रवसेश्रवसे
तिसंजित्येविजित्येसत्यजित्येजित्याश्रवसेश्रवसे
यस्यसं०पु०पु०विपु०पु०सत्यपु०पु०पु०पु०पु०पु०पु०
यथाभूतत्वात्सर्वव्यामास्तप्रतिगारिष्यस्त्रयादेवाश्रवसे
शस्त्रान्तेकुहानिप्रोक्तात्किञ्चःप्रमाणभक्तभक्तयान्तिप्राणा
यामश्रवसेप्रत्यक्षभक्तयजमानोलोमानिप्रयन्तिरिति
स्तिष्ठकृत्प्रभृत्यावर्हिर्हिमन्कृत्वापरिस्त्रुदीरलिप्ता
न्यादायावभृथचकुमनमाश्रुलाभिर्मन्त्राणात्कृत्वा॥
दकाधियुष्टानप्रभृत्यावभृथचकुमनमाश्रुलाभिर्मन्त्राणात्कृत्वा॥
यान्नियदेवाश्रवसेश्रवसेश्रवसेश्रवसेश्रवसेश्रवसेश्रवसे
जालिनादायडमिन्त्रियाश्रवसेश्रवसेश्रवसेश्रवसेश्रवसेश्रवसे

३०

डाशांतिर्वपत्यैंद्रं सावित्रं वारुणां दशकपाला मेककपाल
 चाक्थ्यायासाधेता नानाज्यभागो यजत्यत्रास्विष्टकृ
 द्रतस्यत्योः प्रियदर्शनाद्यद्योक्तवामंत्राणां माधिर्य
 नात्रयस्त्रिंशत्तदक्षिणाददात्यनुशिशुं च वडवधेन
 मेकादशितिधर्माः पशुगारोषुशामित्रनुशासनप्र
 भृतिवनस्पत्यंतकृत्वा सामासंदीवदासंदीजानुमा
 त्रपादी विद्योर्निदध्यतिक्षत्रस्य योनिरिति कृत्वा जि
 नमस्यामास्तृणा निमात्वेति तास्मिन्नास्ते यजमानो
 निषमादेति पादयो रुक्मा उपारूप्य विराजतं सव्ये
 मृत्योरिति सोवरीं शिरस्येकं विद्योदिति रवुरेवं
 साग्रहान्धात्रिंशत्तं जुहोति सीसेनानि प्रत्येचधौ धौ
 कृत्वा शेषान्सति करोति सर्वसुरभ्यकृन्तुदितं शोथे
 रभिषिंचत्या मुखवादवस्त्रावयन्प्रातिदिशं सर्वत्र
 सावित्रमभिषिक्तोः सरस्वत्या इंद्रस्यति प्रातिमुत्रं स
 र्वभिष्वत्तुष्यमु हाव्याहतिभिरेक उत्तमेन वान्मर्द
 नमभिषेकवतीयेकं यजमालभते कोसीति स्मृत्वा के

का.सू
३१

तृतीया मन्त्र च प्रथमाया ज्याय इन्द्र इति पदोडाशानां
एव वदध्विनागोभिरिति च हविषां ग्रहाणां युव उं सुरा
मं पुत्रा भिवेति पशुस्विष्टकृतो यस्मिन् भवासो हव्यग्नः
इति होता यददध्विना विति त्रयो वपानां प्रियाय धालि
गं ग्रहाणां चतुर्थो हविषा मुन्नरे यथा लिंगमुत्तमो
वनस्पतिस्विष्टकृतोः प्रतिगारिष्यत्फपाविष्टे च यो
शोऽं सावेत्याहत्या ६ अश्विना तेजसेत्यनुवाक उं
शऽं सति त्रिः प्रथमां त्यो त्रिचादिष्वान्नमां शिष्टा
प्राङ् वम्यादशम्यावा त्रयो देवा इति निवित्सप्तदशा
वसानो कारुसगतेत्येक्षरेस्वरप्रभृतिप्ररावे लोपस्त
स्मिन् प्ररावां तन्चिक श्विना तेजसा श्विना पिवतामिति
या ज्यानुवाको सशस्त्रस्यानुवाचन प्रिये समस्यानु
याज प्रिया देवं बहिरिति या ज्या अग्निमधेति सूक्त
वाको प्रियः प्राकृत उं सूक्त वाक प्रभृति प्रागवभृथेक्ष
नुक्तं च मं मेतत्वेत्येक कपाहस्यागती वररायोक्तं नः
सत्त्वमित्यादित्यस्य कत्रा मादां मही मूढुमानदामि

पञ्चति

३१

क्रमाउदंडः त्वावभृथवक्रमात्वावासोपामतंडुदादिवेति सोत
 वडक्रमरागाभागमनंचाहवती यमुपनिषु सोयान्युद्येत्येथ
 सीतिसमिधमादायाहवती येभ्यादध्यग्निसमिदसीति
 जुहोति च समावर्तीत्युदवसायपयस्यामेत्रावरुणा
 तदंतेपशुरिंद्रायवयोधसे ५ सोत्रामरायामिष्टिपशवो
 भिन्नतत्राः कालभेदात्सप्तदशसामिधेभ्योवात्रघ्रावस्य
 भागोचृधत्वं तोवापशुसुसान्नाय्यविकारादाभिज्ञार्या
 चोपा ३ शुदेवतेष्टिषुविराजोसंयाज्येऽग्नविशोयोपदे
 शात्तृवासेषुभुतकातांनाराश ३ सोत्रीणां चैके प्राकृ
 ताः प्रथमोत्तमयोः प्रयाजानुयाजप्रेष्या पेद्रानकेष
 थमस्यवायोधसानुत्तमस्यसमिद्धं द्रुशत्याप्रियः
 प्रथमस्ययाज्यानुवाक्याश्चवपापरोडाशपशूनामा
 यात्विंद्रुशतिहोतायदत्तसमिध्याग्निमितिप्रयाजप्रे
 षास्त्रिपशोत्तमप्रियश्चसमिद्धोऽग्निराश्विनेत्यश्विना
 हविरिति तिस्रोवपानायाज्यानुवाक्याः प्रथमाम
 नूच्यद्वितीयायाज्यद्वितीयामनूच्यतृतीयायाज्या

का.सू.

३२

वाताया ब्रह्मचारीतराश्चान्यकप्रातराहुन्त्याहुन्त्यायां
सूर्याहुन्त्यंतेवरद्यनंब्रह्मरोधधीवचप्रतिमुक्तंनिष्कं
पुरोडाशोगतयेपाधिकृतेशान्मानंदक्षिरासौवरभिः
हिरण्यपरिमाराण्यत्रापिपोषंवरुविर्वयतिवासः
शान्दाक्षिणां देवस्यत्वेतिस्नानामादायब्रह्मन्श्वं
त्स्यामीत्याहुतेवचमनोनिब्रह्मान्द्रुतानासिध्यञ्जो
तिवध्यत्यश्वे त्रिरूपं सर्वरूपं वा घृदक्षिराधु
र्यसमं साहसं ललामं -- कांजिवा पूर्वकायकस्य
मुक्तापरकृष्णसारंगं वा रुद्रा वराश्रपो गत्वा प्रजाप
तयत्वेति प्राक्षत्यश्च प्राप्तिमंत्रमायोगवमाहश्चानं
चतुरक्षमाभिमन्यस्वेति पुंश्चल्लग्नो कसिद्यके मुसले
नैनं हुंति १ अर्धं तामिति वाचपुतिवेतसकरटे
नाध्ये म्भ्रावयति पारामर्त इत्याग्विसमीपमाजीया
गतये स्वाहिति जुहोत्यनुवाकेन प्रतिमंत्रं स ह्यनुवा
वर्त्तमाश्वस्त्रवरा विरमरागा द्वादश कपालानिर्व
पातिभिन्नत्रांष्ट्रं मानदक्षिरागमयध्यमन्सरा

पद्धति
ध्या. २६

श्री

३२

त्यानः प्रवाहवेति पयस्य स्यात्वाजिनस्य चान्नोवाजे वाजिः
 त्यनवानं यज्या वायो धस्यं मिथः समिद्धोत्प्राग्निः समिधे
 तियाज्यानुवाक्या प्रवृत्त्यापरोडाशपशूनांच संतेन शत्रु
 नेति वसंतेन शत्रुतेति ७ नवदशोऽध्यायः १८ राज
 यज्ञोऽश्वमेधः सर्वकामस्य ऋम्यातवम्यावाफाल्गुनीः
 शुक्लस्य ग्रीष्म एको ब्रह्मोदतं पंचति चतुरां पितृणां मं
 जलिप्रमृत्ता नां चोक्तेन माघां चिज्जभ्यः प्रयच्छति तेभ्यश्च
 त्वारि सहस्राणि ददाति शतमानांश्च नावतोऽकाज्य
 शेषे रारशानी द्वादशारत्निं त्रयोदशारत्निं वानि दध्य
 त्यादानेन काले वाजिनं निष्कं प्रति मुचत्वा च यति तेजो
 सीति वाचयच्छेति चाहाव श्रुत्वा नादाय मनपत्र्यश्चायं
 त्यलं कृतानि विष्कुराया वावातापरिवृक्ता पात्ना मलीसा
 न्वयः शतं तेन शतं तेन राज इह त्तरः प्रप्यमायाराज्यं
 नां द्वितीयायाः सूतग्रामायां तृतीयायाः द्वात्रिंशं
 गृहीत्वा चतुर्थ्यां अन्याद्येव तत्राविश्य कुतेरिनि
 होत्रे पादरागाहं पत्युः द्वा शिराः संविशन् सर्वतारवा

श्री २

महिषी

का.सू.
३३

मानाहवतीलेकामितेचतस्त्रोद्धृतीरित्वंतिवावातासंवेश
नसावित्र्यत्तरमंद्रागानपारिप्लवधृतीः संवत्सरमर्हमा
समासत्रैमास्यवराभास्यानिधेकेचीरागागाधियाएथ
कासेददातिराजत्रयविभिः संगायनमादीक्षणीयाया
दीक्षांतेदेवैरौपचसथ्यात्यश्वादीप्रजापतिनासुत्यास्व
तेचाश्वापदीज्याचरुभिः सावित्र्यंते पौष्मंस्त्रामोसौर्यो
क्षामयेवारुणाशुभ्रतेभूमिकपालोवैष्वातरोरिष्ट्याम
यालोष्टकपालजान्तकस्थोभेदन्नाशेतत्रैराधावा
पृथिव्यः पयोवायव्यः सौर्यो न्यत्रापिप्रजापतिवाय
व्यंमृतादप्रतियोः ३ अन्यस्यरश्मनादानादिक
रोत्पाश्चयुक्तं पश्चालं भनाद्याध्वरदीक्षणीयायाः क
त्वाचत्वावौहभरागानिजुहोत्याध्वरिकाणि कायस्वा
हेतिचाश्चमेधिका नित्रीरिगहस्माजिनदीक्षातोद्य
रदीक्षणीयायाश्चत्वारित्रीणि त्रीणि चाश्चमेधिका
नि कृष्माजिनान् मन्त्रं प्राकृतव्रतो कृतत्वादाग्नि
रकचसप्तम्यानिधेपत्यभ्यजनप्रभृतिं करोति वडा

पद्मति
ध्या. २.

३३

जतः सवित्रे प्रसवित्रे सवित्रे सवित्रे सवित्रे सवित्रे सत्व प्रसवाये
ति प्रयाजे सुदक्षिरा नो ब्राह्मणो यजमानस्य यज्ञदान
युक्ताः स्वयं कृतास्ति स्त्रो गाया गायन्त्य कर्त्तर मंदाया ॐ
राजन्यो यज्ञे सुयुद्ध जय युक्ताश्च धर्षय जमानो दाक्षि
रोश्च करोति पुनो विभू मन्त्रिनि पशुवहन्सर्जनानि
विरथुष्य शान्ते देवा आराणां पालाश्च निरक्षिरां स्यादिश
त्यनुचरि जानीयांस्तु वतस्तु वतः कवचिनि यंगिक
लापि दंडितो यथा संख्यं वडवाभ्यो वारं प्रस्तेयाञ्चो
दका द्वाह्नरागोश्च मेघो विषान्दतिः सवः पक्वांन्त्रं च स
र्वेषु रथकार गृह्वासाश्चाभिव्येक्या भविष्य समा भुवंत
इत्याह राजपुत्रान्दक्षिरा नो व्येदे हिराये सुपविशान्त्य ध
र्षय जमानो कूर्वायाः फलकयोर्वा लेन ब्रह्मो ज्ञातारः क
शीपुषु होत भर्तान्या चक्षुर्भूते क्षिमं यजमान मध्यहे
ति २ पारिप्लवं प्रेक्ष्यति हवे होतरिति प्रनिगृह्णाति
तदन्ते प्रेक्ष्यति वीराणां गिराजज्ञाधिभिर्वजमान ॐ सं
गायतेति दाक्षिरा गेता जुहोति लिंकाराय स्वाहेति प्रक्र
ग नो

३५
 का.सू. मा नो गृह्णाति सो वरो नैव च ॐ हिरवायगार्भ इति द्वितीयः यद्गति
 ३४ राजते नयः प्रागात् शतिव हि वयवमानाय सपर्यामम्भः ध्या. २.
 मालंभ्य वडवादर्शयत्यभि रसति तत्स्तोत्रं स्तुवीरत्वा
 शतमानं ददात्य श्वेताक्रमयत्यास्तावमेकादशिनः
 नृपास्त्याश्वादींश्च होतृश्च भूमिबुहीति प्रेष्यति
 नत्तये न युजति ब्रह्ममिती तरांश्च युजन्त्यस्येत्यश्वाः
 सो वरागलिकारांश्च आपोयात्तावगाटेषु वाचयति यदा
 त इत्यायाया विमुक्तमश्च महिषी वा वानापरिहृक्ता
 ज्येताभ्यंजंति पूर्वकायमध्यापरकायान्यथादेशं वस
 स्त्वेति प्रतिमंत्रमभ्रं श्रयमानान् मरांगीत्सो वरागिनेक
 शतमेक शतं के सरा पुच्छेष्वावयंति भूर्भुवः स्वरिति
 प्रतिमहाव्याहृत्य नुचयंश्च तस्मीमेकेषामम्भायरा
 त्रिहृतशेषं प्रयच्छति लज्जी इष्टावी इति त्वयश्च वत्स
 दगा मरवा दति ब्रह्मा पृच्छति होतारं रूपमभितः कः स्वि
 देका कीर्तिरुपय इत्याच वष्टे होता ब्रह्मा राका स्विदा
 सो दिति घोषिते प्रत्याह ५ अग्निमंथनादि करोष

निका निचत्तस्त्वा निदंशं विष्णो देवस्येति हस्मात्रिना ।
 घासमिदाध्यना कृत्वा ब्रह्मनिजपत्कत्तसर्गकाल ।
 एके दीक्षादा दशोपसं द्धनिन्योदकं देवयजनं पुरस्ता
 दाघो गिर्धिगुरास्त्रिप्रा एकविंशति विध्ये विकाद
 शिनीवदेकविंशति रूपा राजुदा लोमध्योभितः पैत
 दारवौषट् यंडुल्वरवा दरपाला शास्त्रयस्त्रयोभितः प्रति
 यूपमग्नौ योमीयाः प्रातरग्निष्टोम एकादशिन्यो ।
 सवनीयामध्यामन्नाग्ने या उत्तरयोश्चोत्तमो गौवो व
 रु रूपा विजय मध्याह्नो नुः प्राची दिग्दक्षिणा ब्रह्मणो
 ध्वर्यो प्रतीच्य कङ्कान्तरुदीचीत्तृतीयत्तृतीयमन्वहं ददा
 तिभूमि पुरुषब्रह्मि रास्ववजं तृतीयसवनं उच्छागृही
 त्वाग्निमारुतकाले त्रैधं विगृह्णाति तच्च मसाननु हो
 ममदौ वमती वरीगृहीत्वा गृहीत्वा प्रतिदिशं समा ।
 स्विच्यपरिहरत्याज्यसं कुंध्यनाला जानामैकैकं जहो
 ति प्राणाद्यस्वाहेति प्रातिमन्त्रं सर्वरात्रमावर्तं व्यष्ट्या
 शतिव्यं १० स्वर्गायेत्यदि ते ४ प्रातरध्वो महि

श्रुया

का.सू.
३५

पद्मति

अस्यसूचीभिर्होराजतसोवर्गाभिर्मरिगासंख्याभिर्गीयत्री
त्रिष्टुविंतिषाभ्यां रजतसुवर्गासीसाभिर्वर्मित्राम्नानात्सोव
र्गासीरश्वालोहाः पर्यग्याणामायसाश्तरिद्यामश्वविशगस्त्य
नुवाकोनकस्त्या ध्वनीतिमेदेरेयोद्गरेतिवपाप्येलोहितंवा
स्यप्रपयंतिप्राजापत्यवपुनाबुज्जरतः अपरां होमोहविषं
श्वेप्रावयाहोमाद्रात्ताध्वयुचसुदसिसंवदेत्तेवतस्तुभिः कः सि
देकाकीतिपूर्ववद्भोजाज्जातारो चष्टष्टामित्वेतिपुनः पूर्वव
परेवगोत्तरवेदिकाविदासीदित्पान्नरोचकत्यस्येति
यजमानो ध्वयुष्टष्टामित्वेतीयंवेदिरित्य ध्वयुः सर्वहुते
नमहिम्नाचरन्तियस्ते हन्तिज्जुहोत्यत्रवाग्नहरावृषा
भिश्चरन्तिष्टागोस्तमेवाः पश्चाभिधरनाद्यष्टालिंगग
रावृचनान्नोदताश्रयस्यप्राकृतोवावचनादेकाविं
शतिप्रदाकेनैकज्ञान्तुर्मास्यदेवताः पितृत्रेयवृकपुन
रुक्तवज्रमिश्रान्तुवैश्वदेवकायानेकदेवतास्तत्रैरात
नकालभेदादपान्तिद्वितीयेनपूर्ववद्यक्तेरात्रावितिज
होतिष्टलेश्चशेषपरां सपराप्रभृत्यापश्चासादना

३५

गित्येष्वन्तरंगोमृगांतिद्युजतिव्यथोक्तमश्वादौदेवताः
 पर्यङ्गीनश्चपंचदशपंचदशरोहितादौत्सोयंतानीनः
 रेथु कपिजलादीन्यवतांतास्त्रयोदशत्रयोदशद्वयोपात
 रश्चश्चप्रोक्षारामस्यस्त्वावायुसूत्युपगटत्कात्यपांयेकै रु
 रगिःपशूरीतिकपिजलादीनुत्तरजंतिपर्यगित्वात्कि
 ररायवासोधीवासिस्वश्चसंज्ञपतंपरिपशव्येकृत्वाप्रा
 रायस्याहेनितित्वापरावाचयंतिपत्नीर्नयन्तमृस्तेव
 इत्यश्चन्निस्त्रिःपारियंतिधित्ववन्मध्यगारानांप्रियाः
 रांतिधीनामितिप्रदालितेद्युमहिष्यश्चमुपसंविः
 शान्त्याहमजानीत्यधीवासिनप्रश्नइत्यतिस्वर्गलोकइ
 त्यश्चाशिश्नमुपस्तेरुतेवृषावाजीत्यकत्तनगण्याइ
 त्यश्चयजमानोभिर्मंत्रयन्तेद्युव्रह्मोद्गातृहोतृवता
 रःकुमारीपत्नीभिःसंवदन्तेयकासकावितिदशच्चसि
 द्धाभ्यांद्वाभ्यां ह्येह्येसावित्यामंत्र्यामंत्र्यसानुचः
 र्यःप्रत्याहुरनुचयैकेषामहिषीमुच्छाप्यपुरुषाद
 धिक्कारवइत्याहुः ६ तिस्रःपत्न्योसिष्यात्कल्ययन्त
 य

का.सू.
३६
निं

यथासंवादं सानुचरीः कुमारीपात्वा गन्त्रीमवाधुर्वेनुचरीर्वा पद्मति
 फलाधिका रादितरासा मनारभ्यत्वा च दशाहमग्नेयः पु
 रोडा शोत्र ह्योदनोवाप्रतृप्त पशुनाल भूतैश्च द्वादशसंतायाग्ने
 या **वै** द्रा न्याज न्यान्मरुतान्नामैत्रावरुणा निद्रावैस्प
 वानैश्च बार्हस्पत्या नैश्च बार्हस्पत्या न ८ इति कात्या
 यनस्मृत्ये विंशतिमोऽध्यायः २० पुरुषमेधसूत्रयोर्विं
 शतिदीक्षेतिष्ठाकामस्य ब्राह्मणराजन्ययोरग्निव्यो
 मावन्तरेणातिरात्र उच्यते पदोदूषेकादाशिनी भवन्ति ता
 वन्तोऽग्नीषोमीयाः पशुनुपाकरिव्यन्नातिरात्रे देवस
 वितरिति प्रतृप्त्यंतिस्त्रोऽजुहोत्येकादशिनानुपाकृत्य ब्रा
 ह्मणादीश्चानियोजनकालेष्टाचत्वारिंशत्तमाद्यानग्निव
 श्चरेष्टेकादशेकादशद्वितीयोऽष्टिते शेषां नियुक्तान् ब्रा
 ह्मणमिष्टोतिहोतृवदनुवाकेन सह स्तृणीयेति कापि जला
 दिवदुत्सृजन्ति ब्राह्मणादी त्रिचष्टकं न स्यन्त्यन्तरे पुरुष
 भ्यो देवताजुहोति स पुरुषमश्ममेधवदतिरागसर्वस्वेषां प्र
 तिदेवतातिस्वास्तिस्त्रानूवंध्याः पंचोत्तमायां त्रैधनं व्यंते

ब्राह्मणः पं. १५

३६

कृत्वा ७ लोहितमवद्यति गोमृगकंवाश्वशफयोरयस्म
 येचरौ। वनसशारवासुप्राजापत्यानामश्वस्यवास्विष्टक
 दनस्यत्यंतरे मूल्यं ३ कृत्वा देवता स्यांगभ्योजुहोत्यम्।
 येस्वाहोति प्रतिदेवतं ३ शादप्रभृति त्वगंतेभ्योविमुखा
 चयरेभ्योमानोमिन्नइतिचप्रत्येचमनुवाकाभ्यामंत्याघा
 वाष्टयिवीया ३ स्विष्टकृदंतोतिभ्यः स्विष्टकृत्वा स्वाहेति
 लोहितं जुहोति यथा वन्नमश्वशफेनवामनुयाजानेय
 स्मयेनपत्नीसंयाजान्तश्मानुकमितिचदिपदमतिरात्र
 उत्तमः सर्वस्तोमेज्यातिगोरायुरभिजिदिश्रजिन्महा
 व्रतमत्रोयामोवाश्रतोयामेतिरोक्तोयोभ्योरात्रिपर्या
 यउत्तमो गिष्टे प्राजापत्योचाष्टयेष्टतेष्टमुग्नस्य
 विंगलरवलतिविब्रिक्लिधश्च क्लस्यभूद्विजुहोतिजं
 वकायस्वाहेत्युक्तातेयजमानपापहृताभ्यवयंत्यव
 रित्वाव्रतान्यश्वमधपुनारुव्यास्तेनानावभृथ्यानिवाकं
 भोपमारदांगानं पूर्वयोः शेषदीक्षाव्रतभावात्सर्ववाक्क
 तेरेकविंशतिरन्वंध्याउद्वसानीयं ज्ञेमायदिदति

३:

३२

का.सू. दक्षिरागा गच्छन्ति यथा कुर्वन्तो भुवि दद्यात्सूर्यः कक्षे वतापि नू यद्वति
 ३७ धरउदकप्रवरो समेवा दक्षिरागा प्रवरा एके दक्षिणाङ्गामाक्षराः
 त्यथोत्पन्नो धाम्बच्छन्ति त्वकहुरिडस्फूर्जकविभीतकपाः
 पनामभ्यश्च चितिवच्च शंवति कवति वाचित्रं यश्चात्तदभावउ
 दकमुत्तरतो वा कर्षवीरिरावति ग्रामतस्ते जनीमुष्टित्य
 नेत्यस्येह हेष्टुष्टयोदिकस्वत्ति पुरुषमात्रमिमीति उत्तरतः
 एष्टुपश्चाच्च विहृत्य स्वत्ति शुशंकुना हन्ति पालाशं पुरस्ताश्च
 मीलवाररा देहशंकुन त्यास्वपसत्वा विरुष्टयारज्वापरिः
 तन्यापेतोयं त्विति पलाश शारवयाव्युहृति दक्षिरागा शा
 रवी निरस्य परिशिष्टिः परिश्रयति पूर्ववदपरिमिताभिरो
 उंवरसीरमुत्तरतो वा यद्भवे सुज्यमाने युक्ते तिसं प्रेव्यसवि
 तान्ति जयति ३ अनुरज्जुचतस्रः सीताः रुध्यन्ति वायुः पु
 नात्त्वानि प्रतिमंत्रमुत्तरतः प्रतीची प्रप्यमामपरिमिताः
 येषां हसीमन इहा विमुच्य विमुच्यन्तामिति दक्षिणसीरं निर
 स्याश्चैव इति सर्वैष्य धपति सविता त इति शरीरारिणि
 वपति मध्येन हसीममः कुंभमादत्तेति दक्षिरागा नवानं सं

व

शा

३७

78

का.सू.
३८

युमितिजयन्यासं दीसोपध्यताददिरागानद्धान्यवांश्रस
 वंश्रारागंभूयसीश्रेष्ठनभूयसीश्रेष्ठन ४ इति कात्या
 यतसूत्रे एकविंशतिमोऽध्यायः २१ अथैकाहाश्रवच
 तैमि योमोभूदुददिरागान्त्योतिगोमिआयुशीउच्छाव
 भिजिदिश्रजितोसहस्रमभिजितोददिरागाशान्ताश्रवता
 सहस्रः सर्वविदसंविश्रजितो ज्येष्ठः ९ त्रमपमज्यभूमिः
 भूद्वेर्जयोगागविश्रायात्सर्वेषां भूद्वेर्जानंवादशानावि
 रोधाभ्यां द्रव्याभावान्नदतः समाप्तिर्विचोदित्तावभृथ्या
 श्रान्तेर्दीक्षासुचायदेशान्नसमत्वात्पारिमाण्ये सर्वमविशे
 षादधिकं वा प्रकृत्य नुग्रहान्नानित्यत्वात्कर्मशश्चाव
 भृथ्या उदृत्य रोहिरायेवत्सर्वव्योसकराणि पृच्छावच्छान्ते
 परिदध्यन्ते द्वादशारात्रं पारिवसन्त्युरवावदभिंविभ्रदोऽहं व
 रीवो ह्मीयचान्तिस्तुतिस्तु अहं वरं मूलफलमदोतिषाद
 जने समाने जने विप्रया जने राजन्यः समानजनश्रान्ते
 ग्रीम्याभोजनानिषादात्तामृन्मद्यापानंच संवत्सरंचया
 दीयमानं तत्र प्रत्याचक्षीत यमाभ्यावायजेत पूर्वापराभ्या

पद्मति
२१ ध्या-

ए=

३८

त्वाप्रत्यागन्तेपरंमृत्याविनिजपन्तिशंवातश्रुतियथांगकल्प
 यित्वेष्टकांनिदधानिमध्यन्तस्मिन्प्रतिदिशमन्त्रेषुपराची
 स्तिस्रस्तिस्त्रोलक्षणाःपादमात्रीःप्रदरात्पुदीषमाहृत्यप
 रिहृष्यवासर्वतोपुस्तुष्टकुराश्रुनगिनिचित्तमृष्टप्रमा
 राभास्यब्राह्मरास्योरःदात्रियस्योष्ट्रवाहुवाहुवैश्यस्यो
 पसृष्टस्त्रियाजानुष्टुप्स्यसर्वेवावाधेमजान्ववकाभिःकुशो
 म्रप्रष्टाद्यपरिहृष्टचघवान्वयेददिरानःकुटिलेकद्व
 रवान्वाहीरोदकाभ्यामूरयानि सप्तात्तस्तःप्राचीरुदक
 स्यत्रीस्त्रीनावपत्यप्रमनोद्यधिगघत्पप्रमन्वन्तारि
 (मित्यपो)त्यपाद्यमागेरिपमृज्जनेसामिप्रियानश्रुतिस्नात्वाहन्तवा
 ससोनइत्युष्ट्रमन्वारभ्यानद्वाहमित्युष्ट्रमिन्यागष्ट
 तिग्रामप्रमशान्तान्तरिमूर्धादात्त्रोद्यन्तिदध्यन्तीमंजीवेभ्य
 इत्यांजनाभ्यंजनेकुत्वापासनपरिस्तीर्यवाररागान्परि
 धीन्धारिधमयवाररागेनस्कवेरीकामाहुतिंजुहोत्याग्न
 म्राह्मं व्यायुष्मानग्नइत्यप्योवापरिदावदन्तिपरीमेगा
 मनेवन्तेत्यद्वारिगोपासनानिरस्यन्तिक्वव्यादामिनीहवा

का.सू. अथ नरीरस्थानुदीच्येयुसर्वस्वप्रतिनिधिर्वाद्येत्वन इत्सीर यद्वति
 ३८ धन्ययत्नादासामिषुनमहानसारोहरागविमिन्नशायना। ध्या-२२
 नि २ श्येनोभिचरन्नोयत्रोयध्यो नजायेरंस्तदेवयजनं
 विदाहिवमृदस्तवाधिरवादिर्ब्रस्कंददिरागाप्रवरामचलोयु।
 यःस्फ्याप्रस्तेल्वकोवाधकोविध्मो।वेभीदकःशरमयेवार्हि
 राधियवरोशवनभ्येरथोहावीध्रुनिलोहितःसवनोयो।
 गनयेरुद्रवनेलोहितवाससोलोहितोस्मीयाःप्रचूरन्त्युत्ति
 जोनिवीत्ताउज्यधन्वानःकलापिनःकारारवोरकूरवं
 डाडुतमिश्रानवनवददिरागाददानि।लिंगानांउरुवारणा
 वादोनाधिकारात्प्राकृतस्यवानयनभेदेनदक्षिणाका
 लेकंदकैरेनाविरुज्जेयुरूपतप्रास्वनुपतप्राताभाज्यं
 साघःक्रुधर्माहिरायस्त्रगवदकत्रिकेदादिरागाव्यष्टि
 शतं३ वडुसाघःक्रुधर्मादीन्दादिसुघःसर्वक्रियतेस
 हपश्रुनालभतेपुरोडाशावागनीयोमीयस्त्रानेव।
 वपान्तेसुब्रह्मरायानिबुद्धिप्रतिदिशवसंतुष्टाविजः
 पुरस्ताथाजनेहोततेरेक्रोशप्रत्यवायेनक्रोशप्रत्य

युगपद्वादिदिरागोत्तरेदेवयजनेददिरागमभिजितः पत्नीशा
 लमुत्तरेनानात्विजस्तएववाप्रभृत्वाद्याहिवेदिकाविस
 मानानिजानेनरादिगकर्मसन्निपातेपूर्वपूर्वमभिजि
 तः पृथक्कहस्वेदादिरागसर्वजित्समहाव्रतः संवत्सरदी
 दः सप्ताहातिथिवाक्तिस्त्रउपसृदः षड्भागिवधादीक्षाः
 १ शताम्बरपथमध्यवेददात्यग्नौवीयमानउज्जात्रेव्रतका
 लेहोत्रेश्वरकालेत्तनोव्रतसरोददिरागकालेसर्वभ्यःसु
 हस्रं सगहस्त्राश्वत्वारः सहस्त्रदादिरागस्तृतीयउच्छ्राज्यो
 निर्विभ्रज्योतिः सर्वज्योतिर्विरात्रसोमिनः षड्भागः श्रा
 त्त्वर्गकामपशुकामभ्रातृव्यवत्ताप्रथमोरुक्मलत्वारोश्वः
 श्वेतोदादिरागाश्वभावेगौस्तभुज्जात्रेददातिप्राकृतस्या
 निवृत्तिरुज्जातयोगान्निवृत्तिः क्रतुयोगाद्वचनादेवस्य
 दीर्घव्याधिप्रतिष्ठाकामान्नाथकामानादितृतीयोश्वैक
 विंशदादिरागाश्वोवाहीनस्यानुक्रीः साश्वः शतं द
 दिरागाश्वोवाविश्वजिष्ठित्योयप्याश्व्येजन्पदेयजेत
 तेषांयप्योत्साहदद्यादाजानेनपरंप्राप्त्येष्टुहस्तिनो
 या जने

का.सू. तदारब्धं फलकारुणीरोगो विषयोऽप्यप्यतदाभ्यां कं प्राभ्यां यद्वति
 ४. युक्तस्यादित्येकेनिको राजतो जिने पाप्यसहिते कस ध्या. २२
 वलदेऽप्यविक्तेन ह्यपने रेवमेवाजिनानीत रेखां दाम
 त्रुषादिगवल्लुकां तानि हि चूडान्या विकानि वासां सि
 लोहितानां तानि कृष्णानां निवान्तदाख्यानि दामती हे दे
 उपातहोचकरिण्यो कृष्णस्यान्तामिन्त्येके मागधदेशी
 यायव्रतवंधवेदक्षिरागकाले ब्राह्म्यधनानि दधुरविर
 तेभ्यावा ब्राह्म्यचरणां निषेवमृजानादंतीति श्रुतेस्व
 यस्मिं शतं त्रयस्मिं शतं दक्षिरागदधुर्दि गृह्यन्ति गुरा
 रित्येके ब्राह्म्यस्तोमिनेष्टु ब्राह्म्यभावाधिरमेयुर्वीवहायी
 भवन्त्यगितुष्टु भवच्चैसुवीर्यान्नाद्यप्रतिष्ठाकामानां य
 श्राष्टत इव मन्यत यस्तु विष्णुः स्य च यस्माद्वा विष्णुः १
 शेरु ४ ध्यां दोग्या विप्रो यो यथा कामः सुब्रह्माया १
 गतेय्येवं यथा कुरु सर्वमेके यथोत्साहं दद्यादागतेया
 नाम तं दुद्धिरशयाऽप्यजानां विवृतश्चत्वारो निरुक्तव्रा
 तः सवतः प्रथम ईशु यज्ञोग्रामका मस्य वादक्षिराग १

दी

गवेनो ज्ञातो तरतो द्युर्यस्य पश्चाद्ब्रह्माददिरातश्चतुर्भिर
श्वरैः सैरतिभिरावहन्त्येनान्यथाक्रोशामश्वास्त
नो नवनीतमाज्यं सोमं क्रयरागि वत्सः सांडो वेदि
रुर्वरा ब्रीही न्यवान्वापक्वान्ध्यवस्यति रवल उत्तरवे
दिर्भ्रान्त्य रवलः प्रत्ययाद्ये वेदिमभिन्नस्तानु नरवेदिदे
शमृद्वांतिपां ३ रवलोवा प्रत्यया विशेयात्प्रकृत्यनु
ग्रहाच्चरवलेवाली दूषोलांगलेष्या कलापीचषालार्थे
निवृत्तग्रहा गान्ध्या कृतनिवृत्तिराविशादनिवृत्तिरुर्व
रादिवा द्वितीयस्य सान्निधेः ३ ब्रान्त्यस्तोमाश्चत्वारो द्विती
यउच्छेया ब्रान्त्यगारास्यये संपादयेयुस्ते प्रथमेन यजेरं
द्वितीयेन निंदिता नृशंसास्तृतीयेन कनिष्ठज्येष्ठा
श्चतुर्थेनापेक्षप्रजतनास्त्ववि - सदाख्यास्तेषां यो नृ
शं सत्तमः स्याद्द्व्यवन्तसोवान्चानन्तमोवानस्य
गार्हपत्ये दीक्षेत्तस्य भक्षामन्तु भक्षयन्तम्रासीरन्ब्रान्त्य
धनानि भवन्ति नैर्यद्भुः प्रमुष्मी ञं प्रतो दीज्या फोडो यो
ग्यधनुस्तदारव्यवासः कृष्णशं कडू कृष्णकृष्णदशीवा

का.सू
४१

मृतेतदंतमर्थाभावाधजमानयान्नर्जीविहवीं व्याह्वयप्रति
नीयेप्रास्ययथा ध्येयः समाधिर्वैभयचोदनात्स १ ध्या-२२
मिष्टयज्जरेसंत्वाहिनंतीनिदार्चीहररा ३ संत्वात्तद
रितितद्वरा ३ संत्वादितांतीनिप्रदात्तन ३ संत्वाशिप्रा १
नीत्यासंदीविवातमासंधेतमवभृथ ३ हत्वाभ्युदय १
सोमोयनहनेप्रश्नाघानूवध्यवपाहोमानेददिरास्या
वेदिश्रोतंगेसर्वकेशश्मश्रुकलोमववतंमृताहिताग्न्या
दृष्टानूवध्यानेगनीनाहत्यवेदिमध्यमागतीध्रुवदि १
रांददिराशिरसंचितावाहितमुज्जानात्रिर्यामिनपरि
गायत्राकेसुपरामित्येतस्याधूमप्राप्तत्वेयस्तेधूम १
रुणक्तीत्यग्नित्प्राप्तमृतेमृदुमहो २ ॥ ५ ॥ सीत्यत्य
तरेरागादवसातीद्यानेवासर्वस्यसमाप्तिजीवेच्चैदेते
नेवारंभेरागुर्ध्वेज्जिजीविषेद्विगपोहनीयास्त्रयः
सर्वस्तोमोहनीचोत्तमेध्रादोमिकेष्टयकृत्वावाचस्तो
माश्चत्वारश्चरादोग्यविशेषः दृष्टस्तोमास्त्रित्यच
दशासप्तदशैकविंशत्रिरावत्रयस्त्रिंशाः ६ वा

यप्रति
ध्या-२२

४२

मरुतश्चतुर्दशकृष्णवोन्यनमस्तेजोब्रह्मवर्चसपरोधाका
 मस्यबृहस्पतिमवोदेवसूहवीॐ धिनिर्वपित्यतिग्राह्यव
 ऋहं गृह्णातिवृहस्पतिं श्रुति यदर्थ इत्युपात्मभ्योवाहस्पत्यो
 तिहितैषु नाराशः ॐ सद्युप्रातः सवनेन पाकुर्वन्काद
 शदक्षिरागव्यादिशतपञ्चदादशामाध्यंदिनेपाकरो
 त्युभयदिरेकादशान्ततीयसवनेनूवंध्यवपाहिमान्ते
 पाकररागमन्तिक्रमराचसर्वासाभेकादशोकादशवा
 शतानि स्युः सहस्राणि वाप्यस्त्वैवमाध्यंदिनेधिकोष्ठा
 जपेयवदाज्येनाभि विष्यन्ते कृष्णजिते मुक्तामंथिस ॐ
 स्ववरावान्यनस्त्वभिवाद्या प्रत्यवरोही स्यात्प्रचपति
 रित्येनं ब्रूयुः सराजानो ब्राह्मणा यं पुरस्कृवीरिन्स एते
 नयजेनेषु श्रेयनवदसद्यो मररागकामस्य ५ सर्वस्वा
 रः कृतान्तदक्षिरागदक्षिणाघवजिघ्रत्येव भक्षानि पृथ्वह
 ररागमसासात्तामाभवेत्तदयमनिदक्षिरागो नो डं वरी कृ
 ष्णजिते सविष्टानि दक्षिरागशिराः प्रावृत्तस्तद्वानि
 यन्ते जीवेच्चोदेष्वश्रवस ॐ स्वास्तु यज्ञाय शीयस्थानं कुर्य

42

का. सं. मानस्य श्रया बोधोददिरागां नं ब्रह्मरोगोददति स्वर्गकामस्य ॥ पद्मति
 ४२ त्रियेयो दीक्षोपसदो घादशानि स्वउपसदः ब्रह्मभयन्नवादाद ध्या. २२
 शतगुराणां हतं ब्रतयानि च मसं सूर्यामिं गुं वागमौ ल्येत सर्व लिपर्वः ३
 तः प्रमित्तमा घायामुपसदि द्वितीयेन द्वितीयायां नृत्ती
 येन नृत्तीयायां भद्रविष्यंतः सत्यं ब्रूयुः सदो वास्व पूष्यंतः
 सोमचमसो दक्षिणोऽं वरः सगोत्राय ब्रह्मरागे देयः पूतभ
 तः सर्वार्थत्वाद् अचमसमेके तेन सयजेतेति श्रुते रश्मि
 वत्पशूपवादाच्च दिना मेऽन्नरो वहु हिररायो हूणा शश्च ८
 दीक्षरागीयायां हिररायं दक्षामानं ददात्युन्नरेषु च दि
 गुणां पूर्वपूर्वप्रायरागीयातिष्योपसत्सु पशुवपांति प्राति
 सवनं निहितेषु सवनसुरवीयो हृदयनीयायामध्यायाम् नृवं
 दवसानायायां स्वजं चोक्ता त्रेरुक्तां हेतुनेन दुष्टं तं काले
 सर्वेभ्यो विप्रयपशु कामये वै प्रयस्तामः सवतान्या प्रीव
 ति प्रातः सवने प्रातिदुहाश्रयरां अतेन माध्यंदिने नृ
 तीयसवने दध्यदाक्षिरागावत्सराः पंचवर्षाः पृथग्योव
 त्सतयश्च त्रिहायराया प्रवीताः पंचवर्षा गिराजीव पृथग्यो

च

तमस्मिन् सोमास्त्रिषु पर्वस्त्रानेषु पार्श्विकानि दृष्ट्या वि
 हत इति श्रुते वैश्वदेवस्त्रानि प्रथममपूपमुत्तरवेद्यक
 रसां परिधमेषु नियोजनं द्वितीये द्विदिवारव्योहो
 ग्निय्योमं प्रथममेके नृत्नी ये होतिरात्र उत्तमो ग्निय्यो
 मं प्रथममेके ज्योतिष्योमः शुनासीरी यस्त्राने पंच
 ससवनीया विश्वदेववारुरागामा रुताग्नेये द्वाग्नाः
 यष्ट्यैकादाशीना वायव्य सप्तमे पंचाशतं पंचाश
 तं प्रत्यहं ददात्युत्तमं द्वादशं ७ शतं वत्सावा पंचाशतो
 यष्यर्जुजाः प्राप्ति पर्वी वभृथाः पर्वन्ति रेव्य हतं वस्ते
 ह्युपाय्यमा ७ सा प्रयत्नं वंध्यावा हस्यत्या मेत्रा वरुणा
 सौयमिषित्योयथा वभृथं प्रतिकर्म सोमात्रग्न्या धेय
 पुनराधेयाग्नि होत्र दृष्टं पूरामासदाक्षायरागाग्रय
 रागा उच्यं पशुबंधमेके ७ प्रातः सवनीयाननुहवी ७ वि
 निर्वपन्ति पयसी अग्नि होत्रयो रंत्य देवना नृवं ध्याधा
 सवनीयेक देवतेषु भयं चातु मासेषु चैकं सप्तदशाः
 पंचोप हव्यो ग्निरुक्तो ग्रामकामस्या नृत्तं वाभिशास्य

अ

५१

का.सू. तरेरागवश्यमिषुविष्टिरुन्तरेरौतावाग्नेयः पुरोडाशउष्टुटः३ पद्मति
 ४३ स्तरोवारावन्तःपरिध्योर्द्रमासंमासं संवत्सरं वा दक्षिरागा १ ध्या.२२
 गायत्रीचतुर्विंशतिवर्गायथाशक्त्यपचित्तीकामस्यापचि
 तीराजयज्ञावित्त्येकैदक्षिरागाश्चरथश्चतुर्गुभयतःकां
 स्यकवचःशक्तार्हन्मिषाःसागितचित्त्यावगतेस्तोमोसर्व
 जिह्दीदोर्पूर्वःपदपुत्तरोज्योतिः १० ध्या.न्याचित्तानिच
 त्वारिचत्वारिदक्षिरागा पूर्वस्ययद्भवान्युत्तरस्यचतुर्गवाः
 एषभगोसविष्वोराज्ञोदाक्षिरागश्चभसहस्रंवा दशंवा
 शतमुच्छो गोसवोयुतदक्षिरागो वैश्ययज्ञ इत्येकेसरा
 जानोविशाद्यंपुरुस्कुर्वीरित्स एतेन यजेतस्त्रिंशडिलोमि
 विंशत्यन्ते प्रातिष्ठत्स हवनीयस्य दक्षिरागस्तृष्यतिरित्ये
 तं ब्रूयुर्वैश्यस्तोमदक्षिरागा लिंगो मरुत्स्तोमो गारायज्ञो
 भ्रातृरागां सरवीणावाप्रज्ञाकामयमुकामयो रैद्राग्न
 कलायः कलायदक्षिरागो दियज्ञो भ्रात्राः सरव्यो वैद्रस्तोमो
 राजयज्ञः सहस्रदक्षिरागो च्याः पुरोधाकासस्यैद्राग्न्या
 स्तोमो राजपुरोहितयोर्वसि हूतं पन्ना ब्राह्मणास्य भगत्या

यजमानयोः एष्यगवादक्षिरागा गायत्री. १५

४३

नवनीतपुष्पयोरुगाः पिशांगयः सारंगयश्चतुर्भयस्य सह
संघादशं वा शतं सोमानि पूतस्यतीव्रसु दुच्छोपरुद्रराज
न्यस्यदीर्घव्याधिग्रामकामप्रजाकामयशुकामातां वा
र्ववत्सोमाः ८ धेनुशतमाशिरुदुहन्ति तदेवदक्षि
रागाश्चावाकविग्रहेषु भक्षरा मवधारा मितरेषु तेखेवा
न्नयनमभ्यभिक्तोमानुन्नयन्तीति श्रुतेरध्वर्युचमसाध
र्यवश्रसर्वप्रतिगृह्यन्त्यश्चावाकायधक्षानां प्रथमोरा
ज्ञान्यस्य राज्ञ्यकामस्य यथा शक्त्येकविंशतिवर्गा
दद्याद्वयमैन्द्रः परियज्ञोन्नाद्यकामस्य विराड्यथा १
शक्तिदशवर्गादि यत्पशुराग्नेयः परियज्ञः प्रजातिः १
कामस्योपसद्येदक्षिरागचतुर्विंशतिं शतं पशुर्विंश
देवः परियज्ञो वदु प्रतिगृह्यन्त्यगर्गिरिवयो मन्येतत
स्य पुनस्तोम उच्यते दक्षिरागाद्यादशामिष्युना पुनर्च
त्तचियथा शक्तिपशुकामयज्ञोचतुर्विंशतिमोषोडश
नरः पूर्वस्मिन्यथा शक्त्येकपशुपादद्यादुभयानुत्त
रास्मिन्नुच्चैर्लभिदेवा हरतः संयुज्ये पूर्वगोष्टु १

५५
 का. स्त. भवजिब्रुत्तं च दशसप्तदशैकविंशायथासंख्यभद्रिपुत्र पञ्चति
 ४४ ब्रह्म वर्चसवीर्यान्नाथप्रतिष्ठाकाभमानामप्रोयामिः प्रप्रेव ध्या. २३
 यस्मात्प्रावोभ्रं शेरन्नभिजिह्वात्तव्यवतः सर्वस्तोमो
 बुभ्रवतोयूपैकादशिनीचास्मिन् १ द्वाहास्त्रयोयोड
 शिकावतिरात्रा उत्तरयोरांगिरस्स चैत्ररथकापिवना
 द्वितीयमुच्यते पूर्वमेकैप्रथमेनयजेतयः पौरायोहीनत्र
 वस्याद्वितीयेन प्रजाकामस्तृतीयेन स्वर्गकामः प
 षु कामोवात्र्यहाः पंचगर्गविंद छंदोमांतर्वसु पराका
 द्वितीयेत्रिवृत्तोतिरात्राः सर्वराज्यकामस्यातर्वसुः
 पशुकामस्य पराकः स्वर्गकामस्य चतुरहाश्चतुरोवि
 चतुर्वीरजामदग्नवासिष्ठसः सपीविष्वाग्मित्राजाम
 दग्नो विंशति दीक्षः पृथिव्यामस्योपसदः पुरोडा
 शिन्योनू पसदग्नोहोत्याज्यधर्मास्त्वानापत्तैरौवध
 धर्मावाद्रव्यसामान्यदनुहोमाश्च पुरोडाशाः प्रत्यु
 पसदमेकोद्येन कपालात्त्यक् कपालप्रभृतीना
 माग्नेयाग्निर्न वै समवसोम्यसा विन्नधमन्नमारुतवार्ह

राक्षोविघ्नोपशुक्रामस्याभिचरतो वावृहतीसंपन्नाः पशु
 कामस्याभिचरतः प्रज्ञाताः संदुःसक्त्वा वाभिचरतः योऽ
 शीवजः शुंग धीलोहाकर्वा विोडाशीनः क्रयरायहर्गारो
 प्यविशोयादिष्वजित्त्वरिवासाश्चनवास्वसंवध्यदेकरा
 जमेवपूर्वेरागभिचरेऽनपदं वज्रेराव्यत्यासं वैनोप्र
 यंजीनशामित्वास्तत्त्वावाज्योतिष्टोमेनयजेतशांत्य
 र्थेनशांत्यर्थेन ११ शक्तिकात्यायनसूत्रेधाविंशति
 मोध्यायः २२ द्वादशोपसत्त्वाग्रहीनामासापवर्गा
 दीनाः सत्त्वापसच्छेयेराहप्रभृतयोद्वादशाहयर्थ
 तास्तत्त्वाज्ञानादतिरात्रात्राश्वेकेदाशरात्रिवारायहा
 तिष्वहादिव्येकोच्चयेनतमुदादशनात्सत्त्वादतिरा
 श्वत्तरात्रादिव्यधिकंप्राकृतंवाप्रत्यहंपोडरीकेयुतं
 समविभक्ताः प्रत्यहंददात्यंत्येह न्याधिकास्त्रयोदशा
 तिरात्राश्चत्वारोयोडाशीकाः प्रथमाः प्रजातिकामस्य
 नवसप्तदशोऽन्येष्टस्यन्येष्टितेयस्यविषुवानोभ्रातृ
 व्यवतः स्वर्गकामस्यायुरामयाविनोवाज्योतिष्टोमवि

सोम

का. सू.
४५

स्वाहा सदः सदः प्रजावान् भुर्ज्यराणां इंद्राय देवेभ्योज
हुता हविः स्वाहा देवत्वष्टः सरतो ध्ये अथास्मिन्यज्ञेय
जमानायै धीद्राय देवेभ्योज हुता हविः स्वाहेत्येतेः स
त्यंते द्वादशाहयजने प्रति लोममेकैकेन ३ पंचाहा
स्त्रयोदेवानां प्रथमो द्वितीयः पंचशारदीयस्तेयद्व्या
माराः पंचवर्षारिया अयुजी मुक्तेषु चतुस्त्रिंशत्
चतुस्त्रिंशत् पशुनां लभते मारुता न्वे प्रयुस्तो मदः
द्विरागालिगा नु द्दुर्को वत्स तद्रीर्वरा नु पूर्वरागालि
तत्तयः पर्यागि कृतान्तरं जन्तु द्दुर्को वत्स तद्रीभिः
स ७ स्त्रापय न्येवं पंचवर्षारिया द्दुर्को नियुंजंति वक्ष्ये
सर्वनीयाम्वांति त्रयस्त्रयो न्वहर्मे द्दुर्मा रूताः पंचेत्त
मेयः कामयेत बहुः स्यामिति स एनेन यजेत पश्चा
पदि चरवो योना प्रियोऽमुं मृते वा येव्यः पलायिते वा
हस्यन्त्यश्च वरा कुटकाराश्चेन्ने रितो वसंते पुरोडाशाः
पुरे रुद्राभिमाने गेन ये रुद्रवते सः शीराश्चिदक कपा
लोभामः प्रासहा हतश्चेदिंद्राय प्रसक्तने भोजनीयम्

यप्रति
ध्या. २३

४५

स्यात्समैत्रवाकुरौं प्रवेष्टुं देवाः^२ स्वेद्याऽहोमोग्नेवेर्होत्रं वेरश्च
 रमापितरं द्वेष्टानरमवसेकरिंद्राय देवेभ्यो जुहुता हविः
 स्वाहा देवावश्चितीमधुकरययाधेमं यज्ञं यजमानाय
 मिमिक्षातमिंद्राय देवेभ्यो जुहुता हविः स्वाहा देवविष्णु
 उर्वद्यास्मित्यज्ञेयजमानायाधिविक्रमस्वेद्राय देवेभ्यो
 जुहुता हविः स्वाहा देवे सोमरेतो धाम्नाया स्मित्यज्ञेयज
 मानाये धीद्राय देवेभ्यो जुहुता हविः स्वाहा देव सवितः स
 सावित्रमघास्मित्यज्ञेयजमानायाऽवस्वेद्राय देवेभ्यो
 जुहुता हविः स्वाहा देव धातः स ध्यनाया स्मित्यज्ञेयज
 मानाये द्राय देवेभ्यो जुहुता हविः स्वाहा देवाग्रावाराणो
 मधुमतीमघास्मित्यज्ञेयजमानाया वाचं वदनेंद्राय
 देवेभ्यो जुहुता हविः स्वाहा देव्यनुमते न्वधेमं यज्ञं य
 जमानाय मन्यस्वेद्राय देवेभ्यो जुहुता हविः स्वाहा दे
 व्यहिते स्वादित्यमघास्मित्यज्ञेयजमानायाऽवस्वे
 द्राय देवेभ्यो जुहुता हविः स्वाहा देव्यन्नापो नन्नम्यध
 मघास्मित्यज्ञेयजमानाये द्राय देवेभ्यो जुहुता हविः

धी

१६
 का. स्त. मृदुशतः पञ्चकामस्य एष्ट्योवलं वांश्चत्वारश्चुंदोमाः १ पद्मति
 ४६ पौंडरीकः सर्वद्रिकामस्य दशरात्रो सत्रो च्छानो विप्रजि ध्या. २४
 दक्षिणरात्रस्तुल्यमा ध्यायन्मनिरात्रे शुविप्रजि वर्जय ॥
 प्योक्तमुत्तमो यप्योक्तमुत्तमः ५ इति कात्यायन ॥
 स्तत्रे न यो विंशतिमो ध्यायः २३ द्वादशरात्रादीनि
 रात्रिसत्रारायेको ज्ञेयेन चत्वारिंशदन्तानियथोप
 देशमहान्यस्य मारा दशरात्रः परः प्रकृतिविहिते
 शुभहावनं दशरात्रादुत्तरमेकाहाय्ये पुरस्तादत्यत्य
 उहाय्ये मिलवस्तस्यादितः पंचयन्वाहाय्यं त्र्यहाय्यं
 ज्योतिर्गोरायुरिति त्रिकं डुका इतंच यथोक्तंच न
 राहाय्ये गोत्रमायुषी द्वाहाय्ये निरात्रांतरमावापस्त्वा
 नमावापसंभुवनानामल्यं मल्यं पूर्वद्वित्रयो दशरा
 त्रेष्टुष्टान्सर्वस्तोमो निरात्रः प्रकृतिविहितं द्वितीयं
 संतायं नृत्तीयं प्रायदुर्गाया चतुर्विंशमहुरभिनि
 ज्ञायः स्वरसामानो विषुवास्त्रयः स्वरसामानो विप्र
 जिघ्रतमुदयनी योतिरात्रश्च दशरात्रादी नीशी

ते प्राजापत्यो वासुशकया लोमहन्तं ब्राह्मणान् भोजयेदं
 प्रासतं निधनं वाडुष्टत्वादित्यत्रापि दोषसंयोगान्न प्रक
 रणाद्द्वतवानुत्तमोज्योतिर्गोर्मिहाव्रतंगौराधुरहीनाव्र
 तवन्तः सर्वजिहीदाः ४ यउहास्त्रयस्तन्नां प्रथमो
 द्वितीयो बृहद्रथ्यं त्रयं पंचाहः पृथ्वावलं वारव्यस्त
 तीयो विभ्यस्त्रिकडुकाः सप्तसप्ताहश्चत्वारो ब्रतोजन्माः
 प्रथमास्तृतीयः पञ्चकामस्येद्रस्य पंचमो द्वितीयप्रभ
 त्रियडेकाहः सर्वस्त्वामुत्तमोजनकसप्तरात्रश्चतुर्थी
 विश्वजित्महाव्रतमुत्तमेयडहोष्टहद्रथ्यं त्रयं पंचाहः पृ
 थ्वस्तोमारव्या विश्वजित्यमुकामस्याष्टाहस्यडहान्मा
 हाव्रतं नवरात्रे त्रिकडुकाद्वितीयं त्रिकडुकेभ्यः पृथ्वा
 वलं वोदशरात्राश्चत्वारः प्रथमास्त्रिकडुकेभ्यः पृथ्वा
 मपक्षोस्त्रिरावृत्तः प्रातिष्ठाकामस्य कोसुरुविंदो ग्निः
 योमास्त्रिवृत्तस्त्रयः पंचदशश्चोच्छ्राः सप्तदशश्चो
 कविः प्रोत्तरात्रः एष्टशरात्रोभिचयमारारस्योच्छ्रा
 ग्निश्चोमपक्षो गोपक्षोभिजिदायुर्विश्वजित्यद्वयं

का.सू. पृष्ठस्तोमोचोत्तरः प्रतिलोमस्तस्यादग्निर्योमावनिरुक्तौ पप्रति
 ४७ पंचविंशतिरात्रमन्त्राद्यकामानां षड्विंशतिरात्रं ध्या. २४
 प्रतिष्ठाकामानां सप्तविंशतिरात्रमष्टद्विकामानां
 मष्टाविंशतिरात्रं प्रजाकामानां पशुकामानां वाधा
 विंशतिरात्रं चतुर्विंशतिरात्रं शिवायै पंचाहाश्च
 त्वारस्त्रिभ्योतिरात्रो विष्वाजिद्वत्तवदितीयं त्र्यभिष्टव
 माभिष्टवोत्तरयोरात्रोत्तरात्तृतीयं त्रयस्त्रयः पंचाहा
 विष्वाजित्तमाभितः प्रतिलोमाः परे प्रकृतिविहितार
 न्याचत्वारिंशतिरात्राच्चतुस्त्रिंशतिरात्रमन्त्राद्यका
 मानां षड्विंशतिरात्रं प्रतिष्ठाकामानां सप्तविंशति
 रात्रमष्टद्विकामानां मष्टाविंशतिरात्रं प्रजाकामा
 नापशुकामानां वाचत्वारिंशतिरात्रं चतुर्विंशतिरात्रं
 शिवायै त्र्यभिष्टवत्तृतीयं त्रयस्त्रयः पंचाहा
 प्रथमो विष्टतिर्योडाशीकावतिरात्रो २ कोस्तं
 रुविंदः प्रथमस्त्र्यहोत्तरात्तृतीयो दशदशमाउ
 त्थाः पृष्ठचाभितो द्वादशदशवगात्तरैश्चतिरात्रा

त्रा

दौष्ट्यो प्रति लोमः परोम धर्मो विकटकाः दृष्ट्यमाभितः प्रति
 लोमाः परे विवाहोदकतल्याः शयितानामेतत्प्रकृतिविहि
 तं तृतीयं च दशरात्राणि चत्वार्युत्तरे प्रकृतिविहितै चतु
 र्दशरात्राभ्यां पूर्वव्याख्याते दृष्ट्योर्मध्ये महाव्रतमति
 रात्रादगतिस्तृतीयस्य स प्रायरागीयस्तृतीयस्य १ प्र
 कृतिविहितानि प्राग्विंशतिरात्रादिंशतिरात्रेभिर्लवो
 भिर्जिदिभ्यजितौ चैकविंशतिरात्रयोरतिरात्रावथोड
 शिकावभिर्लवास्त्रयः प्रथमादतिरात्रो निदाद्ये द्वितीयं
 ब्रह्मवर्चसकामानात्रयस्त्रयः स्वसामानो विषुवतम
 भितः दृष्ट्योचोत्तरः प्रतिलोमोमानव्यः सामिधन्यः
 सोमापो ह्युपालभ्यः प्रकृतिविहितान्या द्वात्रिंश
 रात्राद्यावैंशतिरात्रमन्त्राधकामानात्रयोविंश
 तिरात्रप्रतिष्ठाकामानाष्टवचतुर्विंशतिरात्रप्र
 जाकामाना पशुकामानावा द्वितीयं सः सदाथोड
 शिकावतिरात्रौ विशालः पाद्विंशतिरात्रयुत्तराणि
 प्रतिलोमानुलोमानित्तमाभित्ताग्निष्टोमावानैकतौ

स

५१

का.सू. ४८ शुत्रिक दुकेषु वाभिस्तवाभ्यासेनाभिस्तवा ॐ सहस्रयोगीद यद्वति
 शरात्रो व्रतवांति सर्वजिहीक्षारिणः सप्तदशरात्रादीनि त्रिं ॐ ध्या. २४
 शरदन्तान्येक एका न्नयचा शरात्रेचा दशरादीक्षारिणो
 राभिमासी प्रक्रमाराशिशता तिरुविहानिशत रात्रमासा
 न्यात्र दशराहा घवातत्प्रकृतेः शतारिग्न्यो मे शतानो
 चोचाध्वेन स्याग्नेयानि प्रतिप्रस्तुता व्युमन्तादिहत्वा ॥ का.पं. ६
 मेत्रावरुणागाय प्रान्तरनुवाकमुपाकृत्या नृत्यामि ॐ हुत्वा
 द्रपीज्यपवित्रं दशराकलशो निदध्याति सशोय ॐ होतृ च
 मसान्तिरोक्ष्यादिकरोति पूर्वस्यां क्रौञ्चग्रह्याग्राधावि
 शुद्धो मातृत्वा ३ सवनसूतनिजुहोत्याग्निं प्रातः स
 वनश्च निसवत्स रप्रभृतीनि गवाम ॥ यन= प्रकृतीनि ॥
 नकुंरादशनादादित्यानामयनेभिस्तवास्वेव तत्तत्
 दशकृतो मा मासाः पृथग्मध्यावहस्याति सवाभिजि
 त्स्थानं इन्द्रस्तोमो विष्वाजिन्नो विष्वाजिन्नः परियेत्रयो
 भिस्तवस्तेषां मुनरयोः स्थानो विवृत्तो ग्निर्वृत्तो माद
 शो द्विद्वलाभिर्द्वे च यष्टुमासादो मध्यमस्थाने पृथग्

४८

यमतिरात्रमभिप्लवो गोभ्रायुषीतिरात्रावभिप्लवाव
 भाजौ दिग्भजितावतिरात्रावभिप्लवः सर्वस्तोमतव
 सप्तदशावतिरात्रावाजनाभ्यंजनीयोभिप्लवाः यदु
 त्तुभ्यः सर्वस्तोमातिरात्रस्तस्मिन्नुपसत्सुसर्षिर्वि
 पचेयुर्गाहपत्येगुललुसुगांधितेजतपीतुदाकभि
 र्यथासचनंतैः सवत्सुर्वाजनाभ्यंजनेकुर्वीरिन्नाग्नी
 प्रोहरहः एष्ट्येवासवर्तमुरवीयेषु मद्रायेव्यंतोवा
 युक्तात्मानेनैवजानीरेस्तोमामंतत्सवत्सुसंमि
 तेचन्द्रविंशमहरमिप्लवाश्चत्वारो गोभ्रायुषीत्रिभ्यो
 विषुवत्तमध्यो नवरात्र एकवष्टिरात्रेष्ट्यो नवरा
 त्रमभिप्लवः प्रतिलोमः परः सावित्रः ककुभोनवरात्रा
 श्चत्वारो गिहोमः प्रथमसप्तममन्तमानुववर्गाणां
 मुख्याश्चतरे परवडाभिप्लवेष्ट्येष्ट्ये चतुर्भ्यो व्रतप्रजा
 तिकामानामेनत्सुहृतिविहितं शतस्रात्रचन्द्रदशा
 भिप्लवचन्द्ररहश्चसदाहविह्वानानिचक्रीवन्त्याभि
 प्रयायमाभिषुएवतिदेशानपरोधेना हरहरमिप्लवे

का.स्त. ममिदिगकुरुर्होता धर्मवयोत्रीयेचो ज्ञातानेष्टुष्टावाकी पद्मति
 ४८ येमेत्रावरुणोवसुवप्राणिहर्त्रेप्रस्तोताब्राह्मणाश्च ॐ सि ध्या-२४
 ग्रावस्तोत्रीये प्रातिप्रस्थाताग्नीध्रेत्रेत्रेमुख्यासनेभ्यो
 नस्तु ॐ सर्वमिन्द्राग्निासर्प्यसन्नव्यत्यासंविशट्कोस्तु
 विंदद्दितीयंचगवामयनंवाभिगरश्नुते ४ तोपश्चित्तं
 दीक्षाः संवत्सरमुपसदश्चतथास्तुत्यागवामयनेने
 युरागिद्योमेनवासर्वजिदभिजिदिष्वजित्तां वैकैकेन
 त्रिकदुर्कैर्वामहान्तापश्चित्तं त्रिष्ववत्सरं पसत्कान्तं
 त्यमन्यद्ब्रह्मकतापश्चित्तेचतुर्मसि शोदीक्षोपसत्सु
 न्यानि विषुवंतमभिन्नो गवामयनपक्षयोः प्रथमो
 त्तमो प्रथमो त्तमो सहस्रसाव्यमग्नेरभिप्लवातांचत
 यश्च ॐ शान्तंचतुर्हश्चात्रिष्ववत्सरं ॐ षष्टिदीक्षायथा
 शान्तिं वा दितस्त्रयः संवत्सराः सोत्यामहासत्रारायत
 श्रुत्तर्भागंचतुर्भागमेकैकस्य ज्योतिष्टोमिकैस्तोमै
 स्तेष्वगिरात्रा विषुवंतः स्युवन्ति वाघंतयो वानि रात्रौ
 विषुवांश्च मध्यमं मध्यं द्वादश संवत्सरं प्रजापतेः षड्विं

दशरात्रस्य छंदोमदशाहो गिरसा मयनमादित्या नामयव
 वदभिज्ञवास्त्रिहृत्तो मासाः पृथ्यादयः पूर्वपक्षे प्रतिलोमाः
 परेयोभिज्ञवमध्यपृथ्या उत्तमः सगोऽभ्रायुषी प्रतिलोमे
 छंदोमदशाहश्च इति वातवतोरयनमेकैकेन पृथ्याक्तो
 मेकमासमासमेकाहस्तथ्यष्टान्नानाहासं घातशाय्याः
 नमध्येत्रतमुत्तरपक्षे प्रतिलोमे कंडपायिनामयनं पौर्ण
 मासीदीक्षा चतुर्व्यावापरपक्षस्य मासंदीक्षाः सोममुप
 तल्यस्तथा स्त्रानेयुमासमानि होत्रं जुहोति दृष्टिपूर्णाः
 मासाभ्यां मासपक्षा दोयघघ विस्तन्सर्वस्मिन्सारसत
 तेव प्रथमे तंत्रे रागावासमस्तचोदितत्वादग्निहोत्रं च
 पृथ्याऽभ्रासाश्चान्तुर्मास्थिपर्वभिः साकमेध्यादृष्टिपूर्णाः
 मासवन्तसोमावासान्यान्नुज्जुहोति प्राबृत्कां मामित्तरे
 इति वातवतोरयनं पूर्वपक्षे रागावरामानुत्तमे त्रयोभि
 ज्ञवा दशरात्रो महेष्टुत्तमुपरिष्टादतिरात्रं भवत्युभय
 तौवाहविर्यज्ञेभ्यो तिरात्रमेकै सोमानं तयार्दत्तसरु
 काः कंडप्रतिरूपाश्च मत्ताः पंचत्विजस्त्रीरिगत्रीरिगक

निवा

५०
 का.स्त. सोतस्यामम्भपुरुष्यो धेनुकेदधुरवाशिष्टं चैकेयज्ञोप। पद्मति
 ५० कस्यामदयनीयांनेवभट्थमभ्यवयान्नीयुमुनांकार ध्या. २४
 पचवंप्रान्नेपुरस्ताद्वाविभट्थादग्नयेकामायोदवसा
 नीयांनेवायथाच्यंविप्रवृजयेयुरष्टशमनातिसार
 स्नानानित्रीरायेयाऽसाम्युच्छानान्यतिरात्रैः सहस्र
 ररागट हपनिमररा सर्वज्यात्यः सहस्रररोगोस्वदे
 वदुत्वा युगट हपनिमररा सर्वज्यात्यां विष्वजिज्याति
 योमोवा सर्वयांनावभट्थऽसरस्वत्यां परिपाश्वेद
 केच सत्स्वद्रुत्यततो द्वितीये इतिवानवतो रयनस्यां
 हनी त्रिवृत्पुचदशस्तोमपवन्ति रेखुव्यत्या संतयो
 श्रौदसमा स्याराग घेघजनीयकालस्तमुपेत्य शोष
 मनुसमापयेयुः शुक्लं पक्षं श्रौतृदगिति यो मृशत्येके
 पचदशउच्छुः कस्मैतृतीयेयजनीययो रक्तो राभिः
 जिदिष्वजितो पवन्ति रेखु त्रिकद्रुकाः सर्ववदनुसमा
 पतंदायं द्रुतं तृतिगाचा ययो रन्यनरस्यगा रक्तो
 संवत्सरमपरव्यरोनिनं चवेगिनिमिंशीत करुदोत्रेप

शत

शतसंवत्सरः शतशतानां शतसमयाः पुरोडाशाः सर्वत्र
विशेषात्संवत्सवनीया वा बहुश्रुतेः संवत्सरः साध्यानां
सहस्रसंवत्सरं विष्णुस्तज्जांयात्सत्रादिगसारस्वतानि
सहो हविर्मानाग्नीध्रश्चाचक्रीवंत्युल्लखलबुद्धेय
पः प्रकृष्यावत्सतरीशतमृषभाधकंगभिर्दोषिताः
मुत्तज्जांति सहस्रपरागयोकिरन्त्युपरवस्त्रानि युनख
नानि शुक्लपक्षसप्तस्यां दीक्षा सरस्वती वितशानेद्या
शाहवदीक्षोपसदोषोडाशीकावतिरात्रोत्तात्रेव प्राय
शीयोतिरात्रः सान्नाय्यं च तस्मिन्संस्थितं धर्मरा
हवनीया समीपे स्थितोभ्यधुः शम्याप्राप्त्यानेन
ज्ञापित्वस्थानं यथोक्तमाहवनीयस्य ५ यथा
स्थितं यज्ञागानिहरन्ति पाऽसूनादाय भोमानां यः
यादेशानि वपन्ति यजनीययो रक्तो गोत्रायुषीपवा
नरेषु दशैरागिमासो शम्याप्राप्ते शम्याप्राप्ते वसं
तो यजमानाश्च यानि दक्षिणेन नरीरेराहवत्स
प्ययेयोनात्रियश्चरुगनये कामायेष्टिः पुनः प्रासव

का.सू. राजसूयवर्जंगोऽप्रायुर्म्यंवाभ्यासानुपपत्तौज्योतिः पद्मति
 ५१ श्लोमः पुरराणो यद्योक्तस्यस्तोत्रं स्तोत्रियं वच्चं वासा १ ध्या. २५
 मवायजुर्वहिवन्यत्कुत्वा यजेत न व्यत्यासमंततोना १
 स्तेषामंतो यत नुत्सगिरिगांगवामयनविकल्पाः पं
 चां च्यां स्त्रीनामिह वानुपेत्य वत्तु प्यंचत्त रुच्छामुपयं
 तिस्तोमोत्सर्गो वैकस्याङ्गः पशेगवसिवनविधिः क्रि १
 यात्तारंभोवात्तापश्चित्तविकल्पोयमेवप्रायरागीयोति
 रात्रः सर्वं सन्नं स्याद्यद्योक्तपृष्ठोप्यापरंज्योतिष्टो
 माश्चत्वारोभिजितैः सरामासात्तुनं विषुवत्स्थाने
 मा=विश्वजिज्जोतिष्टोमाश्चत्वारस्तैरुत्तरा नेतन्युरुष
 स्थनारायरास्योत्तममेतन्युरुषस्थनारायरास्यो
 त्तमं ७ इति कात्यायनसूत्रे चत्तविंशतिमो ध्या १
 यः २४ कर्मोपिपानेप्रायाश्चित्तं तत्कालं चोदनावा
 कालशब्दात्कालोवाप्रत्ययात्महाव्याहृतिहोमाना १
 देशो होत्रिकेभूरितिगार्हपत्येदक्षिरागतावाध्वर्यवेभु
 वइत्याग्नीध्रियेसोमस्वरित्योज्ञात्रम्राहवतीयेच १

परीरागहिस्त्रलेगत्याद्येयमन्वारंभगीयांतंभवतिदर्शपूर्वा
 मासांतंवाहिताग्निश्चेद्धारोगिनिहोत्रमेवज्जुहुयात्पुरोडा
 शोग्नयेतेनयजमानःपूर्ववदेत्यच हव्यह्वतीतीरेदागव
 भृष्यमभवेति यमुनात्रिःस्रद्धावहुरांप्रतिस्वयमेव
 सामगातमाल्लवतमान्नवोदेत्येतयेवैष्ट्यायजेतयश्च
 नावातदेवतेनाग्नियेमेनवा ६ त्तरायरांविशारवी
 शुक्लस्यपंचम्यांचैत्रस्यवाप्रातराहुत्यंतेदीक्षितोदीक्षा
 रूपावापासजतेत्तुसुगिद्धस्माजिनादीनिहवी ७ वि१
 निर्वपत्याग्नेयमेद्रवश्चदेवंचरु ७ सवनकालेषुके
 कंतत्रैरागवान्वहवारुविःशेषभक्तःसंवत्सरयजतेनि
 यतोदकंदार्षघ्नतवदवभृष्यादिघादशाहविकल्पाः
 सर्वाग्निष्टोमोभरतघादशाहःसंक्रमेघादशाहदशा
 रात्रस्यत्र्यहप्रथमा निप्रथमस्र्यहस्र्यहद्वितीयाति
 द्वितीयास्र्यहस्र्यहकृत्तीयातिरुत्तीयास्र्यहःप्रकृत्या
 दशममाग्निस्तुदिष्टसुत्तरदयत्तुघ्नश्चदेवस्वतांवे १
 केकेनात्रिकदुकेवाहीनेकाहनावेकेकेनाप्रोथाम

वयं

का. २५. निरुद्राय रुत्वा पूर्वव दानः होम्यंग विसद्रौ द्रुमुपसृष्टं पद्मति
 पूरं वायव्यं दुह्यमानमाधिनंदुग्धः सौम्यमाधिश्रितं वा ध्या. २५
 रुद्रा मुदंतं यो ह्यविष्यंदमानं मारुतं विंदुमत्सारस्वतः
 प्रांतं मेव मुद्रास्यमानं सवित्रुरुद्रासितमदितेः रु.
 न्नीयमानं वैश्वदेवमुन्नीतं वा हस्मित्यं प्राक्तियसा रां
 द्यमत्र प्रहृतं वैश्वकर्मरा मन्तरा गती वैश्वानरा योपस
 त्रं द्यावा एधि व्योः सर्वा कृतिरिंद्राग्न्या रुतरा प्रजाप
 ते कृतं मे द्रव्याका लोपयान्ते न देवते न देवतं रुत्वा
 त द्याति दिश्या न्येन जुहुयात्स्वकं देवै दुस्वकना धित प्रा
 जनीत्यभिष्ट प्रयशे चैराग जुहुयाद्भिघ्नत चेदवापये
 तस्वकना प्रायश्चित्तेनाभिष्ट प्रयव्या हतिभिश्चाद्भिरु
 पतिनीय कपाला निम्नस्मोपेकुयी भवपतय शति
 हाविर्यज्ञियं देवा दिवमगन्ति तिसोमे यवो राजसोति
 वोदको नोपसिचे उन्नीतसर्वस्वं दत्तस्वकगभेदयोस्त
 त्रैवा सनमन्य उन्नीया न्यो न्यस्मे प्रयुधे तै न होमः
 २ सर्वा कृतो रुतनायां चेदा एव नीया नुग धे उ क

नः कं ५२

तर्गृहीतान्येनानिसर्वत्र सर्वप्रायश्चित्तं च पंचमिः प्रत्य
 चं त्वं नो म्रग्न इति द्वाभ्यामया म्रग्नैः स्यनाभिः शक्तिपा
 म्रसत्त्वमित्त्वमया म्रसि म्रयानो यज्ञं बहस्यया नो धे
 हि मे यज्ञं स्वाहा येने शतं वरुणाये सहस्रं यज्ञियाः
 पाशा विनना महान्तः तेभिर्नो म्रयसावितो न विष्णु
 विष्णुमुंचं न मरुतः स्वाहो दुत्तमामिति चाविज्ञाते प्रति
 महाव्याहृति सर्वाभिः म्रतुर्गृह्यं सर्वप्रायश्चित्तं चागतिः
 होत्री चेदुहो नो यवि शोधनं बोधपतमेक उदरुद्वादे
 व्यदिति रायुर्वज्ञपतावधमदि द्राय कुरावती भागं मि
 त्राय वरुणाग्यं चेति दुर्गधमवाहनाग्यं नो दद्याधमन
 म्यागामिषां तस्या दंडे नवानुपिष्यो च्छाप्य दोहनम
 दानं चाहुहो नायामन्यावापयेत्त चेवृणाग्या लुप्य
 ग्रासयेत्तस्य वसाङ्गवती हि म्रया म्रयो वयं भगव
 नः स्याम म्रिन्दरागमम्रयो विष्णुदानीयैव म्रमुद्रमुद्र
 कमाचरन्तीति १ तस्येपयसा जुहोति लोहितदाह
 दक्षिणागतिं परिश्रित्य च कामनेत्युक्तो ह्ये म्रसः

का.सू.
५३

पुपयात्तान्नसहप्रज्ञप्तेः ३ मय्यभातश्चेन्नजायेतया यद्वति
महुरात्परायश्येत्तमा हृत्याभिजुहुयाद्वाह्मवाहस्तेवा ध्या-२५
वासा नयनोदश्चाजकरोवा ददिदाभा भोजनंतस्यकुश
स्तंवेवा नासनं नस्मिन्नपुडवाना ज्योवी भस्तेतोती
श्रुतेरुहुताभ्युदितउन्नीयात्तमित्तारा सीतहुत्वाभूरि
त्यनुमन्नरां वरदानं च सर्वना शोहविषां दोषेवा तडु
क्तमाज्येनवाप्रानि संख्या - देवते ज्योपुनः क्रिया
चमेदेविप्रल्लु पुपयात्ताभ्यामन्नरागमनेनाद्रियेत
षेडकवराहस्य दधारा प्राचीदं विस्मरिति भस्मनो
वचिक्रीवत्यग्नये पाथि हृते प्रज्ञाने व्युत्तिपत्तोचनि
यतास्वतिपत्तिभुतेस्तोत्रमोहेशस्त्रस्य च जनमररो
चोपपातसामर्प्यात्स्वजने नित्यत्वाच्चाग्नये व्रतपत्त
ये व्रत्ये हनिमेपुनमा ॐ समोजनं चेदाहितागनेरुत्त
प्रकपुराग्नये व्रतभ ॐ स ॐ सर्गनाद्रियेता नुक्रो
शग्नये स ॐ सर्गायाहुतिर्चाग्नमाग्निना चेदग्नये
विविचये भिष्य श्चेदग्नये संवर्गायि प्रदव्या चेदग्नये

ते

५३

४० हिरण्यं वाभिज्जुया बुते विरुह तप्ते दाहवनी यो न
 गच्छेदुद्वरुहानान्युपलिप्य निर्मय्य सकुडु छते तस्मिं
 त्सायं प्रातर्होममेकैगा हयत्ये नुगति भस्मनारराणी स ५१
 स्पृश्यमं प्यनमा हवनीय जागरा वातन एवो ध्रुवा
 हन्यवो जपरा ज्यागता दानि म्मप्य वासमारो ह्यास
 मारो ह्यवा पूर्वमुप शमय्य पूर्वव द्रोमः खिरा हतो द
 क्षिणा गिरनुगच्छे वेदना हिररा मस्यत दहरे के जा
 ग्रतमा हवनीय मुभ्यु प्ररे चेतु उक्तपश्चाद्विद्याय पुर
 षोभयत्र होममेको मि निधमने गत्ये गति मने पुरोडाशः
 समित मिनि बो पस्मानं दाम्या गृहीतानुगमने चा
 त्वर्नि रित्या हत्यानादे प्रो पुरोडाशः सर्वत्रानुष्ठागा ५
 म्यस्तमम कुशवधे हिरराये पश्चाद्विद्य मारा इध्वे ५
 नो प्ररे दावयो ब्राह्मरागे विस्मव्या कृतिरग्नये च स्त
 र्यवन्ते भ्युदये रजत धाररा पुरस्ताद्वै प्रदे व्या कृति ५
 सूर्याय च ज्योतिष्मते समान मुध्ररा वै प्रदे वीवा
 मयत्रा पुरोडाशाभ्यानुगमने पुनराद्यं वा भेदना

का.सू. वताश्रुतेष्वरुसान्नाप्यालाभेसायंदोहरुस्थानेवापुरोडाशो यद्गति
 ५४ ॥ सान्नाप्यवधाडुष्टस्य हविषोपश्रुवत्तरामुष्मेवान्मसः १ ध्या. २५

निशीष्टमक्षप्रानिर्विहं डुष्टमेकस्यानिष्टेनडुक्तं ॐ सा
 न्नियान्तिकानिवातस्वेष्टं चेदज्येनशोषं ॐ हविरनरो
 प्राक्प्रधानेज्यायाः स्मृत्वान्वाहरेत्प्रागवासामिष्टयज
 यः स ॐ स्थाश्रुतेर्गुतं चेत्स ॐ स्थाप्यनदेवपुनर्निर्वयेदेव
 ताविषयां संपुष्कलंदत्वायप्यानुपूर्व्यकरांमवदान
 याज्यानुवाक्यासुचरकच्येडुष्टेपुनर्गृह्णां ध्रुवायावा
 ततोयज्ञः प्रभवन्तीतिश्रुतेरुडुष्टा दानयनमेकेतोप
 भृत्तो ध्रुवायांमाज्यस्थालीदोषेत्यददोषोवातवेदे
 वाः कस्माच्चनवीभत्संत इतिश्रुतेराधिकानिरुप्यतच
 यजेन्नुवाचोदितत्वादेतु राजावरुणागरेवतीभिरसि
 स्थानानिष्ठुतमोदमोनः अरिष्टाग्रस्माकंवीरामाव
 रासोचिमत्यय इतिप्रणीतास्वनाम्नाभिष्टशोडूमिभर्
 मिमवागान्मातामानरमप्यगान् भूयामपुत्रैः पशु
 भिर्योनिर्दृष्टिसाभिघतामितिमृन्मयाभिन्नमाभिष्टशो

सुमते विष्णुना चैदग्नये शुचये शुच्याय तना चैद्वार्ध
 गोषु यमजनने मारुते त्रयोदशकपालानिर्वपेद्गृह
 दाहग्नये क्षामवने पुरोडाशम् सुद्रमसाभ्युदित आमा
 वास्ये - पुरस्तात्तद्व्रतः स्याद्वाधिरुविरातचतनिदः
 ध्यात्सः सृज्यवत्सात्युतरया कररागिरुत्तेव्रताश
 कौवात्रैधतं इलान्विमज्ज्यमध्यमानग्नये दात्रे सु
 विष्टानि द्रायं प्रदात्रे दधुनि रुमशिष्टान्वि सवे
 शिषि विष्टाय मृते चरुं संस्कारात्क्षान्नाप्यमन्य
 के ज्यायोगात्तस्य तं इलापतयो वचनात्प्रकृत्या
 पूर्वः सर्वे वाती मित्रतपश्चादभ्युदृष्ट आमावास्ये त्वा
 नव्युतदहर्चैव प्रसावाग्नये पाप्यकृतं द्रायवृत्रघ्न
 एकादशकपालो वैश्वनरश्च त्रीक्षुकं धनुर्दक्षिरा
 द्दोवा प्राहुताश्चैत्रे नभ्युदृष्ट स्यापि पशुकामस्या
 ४ उक्षास्यमानं चैत्कपालं नश्यदाग्निनः सायं
 प्रातर्द्वाहोर्त्विजैर्द्रुपचशरावमोदनं निर्वपेत्पुरोडाशं
 वामे देनाप्युपपात्तात्तत्प्रतिनिधिः प्रायश्चित्तवादे

५५

का. ख.
५५

इयान्नात्स्वयः होम्यशक्ताऽपासीतोपसर्परागाशक्ता यद्वति
 वासतमधः ६ सायमाहुत्याहुतायांचेहुर्वलः स्या ध्या. २५
 तदेवप्रातराहुतिस्तत्संस्थाश्रुतेरग्निरहोत्रस्यजीवे
 चेत्युनः कालेनवाहृतत्वा त्वोरामासांतेचामावास्यः
 मग्निहोत्रवद्भविष्येषुचेदाह्रियमारोग्युमरराददि
 रागागनावेतांत्संदेहेन्नवायुक्तत्वाङ्गार्हपत्येग्रहरा
 दिप्रागासादनादासादनाद्याहवनीयेमररागंतेभव
 तिः सः स्याप्यंवाप्रलुप्तत्वाद्भविष्यवद्भोम्यः संदी
 पनवन्तीः प्रत्यागत्याधिश्रयसुखाः संज्ञायज्ञानगती
 नादायसशरीरादक्षिरागगच्छन्त्यनसावितानः सा
 दयित्वासमेवफलन्तरोन्तरागतीचिन्तिचिन्तोत्पुष्ट
 त्वदीरिरागिः पुरुषाक्षतीर्विशारवशाराश्रमगंधाष्ट
 श्मिपरायध्यांडाश्रमकेशश्रमश्रुतरवल्लोमानिहंतनानि
 कृत्वाविपरीयंचेष्टकेशादिनिरवायसार्पिषांतरत्वा
 चिन्नावेतमादध्मतिहस्माजिनमास्तीर्यप्राक्शिरसः
 सप्तसप्तप्रागायततेषुसप्तहिररायशकलान्प्रास्यति

५५

घञ्तेचिदभिष्टिः पुराजन्तुभ्यश्चाट्टः संधात्तासं
 धिमघवापुरुवस्तु रिक्तर्ताविहृतं पुनरिनिच घर्म्य
 ५ परमेष्यादीश्चत्तारिः शान्तज्जहोति धर्मधुगू
 लेचा देहिचादीच्या दोहस्यानेन्यस्याः शा लायावा ९
 रस्ता त्त्रा च्याः ९ छकांडाद्दिरोस्त्तिरुत्वा दोहयेत्
 षदाज्यस्कंदने चैके सोमेज्योपपाने चैके कांयथाका
 लं कुत्वा यज्ञस्य दोह इति वाचयन्त्या गनी धीयेस्त्या
 स्वापवस्वाहिरायवदित्युक्तात् होमो धुंदा रोहरो १
 यूपस्य एषदाज्यस्कंदने ज्जुयादया विष्ठां जनयन्
 कर्वराणि सहिष्टरिण कर्वरा यगान्तः सप्रत्युदे ऋ
 रागो मध्यम्य ६ स्वाया यन्न त्वान्न न्द्रमैरयत्तः स्वाहेति
 धर्मधुक् शाहूल हता चैत्तस्य तीर्जु कुया च्चद्रान्न मन
 स्पृशोगामिस्वाहा सूर्यान्ने च दत्तस्य रागामिस्वाहा वा १
 तान्ने प्रादागन्तस्य रागामिस्वाहा दिग्भ्यस्ते श्रोत्रं ६ स्पृ
 रागामिस्वाहा अस्ते लोहितं ६ स्पृशोगामिस्वाहा एधि
 व्यैते शरीरं ६ स्पृशोगामिस्वाहेति कुत्वा न्यामाजन्तेति

५६
 का.सू. च प्रमशानेत्वास्त्री निसर्वस्तरभिभिम्प्रा सिद्धादिना १ पद्मति
 ५६ एवमपि तां कस्यैवा त्वाकुशा नास्तीत्यवस्त्रावहन्ते ॥ ध्या. २५
 च हारिद्रवागि निनिवपत्यास्मिन्नेतधाजसनेयक
 मनेनवात्वा मनसा नानेनवाचा ब्रह्मरान्नय्या ॥
 विधया एव विद्या मन्त्रिका यामया ७ रसे निवपाम्य
 साविति प्रमशानं चिकीर्षतः कुंभे संचयनं निधा
 तं हस्ते प्रोक्षितं स्त्रेयेया त्वाचीना वीती निवान्या
 दुग्धदादिना नोधि अयरागो हसने जत एव हर १
 रामधस्नात्समिधं धारयन्नुदगाग्रान् कुशां दक्षिणाग्रान्
 कृत्वा सकृदपि नृवत्प र्यस्य शरीराया हृत्य कृ स्या जि
 ने पुरुषा विधिं विधायो र्गाभिः प्रक्षाल्या ज्येताभिर्घार्य ए
 र्ववद्वाहः शरीरनाशेन्नीति य विप्रशान्तिपलाशवृत्ता
 नां कृ स्याजिने एव वदति यद्वा यरागतत वस्या म्नीयात्त
 तितस्य भुत्का प्रतिगृह्य विधिं विधायो र्वाया ज्यं याज्य
 यित्वा विं प्रतिगृह्यो मया दद्यात्स्या ग्निभि रत्यं याज्ये
 युयो वायजेन वैष्णवनिर्वपेत्त हस्ते वा सो दक्षिणाग्रो

मुरवेप्रथमं दक्षिणाहस्तेजुरुः ॐ सा दयति घृतं पुराः ॐ संप
 चोपभृजः ॐ सव्ये उरसि ध्रुवां मुरवेग्निहोत्रहवरां निशि
 कयोः स्रक् वौ करार्णयोः प्राशिन्नहरोशिरसि चमसः ।
 प्ररगीत्ता प्ररायनं कपालानि चैके पाश्वर्ययोः मूर्ध्वे उ
 दरे पात्री ॐ समवन्न धानी एव दाज्यवन्ती ॐ शिष्मेश
 म्यामरगी वृषरायो रंतरो रूयन्नपात्रा रायन्यान्यः ।
 श्ववहुररां मृन्मया प्रममूया तामयस्मया निवात्रा
 त्मराय दद्यादनुस्तरदां चेत्यश्वात्करा मा हृत्यः ।
 हस्तयोर्वृक्षा वंगे क्षगानीति जन्तुकराः तवास्त्रि
 संदेहाक्षपया मुखमवष्टाद्याग्निभिर्वादीपयंत्या
 कृतिं जहोतिं पुत्रो भ्रातान्यावात्रा त्मरां तस्यात्तुमधि
 जातो सित्वं दयं जायतां पुनः ॥ असौ स्वर्गाय लोकाः ।
 यस्वाहेत्यनपेक्षमेत्योपस्पृशंत्यपः ७ संचयतं
 चतुर्ष्वामयुग्मान्वा त्मरां न भोजयित्वा पलाशः ।
 वेत्ते तारुण्यं निपरिवर्त्य परिर्वर्त्य गुह्यं निष्कृता
 म्यामादाय पलाशपुरेश्च स्याति शाम्यवकाः कर्धमं

57

का.सू.
५७

पद्मति
ध्या. २५

रा

तदस्वुनतत्प्राप्नोति निर्ऋतिः पुरस्तादिति दूषणविरोह
 शो नृत्तसंज्ञं सः स्थिते हनि र्त्वा स्वं बहु रूपमालभे
 नानुवं ध्यायेव पामु शिव घानुमर्शं गर्भमिष्टवै ब्रूयाद्
 प्रति स्खाली वैवो स्मीयं चोप कल्पयित्त वै ब्रूयादपान्ते
 न पेक्षाम ध्वर्यु यजमानावेत्या ध्वर्युः प्रेष्यति निरू हेतं
 गर्भमिति विरुज्य श्रोणी प्रत्यं च निरू हित वै ब्रूयात्ति
 रु ह्यमामं भिमंत्रय त एजनुद शमास्य शति पशुवदवदा
 नं गर्भस्य कंठं वा कृत्य स्खालो मेधस्वावरा मवदान
 सहितमधि श्रित्यो स्मीय वै दित्तं गर्भं पाश्र्वतो निद
 ध्मन्ता नभिघारित मवदान बहु त्वा दक्षिरा न्तो मेधन्निद
 ध्मति प्रति प्रस्खाला वशा वदान काले प्रचर रायामेधम
 वधत्यव दाना न्यनु जुहोति यस्ये त इत्यंगान्य द्रुता
 यस्य यस्या इति यथा लिंगम विज्ञाते पुं वन्ति च वृक्ष दन
 स्यत्यंतरे प्रत्येत्य प्रति प्रस्खाला प्रचर रायां सवं मेध
 मवधति स्विष्ट कृतमनु जुहोति पुरु दस्म इति स्विष्ट कृतं
 त उस्मीय वै दित्तस्य वृक्षा संजनवाश्च वहरा वारव

५७

उशोक्षामेव शिष्टं समाव्यत देवपु तर्तिर्वयेदेकदेशादगधे
 पिसंयोगाद्दर्शनाच्चततित्यत्वात्कर्मार्थं दर्शनिं ८ प
 शुभ्रेडुपाकृतः पलायेत वायवेत मनुदिप्रयात्यं न घर्ण
 न ह्यसमात्मभेनोपलभ्यवायवेत मनादरसावाप्राक्
 याज्ञेभ्यश्चेन्नियुक्तो म्रियेता न्यमालभेत् पूर्वस्य बापां
 दक्षिणाग्नौ जुहुवात्सोमश्चेन्मार्ज्जालीये यईजानाः
 पितरो ये पित्तमहायेती जानायाज्ञिया सोमपासस्ते
 ममैष पशुरालप्सो ग्नौ स्वाहा देवेभ्यः सुकृतो यमाये
 त्यनयनयोवाहुवृत्वा द्वेदानहानौ नाद्रियेत हृदयताशे
 त्वन्यमालभेत्तेत्येके हृदयं पशुरिति श्रुतेः सर्वेषां वाज्य
 स्य यजेदर्थवादमान्नपशुक्चनं संक्षप्यमानश्चेच्छाश्ये
 ताहुतिं जुहुयाद्यत्पशुर्मायुमकृतो रोषापद्भिराहृतः
 अग्निर्मानिस्मादेत सोविश्वान्मुचत्वं हस इतीमं
 वरुणाति च प्रत्यचं धाम्या पशुरवाचेत्स्ववेत्सान्ना
 य्यो रवावाज्जामाभिर्मंत्रयेत्तो रवाः स्ववन्ती मगदाम
 गन्मत्वष्टावायुः पृथिव्यं नरिदं यत्तश्नुत कृतमग्नौ

का. स्त. होभयतो विभागः क्रियागुणात्वादतीताः स चेद्दक्षिणा पद्मति
 ५८ स्तुतात्रयं छेदोदक्षिणाः सः सः स्थाप्य पुनराहारः प्रस्तो ध्या. २५
 ५८ ता चेद्भूतस्योवरं दत्त्वा पुनर्वराणां प्रतिहंसर्वविदुः संदेयः । तत्र चेत्
 युगपच्छेदो ध्यादिकल्पः पूर्वदौर्बल्यमानुष्ये प्रकृति
 वधस्मिन्नहन्त्युक्तात्रयं छेदो हर्गिणोत्तस्यावृत्तिः पत्न्यु
 णि दक्षादीक्षारूपाणि धायसिकतास्वासीतो पस्त्रवणा
 त्रिष्टेत्संधिवेलयोर्वीदिसमीपे सन्त्यास्तत्रिरात्रांते गो
 मूत्रमिष्टेरोगान् स्नापयित्वा परिधानादिकरोति सात्रि
 पानिकं प्रजातायाश्च दशरात्रा हर्षः स्नानादिनगभि
 रंगीदीक्षयोर्दित्येकेयाज्ञियागभाशिनिष्कृतेतीनूवं ध्या
 प्रकरणादीक्षितो मनोः सः स्वप्नं दृष्ट्वा जपेत्पयसा वित्तं
 उच्च स्नात्वा पः स्वप्नादभूत्येव ब्रह्माहमं नरं करवे परः
 स्वप्नमुरवाकृधीतीन्द्रियः स्कन्नमद्भिरुपसिंचेद्यामि
 घपयसोरसः परिदोषा दुदर्विष्य अग्निहोत्रमिव
 सोमेन नम ह पुनरादद इत्युदकं चेत्तरेत्तदभि मंत्रये
 तौ दत्तौ वलं धत्तौ जो धत्त स हो धत्त मासे दीक्षां मानपा

त्वरोपकिरगां वानु व्याहार मयं त्वेतेषु समिष्टयज्जरं
 तेषा मित्र एव जुहुयात्तिष्ठत्सरु न इत्यस्वा हा कृत्य
 महीद्यौरित्यंगारे रभू हृत्य गति होत्रा सन्नेष्टु चेत्पा
 त्रेष्टा हवती यो नु गच्छेद्गार्हपत्ये जुहुयात्प्रा रा उदान
 मप्यगादिति गार्हपत्ये द्वा हवती य उदानः प्रा रा
 मप्यगादिति दक्षिणा गति म्नेद्गार्हपत्ये व्या न उदान
 मप्यगादिति सर्वे चेत्तू संभाथित्वा प्रतिवान्मुहुत्त्य
 वायव्या माहुतिः कुत्वा यथा नु पूर्व करण निवान्चे
 त्पूर्ववन्माथित्वा प्रांच मुहुत्त्य गार्हपत्ये संस्कृत्य पश्चा
 द्वा हवती यस्य स्वयं पानमग्नि होत्रा तिपन्ना वाहुतिं जु
 हुयात्तमनो ज्योतिर्जुषता माज्यस्य विधिं नयत् ३५
 समि मंदधान्य द्या इष्टा इव सोया अतिष्टास्ताः सं
 ततो मिह विद्या हृतेन स्वा हति १० सूत्राया गूर्या प्रा
 त्तो विष्मजिततिरात्रे रा यजेत सत्रांगवा गूर्या मात्रं
 तेर्दीक्षिना तां चेत्सामुष्णं जायेत सोमं विभज्यते
 तेव वेदसेत सर्व एष्टे यज्ञ रन्तीति विभागश्च ते रूपपात्ता

१
 का. सू. भद्रां मायजमानं तमो विदन्मर्त्विजो मायः सोममिमं यद्गति
 ५८ पिवा सः सृष्टुमभयं कृतमित्यवहृष्टभद्रा मिंडुरिंडु ध्या. २५
 मवागात्तस्य तत्र इदं विद्रयीतस्येन्द्रियावतो गायत्रं चंद्र
 सः सर्वगारास्य सर्वगारा उपरुतस्यो परुतो भद्राया
 मीमीत्रिष्टुष्टुसो जगच्छंदसो जगच्छंदसो जगच्छंदसो जगच्छंदसो
 दसमेके पानिने चमसमालेते स्कन्यर्जंत्यः एषिवी भ
 मेस्कवाभयभोयुवा अस्कन्नेमा विष्वाभूतानि।
 प्रस्कन्नाज्जायतां हविरित्युत्तरहर्वे जुहोत्युपरवे
 चमसहुं प्रजापतये स्वाहन्त्ययन्येना दिष्टा।
 स्यान्वूरज्जुह्यादग्नये वैष्वातराये स्वाहेति नाराशः
 शश्वेदुपवायात्तु हुं मिंत्याद्याग्रहास्तो कमासि
 च्यभक्षयेयुः कलशश्वेदुपवायात्तु रासेचनमेक
 हिररायवधोदकमुन्नयेनेचादिभेदने मारुतेन ब्र।
 त्रिसाम्नास्तु वीरश्चत्तुस्त्रिः शश्वेमश्चसोमापहरा
 विध्यवतेष्टनेतीवूयाददृशनेरुरागुष्यारायर्जुना
 त्यभिषुराड्याद्येन हनेष्टतीकानादारा नरुरागूर्वा

निर्वधियु श्रोत्य ववृष्टु श्रामे ध्यं दृष्ट्वा सूर्यमुपनिषेता वध्रं
मनोदरिद्रं चक्षुः सूर्यो ज्योतिष्याः श्रेष्ठो दीक्षेता महा
सीदिनि शोशितं चे कुर्याद्भुद्रिया म्यो ज्ञः स्वाहेति जुहु
यानिष्टीवे चैकी भक्त्या म्यो ज्ञः स्वाहेति धावे चैकाय
वे स्वाहेति स्विद्या चैतपस्या म्यो ज्ञः स्वाहेति स्वप्या चै
त्प्रजापतये स्वाहेत्यात्त्यं प्रकरोत्तप्राभ्यो ज्ञः स्वाहे
ति छर्घा विष्टः पयः पीत्वोदकं वाष्टर्घ्यीतानिष्टपूतवध्रोमा
वयसावप्रस्वते च मसं तारिक्षेरापतानि घान्त धानप्रवो
धितं प्रभतं यमभ्य चुश्रुत दार्ति यष्टुं धनादि हपुनः
स्वाहेत्यभ्युपा कृतं च मसमुप स्वे कृत्वा गतम्राया हिवी
नये गृह्णातो हव्यदातये निहोता सासि वरिषि स्वाहे
त्यागती द्वीये वाहिरायामभिनृचा कृता कृतं संसर्ग
गारमंनः परिधिनिर्वन्त्या ११ कुशा नरु रोन जुहोति
हुतस्य चाहुतस्य चाहुतस्य हुतस्य चपीतापीतस्य
सोमस्येद्रागती पिबन् ७ सतमिति वयदूते च कुतेषा
हेत्यनु वयदूते सः सर्गकाले वो यपान्त सामप्यान्तस

60

का.सू.
६०

श्रुतेः सर्वान्सवनादतिरिक्तस्योत्तरे संपावनमेकेतन्नि
 कामयमानोभ्यानि रिच्यत इति श्रुते स्तुतीयसवनाच्चे
 द्वारियोजने वनीय होमोऽस्मत्ता वृजीषामिप्सस्याश्च
 बहुरां दीक्षितश्चेदुपतप्येन्नोप्यानां येनेष्टेन चि
 किंसेदागती धामेन नयतेति ब्रूयात्कृत्वा चेदकृतेषु
 विशेषा न्नद्वेशो वासो वासनी वरमुदकमाचामिदित्ये
 केचात्वालगताभ्यः आपः प्रजापतिर्यज्ञो यज्ञस्य भव
 जमसीत्यनुसवनमेनमालभेरन्वसवरत्तदः प्रातः
 सवनयोर्मियेन चेन्निर्मप्येन दग्धनशामित्रादास्त्री
 न्युपनहने दिष्टि नमुपदीक्ष्यते न स ह यज्ञे रत्नसत्रगरा
 यज्ञे स ह त्वय देव यज्ञे दर्शस्पर्शमासवदेतत्कृत्वा रा
 जातमाभिषुत्या गृहीत्वा गृहं दक्षिरा पूर्वस्यां वेदिं स्वक्त्या
 यामेन सुवीरं स्तिष्ठेत् सुपराक्षसाप्यराज्ञीषुमाज्जलीय
 वास्वते माज्जलीयं विपरियंत्य पसव्यं सव्यं फूला घृणा
 स्तोत्रियाजपंतोग्नम्रादुं विपवस इति प्रतिपद्भवति सं
 वत्सरे स्त्रीनियानयेयुः कर्मा पवर्गादसंभवात् मरणा

पद्मति
ध्या. २५

सवने तद्भक्त्योपायं तद्वासात्
 वदेत्सीदति कद्राद्रादित्या इत्युत्तर
 योः पं. ८

श्राद्ध

६०

हरितकुशान्पूर्वालाभे पूर्वालाभउत्तरानेकांगांदत्वापु
नयस्सोवभृथ्यांनेवा श्रुतिसामप्यार्त्तिकलशामेदेने
वषट्कारनिधनं वत्ससामानुलिप्तमिदमिति प्रेष्यति य
दुल्लभे रसदेवक धनेरभ्युन्नीय प्रभावयंतः प्रचरेयु
राययरागा दानुपलभमातेषु पूर्ववदन्तीनाम्सु चेद्दत्ते
रागासु भेदं पूर्ववदत्वात्तथैव यज्ञः १२ प्रातः स
वनाच्चेत्सोमोतिरिच्येत्तन्मनुन्नीयोपाकररागमास्ति
सोमो अयमिति मरुत्त्वन्तीयुगायत्रे रागस्त्ववीरवैद्रा
वैश्यवः होता प्राः सानियस्मात्स्तोमादाने रिच्ये
त्तस एव कार्यः सर्वत्र माध्यंदिनाच्चेत्सु पूर्ववदुपाकर
रागव एमहा ३५ असीति वृहती स्वादित्यवन्ती युगो
री वित्तेन स्तुवीरन् पूर्ववद्वातात्तन्तीयसवनाच्चेदि
सोः शीषिविष्टवन्ती गौरी वित्तेनेन तत्कृत्वोष्णवागट
हीत्वा विगट्क्रीयादुष्णश्चित्वा इशीकार्यः योऽशि
नश्चेदन्तिरागतिरात्राच्चेष्टहन्महा व्रतमेके यथोक्त
मज्ञो यामोवात्पाच्चेत्तस्यैवावृत्तिर्नान्तीरेकोस्तीति ५

४

का. स्. ६९

न

ऊरुयुः प्रातः सवने धर्ष्यर्षाध्यं दिने होतो ज्ञाता तृतीय सवने नु सव
नं ब्रह्मा गृह्यते सर्व मरणा मिश्रतः सर्वे नु सवने न च तरे सः
सवो गिरिभिस्त्रे निरो रथा क्रोह सर्वत्रा विधि वाराणां विदेवेषा
यं वा युष्महं न स सुद शती श्रुतेः सोमदा हे यस्यास्व दत्तांता धार
येयुः प्रतिनिधाय यस्या सर्व यज्ञे न च रेयुः पंचगा दत्त्वा प्राग्धाद
श्याः पुनर्यज्ञः स्तुतु दधाधत्स्व स्मिदो स्मत्स्यात्स त्रेप्यविश्रोवा
धान प्रायश्चित्तसंयोगानावाहतिरा त्वात्तस्य चक्रः पुनराहा
रो ब्रह्मा प्रायश्चित्ता त्रि ऊरुया दनादिष्टानि ब्रह्मा विहितः संध्या
ती निष्कृते त्रिवेद संयोगाच्च त्रिवेद संयोगाच्च १४ इति का
न्यायन सूत्रे पंचविंशति मोध्यायः २५ दीक्षा सुमहावीरा
त्संभरत्यंतः यान्त्य देशे संभारान्निदध्याति मृदं वल्मीकवपां
वराह विहृतं सुती काने जाययोगवेधुकाः कुष्माजिनमाभ्रं
चोत्तरतो देवस्य त्वेत्याभ्रमादायो डुवरी वैकं कती वारत्रिमात्रीः
सव्ये कुत्वा दक्षिराणां तभ्यजपतियुं जत इति मृदमादत्वेपि
उवदेनी द्यावा एषिवी शनि कुष्माजिने निदध्यात्पुनरुत्तरतो दे
व्यावस्य इति वल्मीकवपामि यत्यग्र इति वराह विहृतमिंद्रस्यो

य इति
ध्या. २६

स्यापरिमितस्तोमेनयतेरंस्त्रिद्वहिव्यवमानेनवासप्तदशमन्यनैत्रावरु
 णाग्नान्नहारागृहीयात्प्रातिनिधिकोयाजमानंकुर्याद्दीक्षारगियापुरु
 षसंस्काराशीर्वर्जं समाधेस्त्रीनिरसपात्रारायरायेनिववेयुः पुनर्द्वा
 होवायुक्तत्वात्पात्राशीततः संचयनादि १३ उखांचोद्विभ्रान्नि
 येतैसोयकरागमाहिताभ्यावृत्तादग्धानेदिष्टामिचित्वा तमस्मा
 अत्रुद्दिशोदित्येकेनकर्मफलासंभवाद्रुपदीक्षीत्येष्टाग्निमुनख
 निकृताद्युद्धादनांतं सात्रियातिकतेषूपहवमिष्टाग्नीसं सृजेता
 नाहिताग्निश्चेतेष्वेवेत्येकेवैश्चानरं निर्वपेद्यस्याग्निभिरन्ययाज
 येयुरिति वचनात्प्राक्कृतेरापदिवैश्चानरः समानजनपदसं सव
 महारात्रे प्रातरनुवाकमुपाकृत्य पूर्वः पूर्वः कर्मप्रवर्तयेत्सं सप्त
 होमसं स्त्रीत्तरंच कुर्यादिष्ट्यन्वमरावतीः प्रतिपदनु सवनं वा
 बृहद्रथमरष्टसो रश्मवसेमा इत्यादिनेपवमानेतदा वपनक्र
 तेराभीकमाभिनिधनमाभीशवानि चैके प्रातः सवनेज्जहोति
 संवेशायोपवेशाय गायत्र्यैष्टदसोभिभूत्ये स्वाहेति त्रिष्टुभे
 जगत्या इत्युत्तरयोः सवनयोर्विहवीयसजनीयकयां शुभी
 यानि होता १३ सति सारव्यमररागमिष्टतः प्राजापत्यर्चा

का.स्त.
६२

धौडंवर्याः स्कंधमात्राः पूर्वरागाहर्षित्यं प्रावः कृशानास्तीर्यपात्रासा पद्मति
दनद्वंद्वमुपयमनीमहावीरं पुरीषासौपेन्वनेद्रोहिणकपालेरोहि. ध्या. २६
राहवृन्धोचक्रचावन्डकीरास्त्ररागामयूरवधृष्टीशानमानेभु.
जप्रवलयान्विकंकतशकलान्विः प्रातिप्रादेप्रम्यात्रान्द्राव
उजवेदंयवित्राणि परिधीम्भ रज्जुमंदानमासंदीकृष्णाजि
नमाभिः सिकताः स्वराण्या अर्थवच्चप्रोक्षरागिसं१
स्कृत्यो घर्म्यो छायाहव्रानन्यचरि व्यामोहोत्तरभि
युहिप्रस्तोतः सामानिगायेनिब्रह्मानुज्ञातोयमा
यत्वेतिमहावीरं प्रोक्षतिप्रतिमंत्रं वावाक्चभेदात्परि
च घर्म्यन्तुहमी पूर्वया द्वारस्थूरगामयूरवंनिर्हृत्यद
क्षिरागतो निरवनातिहोतुः संदप्रनिगाहर्षित्याह
वनीया उत्तरेणारवरो निवपतिदक्षिरागतोनुभित्य
ष्टिष्टरवर पूर्वरागाहवनीयः संम्राडासंदीपर्या
हृत्यदक्षिरागतः प्राचीमासादयान्तिराजासंधाउ
त्तरतः कृष्णाजिनमस्यामास्त्यरागान्तितास्मिन्नभु
पशयेतिदध्यानिमहावीरोचावध्यादयद्वान्या

जह्रेतिपुतीकान्मखायेतिपयस्तुस्मीगवेधुकाः संभृतानाभिम्
शान्तिमखायेतिहस्मानिन्परिगृह्योन्नरत्तपरिदत्तगच्छतिवैतु
ब्रह्मरास्पतिरितिपरिदत्तेनिदधातिसंभारावृत्तावोक्षितेसि
कतोपकीरोप्रागद्वारेमखायेतिसंभारेः सः सजानिमखायेति
मृदमादायमखायेतिमहावीरकरोतिप्रादेशमात्रमूर्ध्वमासेच
नवतमेखलावतंसमध्यसंगृह्णीतमूर्ध्वमेखलायास्त्र्यंगुलानिद्वितम
मिमृशानिमखस्माशीर इत्यादानमेक एवामिन्नरौप्रतिमंत्रः
स्त्रिकुक्षाराकृतीपेन्वनेरौहिराकपालेपरिमंडलेमृदमुपश्रा
यान्निदधातिगवेधुकाभिः श्रद्धयानिमखायेत्येतिप्रतिमं
त्रमश्मप्राकृताधूपयन्यश्मस्यत्येतिप्रतिमंत्रमुरवावदग्निः
त्रदहनत्रमखायेतिप्रतिमंत्रपक्वानुद्धरत्तजक्तेतिप्रतिमं
त्रमजापयसावसिंचतिमखायेतिप्रतिमंत्रं त्रह्मीपिन्वना
दीनीकरागामिमपनिश्चक्षुवक्ष्यनप्रदुहोद्धरावसेचना
नि १ उपसदाचरिव्यश्चरिव्यश्चवर्ग्यराचरानिसप्रवर्ग्य
पिहितद्वारेप्रवर्ग्यचररापत्त्यदप्रनिमननूक्तिभिश्चयावडु
क्तपरिधायमोडुवरमोजान्निवृत्तज्जव्यवात्त्वज्जविनाममास

का. स. रा प्रतिप्रागवज्रौ हिरागवधिप्रयति त्स्मी ग्रामविद्यानामाज्य यद्वति
 ६३ धर्मास्त्राना यजेतौ यधधर्मावांसंस्कारप्रादादीडेद्यावाप। ध्या. २६
 धिवी इत्युच्यमाने परिधान्य रिधाय रौ हिरागा उधास्य क
 वं रौ सादयत्या हवतीया दृक्षिरागोत्तरां व प्रस्वतीमीमन्युच्य
 माते रुचितो धर्म इत्या होषो न्निष्टुन् धर्मस्य तन्वा गायति प्रे
 व्यतिपरिक्रम्यो यतिष्ठंते वृत्तं चे कुर्भे दिवानामि त्यपौरौ
 निपत्ती शिरस्त्वष्टुमन्त इत्येतां वाचयति महवीरमीह
 माराग महः केतुने निदक्षिराः रौ हिरागं उहोति मंत्रक्रमे
 शोत्तरं रा विरिजि सायं ४ देवस्य त्वेति रज्जुसं दानमा
 दयेड ए हीति गामा द्रयानि नाम्ना च विरुच्चैरपरे रागा
 हं पत्यंगं छं धेनुगायेति प्रेयत्यादित्ये रास्ते निगीया श्रोत
 प्रतिमुच्यस्युरागायां व ध्याए वासी निवत्स मुत्सृजानि सं
 दाय धर्माय दीधेति वत्स मुत्सृजयंत्या श्विभ्यां पिबुस्वेति
 पिबते दोगिधस्वा हे इ च दिति विप्रुषोभि मंत्रयजे यस्ते
 स्तन इति स्तनमालभन्त एव प्रतिप्रस्थाता जो मयूरवेत्तस्मी
 पयोगायेति प्रेय्यत्पु न्निष्टु वत्सरागस्य त इत्युच्यमान उ

वापरिधर्म्ययोजनमधुर्योः कालसंपत्तेरंजंतीत्युच्यमाने
देवस्त्वेत्यनक्तिमहावीरमाज्यः संस्कृत्यरजतशतमा
नंरवरउपग्रहतिष्ठयिष्याः सः स्पृशति २ शुक्रांगा
मेतिप्रेष्यति पत्नीशिरः प्रोराउत्तेसः स्तीदस्तेषुच्य
मानेमुंजप्रत्वतांदिगुराणादीप्यप्रतिदिशंरवरकरो
तिनेषुमहावीरमाज्यवंतमर्चिरसीत्यना दृष्टेति
वाचयति प्रादेशंमध्याधिधारयंतं प्रतिदिशमेकं वि
ष्वाभ्यो मेतिदक्षिमात उज्जातपाशानि दध्यति मनो
रप्तेति प्रादेशं मुत्तरतो दृष्टिभ्यां भस्मतापरिकीर्य
गारेष्वाविकंकनशकलेः परिश्रयति त्रयोदशभिः
प्रागुदग्भिः स्वात्ममकुक्षिरित्यधिकं दक्षिराते भौमं त्रेण सुव
रांशतमानेनापि दधाति दिवः सः स्पृशति ३ चंद्रांगयेति च
प्रेष्यति कुष्माजिनावहृतेर्द्विविक्तेरुपवत्तयति त्रिभिर्दंडवद्भि
र्मधुमाधित्येकं प्रयच्छति प्रातिप्रच्छात्रे परमगतीधे धूत्रं तस्त्रिं
वारैः क्रांमंति पितृवद्देववच्चरुचिते वोन्नरं मर्चिषि प्राप्ते सु
वरांशतमानं ति धाय ज्येष्ठमहावीरं परिषिंचति सुवे

का.सू. दीक्षमासोदक्षिणातोवर्हिष्युपगृह्णति सप्तमं च सर्वलेयाः यद्गति
 ६४ नंददिरोक्षमासाः प्रातिप्रसूत्रप्रयच्छति नः स उत्तरतः ध्या. २६
 शालाया उदंचनिरस्य निस्वाहा संयोतिषे त्पुपयम
 त्यामा विंचति धर्मः रोहितांजु होतुपश्चिन्नातिच प्र
 हरत्याग्नि होत्रा वृत्ता हस्तावा जिनवद्भक्षयान्ते मधुक्रुत्तमि
 त्याष्टिष्टुखरे प्रदत्ता ल्योपयमनीति दध्नात्यत्र वीपा
 श्चिन्नप्रहराः संसाधमानाया नुवावयानि सः सा
 घमानेभ्य इत्येके सयवसा इवावती न्युच्यमाने यव
 सोदके धेनवे प्रयच्छत्येके सर्वमासं घां करोत्यभीम
 मिति महावीरं सकृदा सा दत्त प्रोक्षरगोरवरस्सूरागम
 दुरवकुम्भा जिनाभ्युपश्रया संदीनामा वृत्तिर्वा प्रधा
 नकालत्वात् ६ उयसदंते प्रवर्ग्योत्समा दत्तमंनः पा
 न्येपरिधम्येति घावदक्षिणानि हित्योष्टिष्टुखरमा
 हवती येत्री शालाका न्यदीप्य प्रदीप्याग्नी इमाधारय
 निशान्तरुद्रियवत्प्रतिलोमं प्रमारोषु च नुर्गृहीतेना
 भिजुहोति यानि धर्मा दिव्याभ्युगिति प्रातिमंत्रं प्रास्य

पोतिष्टुत्युपद्रवपयसेत्युच्यमानेगच्छत्युर्वतरिदामितिपरी
 शासावायुत्तेगायत्रं चंदोसीतिप्रानिमंत्रंवासिष्ठुराफौगाये
 तिप्रेष्यातिताभ्यामहावीरंपरिगृह्णातिद्यावापृथिवीभ्यां
 त्वापरिगृह्णामीत्युद्यम्यमुंजवेदेतापमृज्योपयमन्यो
 पगृह्णान्यतरिदोरागोपयछामीत्यजापयसावासिच्यशां
 तेगोःपयोवनयतींद्राश्वितेतिप्रेतुब्रह्मरास्यतिरित्यु
 च्यमाने ५ समुद्रायैवेतिवातनामानिजपतिगच्छंतो
 हवतीत्यं स्वाहाधर्मायेत्युपयमन्यासिंचतिधर्मस्वा
 हाधर्मापित्र इतिजपित्वातिक्रम्याश्राव्याहधर्मस्ययजे
 तिवयद्भूतेजुहोतिविष्वाक्काशा इतिदिविधा इतित्रिरु
 त्कंपयानि स्वाहागतय इत्यनुवयद्भूतेऽश्विनाधर्ममिति
 ब्रह्मानुमंत्रयन्तेऽपातामिति यजमान इवेपि न स्वेति
 पि न्वमानमनुमंत्रयन्ते धर्मासीत्युक्तामेत्युत्तरपूर्वा
 धर्ममेत्यस्मै इतिस्वरं करोतिविकंकान् प्राकलेजुहोति
 धर्मन्त्यज्यत्यज्यस्वाहा एषस्वशास्स इतिप्रानिमंत्रं ७
 त्वाहुत्वाप्रथमपरिध्या उपश्रयतिचतुर्थमहुतमुद१

65
 का. स्त. ६५ दसीनियन्त्रीचगार्हपत्येत्तस्मीप्रवृजनीयौशान्तमानौव्र। यद्गति
 त्वरोगेददनिधर्मदुष्टामद्युर्ववेयजमानव्रतदुष्टाहेत्वे ध्या. २६
 पत्न्याउज्ज्वलेगतीधोजां धर्मभेदेयद्योक्तमुरवावच्चान्यं।
 कुर्यादाभिन्नेतचरेत्साहाप्राशोभ्यःसाधियान्तिकेभ्य इति
 प्ररार्गहानिमाद्यामुत्तमांचमत्तसःकाममाकृतिमिति
 प्रजापतिःसंश्रियमादाइतिचवथाकालःसवित्ताप्र
 थमेहन्निनिचप्रत्यहमवकाप्रयस्यप्रवृज्यान्नप्रथम
 यज्ञेयावत्तीद्यावाष्टाथिवीइतिदधिधर्मग्रहरांमयि
 त्यादिनिभक्षरांत्विवःसंबंगितिमहाव्रत्नीयेचात्वा।
 लेमाज्जितःशान्तिकरंममाद्ययोःस्वाध्यायदर्शना
 त्स्वाध्यायदर्शनात् ७ इतिकान्यायतस्तुत्रेयद्विंश
 तिमोध्यायःसमाप्रमसूराम् संवत् १८८४ आषा
 ढप्रविष्टे ९ लि. साधुरामलिरवारीमुलाज्ममंदिरम्भी
 रचुनायजीप्रस्तकालयजम्ब श्रीरक्त धुमम्

तृतीयमुपविश्य दत्तस्य चोति निष्क्रमणां पुरस्तात्पत्नीमं
 तर्हीयसामप्रेष्यत्यवभृथव देशानि धनं चोत्सादतदेशं
 गच्छन्त्यनगता उत्तरवेदिं त्रिःपरिधि च्याचिन्नददिति मंत्रं
 क्रमेणावाताभिस्तृशं प्रवृजनीयं निदधानि चतुःस्वक्ति
 विनिष्ठांचाविनय उयशयांचन्रस्यीपरीशासावभिन्नो ३
 रोहिराहवत्योचावकृष्टेवाह्ये अभिमुत्तरतं आसं द्वाद
 क्षिवागतः कृष्णाजिनमुत्तरतः सर्वनोद्यवित्राशिपरिंधी
 अरज्जुसदानं वेदमुपयमन्यामा धाय यश्चात्यश्चात्य
 त्वनेचाभिन्नो दंड उं स्तूराणामयूरवं यश्चाद्रोहिराकपाले
 धृष्टीचमध्येन्यप्रवरा उत्तरतो दक्षिणातो माज्जलीय
 देशं वहिर्वेद्याधिष्ठुरवरमासेचनवंति पयसः सुरयानि
 घर्मैर्न तज्जति शेषं व्रतमिष्टं दीक्षिताय प्रयच्छति प्रत्तं चे
 त्केवलमत्र वापरिषेचनं वा यो हरेष्टा होत्रीयो सामनी
 गायति प्रेष्यति चाले माज्जयंते सपत्नीकाः कुमि
 त्रियान इत्युद्यमि न्युक्ता मत्युत्तरपूर्वाद्भिमतपेक्षमे
 त्येधमेसीति समिधमादाया हवनीयेभ्या दधमतिस्ममि

66

नं १४

का.स.

६६

नं. ५९३. इतिकात्यायनीसूत्रपद्धतिउत्तरार्ध
पत्रे ६६